

TAHKURANNA VALLA
ARENGUKAVA AASTATEKS
2017 - 2020

Tahkuranna 2016

SISUKORD

1.	VALLAVANEMA EESSÕNA.....	4
2.	LÜHIÜLEVAADE TAHKURANNA VALLA ARENGUKAVAST	5
3.	ARENGUKAVA KOOSTAMISE PROTSESSI KIRJELDUS 2017	6
4.	TAHKURANNA VALLA JA SELLE VÄLISKESKKONNA HETKESEISU ANALÜÜS.....	7
4.1	TAHKURANNA VALLA PAIKNEMINE NING FUNKTSIONAALSED SUHTED	7
4.2	KOHALIK OMAVALITSEMINE.....	9
4.2.1	Vallaelu kajastamine	9
4.2.2	Vallaeelarve.....	10
4.3.	RAHVASTIKUPROTSESSID	16
4.3.1	Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis.....	17
4.4	KESKKOND	21
4.4.1	Maastikuline kirjeldus	21
4.4.2	Looduskaitse.....	21
4.4.3.	Maavarad	23
4.5	ASUSTUS, MAAKASUTUS JA RUUMILINE PLANEERIMINE.....	24
4.5.1	Asustusstruktuur	24
4.5.2.	Maakasutus.....	25
4.5.3	Planeerimis- ja ehitustegevus.....	27
4.5.4	Ehitustegevus.....	28
4.6	ETTEVÕTLUS JA PUHKEMAJANDUS	30
4.6.1	Puhkemajandus.....	32
4.6.2.	Olulisimad turismiobjektid	34
4.6.3	Romantiline Rannatee.....	36
	Üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad vallas siduda piirkonna ühise kaubamärgiga "Romantiline Rannatee" ja märgistada RR logoga.....	37
4.7	INFRASTRUKTUUR JA KOMMUNAALMAJANDUS.....	38
4.7.1	Soojamajandus	38
4.7.2.	Teed ning tänavavalgustus	40
4.7.3.	Veemajandus.....	41
4.7.4.	Jäätmemajandus.....	43
4.8.	KULTUUR JA SPORT	45
4.8.1	Kultuur.....	45
4.8.2.	Raamatukogud.....	46
	Raamatukogude statistika.....	47
4.8.3.	Kodanikühiskond ja seltside tegevus	48
4.8.4	Sport	52
4.9	SOTSIAALHOOLEKANNE	54
4.10	TURVALISUS	58
4.11.	HARIDUS JA NOORSOOTÕO	61
4.11.1	Tahkuranna Lasteaed-Algkool.....	61
4.11.2	Uulu Põhikool.....	62
4.11.3	Uulu Lasteaed.....	63
4.11.4	Noorsootöö.....	64
5.	SWOT ANALÜÜS.....	66
5.1	TUGEVUSED (STRENGTHS).....	66
5.2	NÕRKUSED (WEAKNESSES)	66
5.3	OHUD (THREATS).....	67
5.4	VÕIMALUSED (OPPORTUNITIES).....	67
6.	TAHKURANNA VALLA VISIOON 2025+.....	68
7.	ARENGUSTRATEEGIA.....	69
7.1	JUHTIMINE, REGIONAALHALDUS.....	69
7.2	ARENDUSTEGEVUS JA MAJANDUS.....	69
7.3	TEHNILINE INFRASTRUKTUUR.....	71
7.4	KULTUUR, SPORT JA VABA AEG	72
7.5	SOTSIAALHOOLEKANNE, TERVISHOID	73
7.6	HARIDUS JA NOORSOOTÕO	73

7.7 HEAKORD, LOODUS- JA KESKKONNAKAITSE	74
7.8 TURVALISUS	75
8. TAHKURANNA VALLA ARENGUKAVA 2016-2017 INVESTEERINGUTE PRIORITEEDID...	76
8.1 PRIORITEEDID 2016. AASTAL.....	76
8.2 PRIORITEEDID 2017. AASTAL.....	76

LISAD:

Lisa 1. Tahkuranna valla arengukava 2017-2020 tegevuskava

Lisa 2. Eelarvestrateegia

Lisa 2.1 Tahkuranna valla eelarvestrateegia 2017-2020 tabel 1

Lisa 2.2 Tahkuranna valla eelarvestrateegia 2017-2020 tabel 2

1. Vallavanema eessõna

Tahkuranna valla arengukava on dokument, mis sätestab Tahkuranna valla edasise arengu põhisuunad. Tegemist on valla ühe olulisema tulevikku vaatava dokumendiga, kus seatakse sihid soovitu saavutamiseks. Arengukava sisaldab infot valla arengu kohta kodanikele, ettevõtjatele ja organisatsioonidele, kes soovivad valda elama asuda, siia investeerida või arendada koostööd.

Tahkuranna valla eesmärgiks on tagada elanikele, asutustele, ettevõtetele ja külalistele majanduslikult ja ökoloogiliselt turvaline ja tasakaalustatud keskkond läbi avatud, puhta ja mitmekesise looduse, mis pakub mitmekülgeid ettevõtlus-, turismi-, meelelahutus- ja sportimisvõimalusi.

Kohalikud elanikud saavad valla elu soovitud suunas kujundada arengukava abil, mille koostamine on avalik protsess ja kõigil on võimalus oma ettepanekuid teha, kasutades meie piiratud vahendeid sihipäraselt ning aidates leida juurde uusi vahendeid.

Arengukava on valla lähiaastate tegevusi kavandav arengudokument, mida viiakse ellu tegevuskavas sisalduvate tegevuste, projektide ja eelarve kaudu.

Arengukava on jaotatud erinevateks osadeks, mis algab ülevaatega vallast ja sotsiaalse infrastruktuuri hetkeolukorra kirjeldamisega. Sellele järgneb SWOT analüüs, visioon, arengustrateegia ja ülevaated eelnenud soovide täitmistest. Arengukava olulisim osa on tegevuskava, kus on kaheksas tabelis välja toodud erinevad plaanitavad tegevused, nende teostamise aeg, maksumus ja on näidatud tegevuste elluviimise eest vastutaja.

Käesolev arengukava näitab ära lähiaastate peamised arengusuunad. Tänu Pärnu linna lähedusele ja ilusale loodusele on Tahkuranna vald olnud väga populaarne elamuarenduse piirkond, sealäbi on elanike arv pidevalt suurenenud. Elanikele edasise stabiilse arengu tagamiseks on palju tähelepanu pööratud keskkonnale ja sotsiaalse infrastruktuuri arendamisele. Samuti on tähelepanu all haridus, kultuur, sport ja valla üleüldine heakord.

Valla arengukava on ajas muutuv dokument, kuhu saab ja tuleb lähtuvalt vajadustest teha muudatusi, täiendusi ja parandusi. Täna aktiivseid elanikke, vallavalitsuse ametnikke, volikogu liikmeid, valla hallatavate asustuste juhte ja teisi ettevõtlikke inimesi, kes osalesid aktiivselt arengukava koostamisel. Suur tänu kõigile, kes jõu ja nõuga aitasid kaasa nii arengukava tegemisele kui ka hilisemale ülevaatamisele ja muutmisele.

Karel Tõlp
vallavanem

2. Lühiülevaade Tahkuranna valla arengukavast

Valla arengu kavandamisel tuleb arvestada, et iga piirkonda mõjutavad olulised välised tegurid, mis loovad raamistiku arengueeldustele ning „mänguruumi“ vallavalitsusele, ettevõtjatele ja elanikele oma tegevuste kujundamisel. Tahkuranna valla puhul on peamised valla tulevikku mõjutavad välised tegurid:

- Pärnu linna lähedus;
- asend mere ääres;
- valda läbiv riikliku tähtsusega liiklustrass ning selle võimalik arendamine;
- looduskaitsealade ning looduskaitsete piirangutega alade suur osakaal valla pindalast.

Tahkuranna vald arvudes

Territoorium:

103,4 km², millest:

- haritav maa 23%
- mets 38%
- looduslik rohumaa 29%
- õue maa 1%
- muu maa 9%

Elanike arv

2393 inimest (01.01.2016) Elanike arv 1 km² kohta: 23,14

Vallakeskus

- Uulu küla, kaugus Pärnust
15 km

Asustusüksuste arv:

- alevikke 1
- külasid 9

Eelpool nimetatud välised tegurid ning nendega seotud arengud määravad suures osas ära, milline on valla tegutsemiskeskond. Käesolev arengukava näeb ette, et järgneva viie aasta jooksul on valla tegevuste eesmärgid järgmised:

- tõsta avalike teenuste kvaliteeti;
- luua soodsad võimalused ettevõtlusega, sh turismitegevusega alustamiseks/parandamiseks;
- parandada teedevõrku ja uuendada vee- ja kanalisatsioonobjekte;
- tagada valla kultuuri-, spordi- ja seltsielu jätkumiseks vajalikud tingimused;
- tagada kõigi elanikkonna gruppide rahuldav elukvaliteet;
- anda kõigile lastele võimalus omandada alusharidust koduvallas;
- tagada võimalused kooliõpilaste mitmekülgseks arenguks;
- tagada valla üldine heakord ja juurdepääsud rannale ning kaldale;
- tagada elukeskkonna turvalisus.

3. Arengukava koostamise protsessi kirjeldus 2016

Tahkuranna valla arengukava on dokument, mis sätestab valla edasise arengu põhisuunad. Tegemist on valla ühe olulisema tulevikku vaatava dokumendiga, kus seatakse sihid soovitu saavutamiseks.

Oma 27.oktoobri 2016 otsusega nr 48 algatas Tahkuranna Vallavolikogu Tahkuranna valla arengukava aastateks 2016-2020 muutmise ning määras muudatusettepanekute tegemiseks ning muudatusettepanekute avaliku arutelu läbiviimiseks tähtajad.

Rahvakoosolekud toimusid Uulus 15.11.2016 algusega kell 18.00, vallamaja II korruse volikogu ruumis ja Võistes 16.11.2016 algusega kell 18.00, külakeskuse Tahku Tare ruumides.

Muudatusettepanekute esitamise tähtjaks oli 21.11.2016 aasta. Arengukava eelnõu avalikustati alates 01.11. kuni 21.11.2016 aastal. Arengukava avalik arutelu korraldati 22.11.2016 aastal.

Tahkuranna valla arengukava 2017-2020 lisana on esitatud eelarvestrateegia 2017–2020, mis on valla arengukavast tulenev finantsplaan nelja eelseisva eelarveaasta kohta. Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist.

Arengukava esitati esimeseks lugemiseks Tahkuranna Vallavolikogu novembrikuu 2016 istungile ja teiseks lugemiseks detsembrikuu istungile.

Kahjuks suhtusid Tahkuranna valla elanikud arengukava muudatusettepanekute esitamisse leigelt ja seega on enamik esitatud muudatusettepanekuid tehtud vallavalitsuse ja volikogu komisjonide poolt.

4. Tahkuranna valla ja selle väliskeskkonna hetkeseisu analüüs

4.1 TAHKURANNA VALLA PAIKNEMINE NING FUNKTSIONAALSED SUHTE

Tahkuranna vald paikneb kitsa ribana Pärnust lõunas, Pärnu ja Liivi lahe idakaldal. Valda läbib tuiksoonena Tallinn-Pärnu-Riia maantee ehk Via Baltica ja sellest alguse saav Uulu-Valga maantee. Alguse saab vald Pärnu linna piirilt, ulatudes Rannametsa luideteni Hädemeeste vallas.

Ajalooliselt on Tahkuranna vald olnud tükike Liivimaad. Uulut mainitakse ajalooürikutes esmakordselt 1514.aastal, Võiste esineb 1601. aasta maarevisjoniaktides. Administratiivne kuuluvus on neil olnud erinev. Uulu on kuulunud Pärnu kihelkonna koosseisu ja enamasti olnud kas Uulu või Uulu-Surju vallas, Võiste ja Tahkuranna on kuulunud Tori, hiljem Hädemeeste kihelkonda Tahkuranna valla nime all.

Joonis 1 Tahkuranna valla asend

Praegustes piirides loodi Tahkuranna vald 1991.a aastal ning tänapäeval iseloomustavad valla asendit järgmised tähtsaimad asjaolud:

- Pärnu linna lähedus;
- asend mere ääres;
- valda läbivad kaks riikliku tähtsusega liiklustrassi ning Via Baltica võimalik arendamine;
- looduskaitsealade ning looduskaitsete piirangutega alade suur osakaal valla pindalast.

Nimetatud välised tegurid ning nendega seotud arengud määravad suures osas ära, milline on valla tegutsemiskeskond. Näiteks põhjustab Pärnu linnaga piirne mine, et oluline osa vallast kuulub funktsionaalsete suhete järgi Pärnu linnaregiooni. See tähendab, et suur osa Tahkuranna valla elanikest käib tööl, koolis, teenuseid tarbimas ja kaupu ostmas Pärnu linnas ning tajub end elavat Pärnu linna servas, mitte maalise eluviisiga vallas.

Pärnu linnaga piirnevus on põhjustanud uute elanike juurdevoolu kinnisvarabuumi ajal ning valginnastumisega kaasnevate probleemide tajumise nii valla juhtide kui „vanade“ elanike seas. Survet elamuarendusele on veelgi suurendanud mere lähedus, mis muudab elukeskkonna saabujatele atraktiivsemaks. Lisaks on merega piirnevus läbi ajaloo mõjutanud siinsete inimeste tegevusalasid ning maastikke ja mõjutab senini, sest kalurid teenivad merel elatist ning vahel sekkuvad tuuled-tormid muudavad jõuliselt loodusgeograafiat ja rannas elavate inimeste elu. Mere lähedus on seega oht ja võimalus ühekorraga. Viimastel aastatel on järjest enam hakatud rõhutama senist mere ja mereranna kui ressursi vähest kasutamist puhketegevusteks, nii kohalike elanike virgestuseks kui väljastpoolt saabuvate turistide Tahkuranna valda meelitamiseks ja teenindamiseks.

Vald on oma kuju, asukoha, ajaloo, väliste mõjutegurite poolest sisemiselt väga heterogeenne. Pikliku kujuga maatüki põhjapoolne osa on enam mõjutatud Pärnu linna lähedusest ning linlikust eluviisist, lõunapoolne aga tihedamalt seotud traditsiooniliste tegevusaladega ning inimeste meelest ka tihedama kogukonnaeluga. Kuna valla territooriumile jäävad külad on väga erinevad, on ka neile ühtse arengutee ette nägemine keerukas ja tegelikult ka ebarealistlik, kuna eri piirkondi mõjutavad tegurid erinevad suuresti.

Näiteks on uuselanikke saabunud elama valla põhjapoolsesse ossa, kus rahvastik on selle tulemusena noor ning lapsi palju. See omakorda tähendab, et lasterohketes piirkondades on aktuaalne teema lasteaiakohtade puudus ning uuselanike kaasahaaramine vallaellu. Tahkuranna valla lõunaosas on inimeste mured mitmes osas teistsugused – kas jätkub lapsi, et kooli käigus hoida ning kuidas toime tulla olukorras, mida iseloomustavad vähesed kohalikud töökohad ja väike kohapeal pakutavate teenuste valik.

4.2 KOHALIK OMAVALITSEMINE

Ajalooliselt on Tahkuranna vald olnud tükike Liivimaad. Valla keskus asub Uulus. Uulut mainitakse ajalooürikutes esmakordselt 1514. aastal, Võiste esineb 1601. aasta maarevisjoniaktides. Administratiivne kuuluvus on neil olnud erinev. Uulu on kuulunud Pärnu kihelkonna koosseisu ja enamasti olnud kas Uulu või Uulu-Surju vallas, Võiste ja Tahkuranna on kuulunud Tori, hiljem Häädemeeste kihelkonda Tahkuranna valla nime all.

Valla vapp ja lipp võeti kasutusse 1995. a. Vapi kirjeldus: kuldsel kilbil sinine laineline päis ja sinine kaheksaharuline täht, milles hõbedane veskikivi. Kilbi kuldne värvus viitab Pärnumaa vapile. Kuld tähistab ühtlasi päikest ja liivarandu, samuti elujõudu ning rõõmu. Sinine värvus märgib merd ja kõike sellega seonduvat. Kaheksaharuline täht sümboliseerib vaimuvalgust, haridust ja taassündi. Veskikivi on Tahkuranna vallas sündinud Konstantin Pätsi vapimärk. Valla lipuks on ruudukujuline vapilipp.

Joonis 2. Tahkuranna valla vapp

Valla omavalitsuslik staatus taaskehtestati 19.12.1991.a. Eesti Vabariigi Valitsuse 1.juuni 1995.aasta määrusega nr.230 toimus Uulu valla ümbernimetamine Tahkuranna vallaks.

Tahkuranna valla omavalitsuse esinduskoguks on Tahkuranna Vallavolikogu, mille valivad Tahkuranna valla hääleõiguslikud elanikud. Tahkuranna valla omavalitsuse täitevorganiks on Tahkuranna Vallavalitsus, mis moodustatakse volikogu poolt. Tahkuranna Vallavolikogus on 13, vallavalitsuses 6 liiget. Tahkuranna vallavolikogu komisjonid on majandus-, eelarve- ja planeerimiskomisjon, haridus-, kultuuri- ja sotsiaalkomisjon ning revisjonikomisjon.

Tahkuranna vallal on kuus vallavalitsuse hallatavat ametiasutust: Uulu Põhikool, Tahkuranna Lasteaed-Algkool, Uulu Lasteaed, Võiste Raamatukogu, Uulu Raamatukogu, Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus.

4.2.1 Vallaelu kajastamine

Vallaelu kajastamiseks annab vallavalitsus välja alates 1994. aastast valla lehte OMA LEHT. Leht ilmub 10 -11 korda aastas ja saadetakse postkasti omavatele inimestele tasuta koos kojukandega. OMA LEHT on loetav ka elektroonilisel kujul internetis ning kättesaadav vallavalitsuse ruumides.

4.2.2. Vallaeelarve

Järgnevas tabelis on välja toodud Tahkuranna valla eelarved viimase 2 aasta (2014 täitmine, 2015 eelarve ja täitmine, 2016 eelarve koos I lisaeelarvega) jooksul.

Tabel 1 Vallaeelarve.
2014 eelarve täitmine, 2015 eelarve ja täitmine ning 2016 eelarve koos lisaeelarvega eurodes

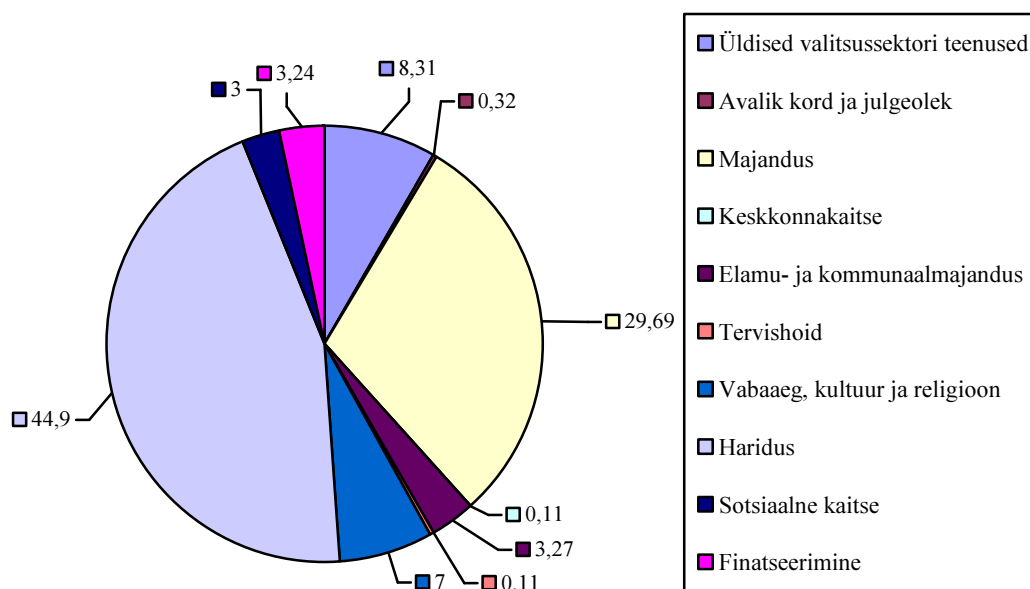
	2014 eelarve täitmine	2015 eelarve	2015 eelarve täitmine	2016 eelarve	2016 I lisaeelarve
PÕHITEGEVUSE TULUD K.	2 077 953	2 240 686	2 309 696	2 350 582	2 371 082
Maksutulud	1 212 434	1 250 000	1 292 973	1 280 000	1 293 000
Füüsilise isiku tulumaks	1 156 248	1 194 000	1 240 610	1 227 000	1 240 000
Maamaks	55 110	55 000	51 545	52 000	52 000
Reklaamimaks	1 076	1 000	818	1 000	1 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	157 045	155 974	161 354	190 824	190 824
Saadavad toetused tegevuskuludeks	665 172	781 389	781 389	840 003	840 003
Tasandusfond (lg 1) Dotatsioon	244 747	277 276	277 276	303 115	303 115
Toetusfond (lg 2) siin on teede raha sees	384 664	504 113	504 113	536 888	536 888
Sihtfinantseerimine tegevus kuludeks	35 761	13 747	38 827	22 870	22 870
Muud tegevustulud	43 302	26 576	35 153	16 885	24 385
Sh laekumine vee erikasutusest	14 315	14 000	11 745	12 000	12 000
Sh saastetasud ja keskk.-le tekitatud kahju hüvitis	1 813	2 000	428	50	50
Sh muud eelpool nim-ta muud teg.tul.	27 174	10 576	22 980	4 835	12 335
PÕHITEGEVUSE KULUD K.	-1 874 900	-2 127 847	-2 072 191	-2 216 578	-2 188 025
Antavad toetused tegevuskuludeks	-106 354	-139 040	-117 710	-125 469	-106 069
Sotsiaalabitoet. ja muud toet.f..isik.	-77 483	-102 450	-83 457	-99 319	-77 319
Sihtotstarbelised toetused teg. k.deks	-2 200	-17 590	-15 719	-7150	-150
Mittesihtotstarbelised toetused	-26 671	-19 000	-18 534	-19 000	-28 600
Muud tegevuskulud	-1 768 546	-1 988 807	-1 954 480	-2 091 109	-2 081 956
Personalikulud	-1 039 626	-1 145 926	-1 151 592	-1 185 253	-1 185 253
Majandamiskulud	-728 771	-769 269	-801 728	-834 706	-856 553
Muud kulud	-149	-72 912	-1 159	-71 150	-40 150
PÕHITEGEVUSE TULEM	203 053	112 839	237 505	134 004	183 057
INVESTEERIMISTEGEVUS K. K.	-83 289	-376 678	-339 989	-265 231	-444 284
Põhivara müük (+)		110 122	114 122	80 000	94 000
Põhivara soetus (-)	-147 257	-787 400	-745 292	-1 373 947	-1 845 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	68 852	306 000	294 572	1 032 000	950 000

Finantstulud (+)	78	100	26	100	100
Finantstkulud (-)	-4 962	-5 500	-3 418	-3 384	-3 384
EELARVE TULEM (ÜLEJÄÄK (+) / PUUDUJÄÄK (-))	119 763	-263 839	-102 484	-131 227	-261 227
FINANTSEERIMISTEGEVUS	-83 855	135 000	140 476	-35 605	94 395
Kohustuste võtmine (+)	144 262	215 000	229 243	90 000	220 000
Kohustuste tasumine (-)	-228 117	-80 000	-88 767	-125 605	-125 605
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS (+ suurenemine, - vähenemine)	35 909	-128 839	37 993	-166 832	-166 832
Põhiteg.kulude ja invest.jaotus teg a.järgi	2 027 119	2 920 747	2 820 900	3 593 909	3 676 409
Üldised valitsussektori teenused	275 342	358 491	276 391	347 006	315 853
Valla- ja linnavolikogu	14 353	14 630	12 773	14 630	14 630
Valla- ja linnavalitsus	229 677	247 299	242 918	240 506	240 353
Reservfond	0	72 812		71 000	40 000
Muud üldised valitsussektori teenused	1 828	1 250	16 385	870	870
Valitsussektori võla teenindamine	4 962	5 500	3 067	3 000	3 000
Ülalnimetatata üldised val.s.kulud	24 522	17 000	1 248	17 000	17 000
Avalik kord ja julgeolek	1 804	2 000	1 842	12 000	12 000
Majandus	250 854	418 260	433 832	1 000 807	1 076 860
Maakorraldus, põllumajandus	15 790	14 800	19 502	574 800	574 800
Maanteetransport (vallateede- ja tänavate korrashoid)	156 518	317 000	309 988	323 947	400 000
Muu majandus(majanduse haldamine)	78 546	86 460	104 342	102 060	102 060
Keskkonnakaitse	22 372	4 000	3 906	4 000	4 000
Elamu- ja kommunaalmajandus	52 005	520 960	502 318	176 150	176 150
Veevarustus	27 259	474 350	427 688	147 000	147 000
Tänavavalgustus	13 987	36 000	63 538	18 000	18 000
Muu elamu- ja kommunaal.e tegevus	10 759	10 610	11 092	11 150	11 150
Tervishoid	4 305	4 270	4 228	4 270	4 270
Vaba-aeg, kultuur ja religioon	198 238	243 815	229 042	263 505	266 105
Sporditegevus (v.a. spordikoolid)	108 158	134 700	116 091	161 050	161 050
Noorsootöö ja noortekeskused	25 784	26 930	30 200	26 280	26 280
Raamatukogud	34 594	36 595	36 727	37 725	37 725
Rahva- ja kultuurimajad	20 400	28 240	27 498	24 000	26 600
Muinsuskaitse	1 273	9 560	10 570	1 660	1 660
Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused	8 029	7 790	7 956	12 790	12 790
Haridus	1 133 010	1 254 405	1 251 159	167 402	1 709 072
Eelharidus (lasteaiad)	379 228	398 810	398 721	763 307	763 307
Lasteaed-koolid	54 587	68 135	58 953	107 305	142 305
Põhikoolid	656 478	742 460	748 097	758 460	758 460

Koolitransport	20 257	22 000	20 460	22 000	22 000
Koolitoit	22 460	23 000	24 928	23000	23 000
Sotsiaalne kaitse	89 189	114 546	118 182	112 099	112 099
Muu puuetega inimeste sotsiaalne k.	10 290	10 700	10 592	11 200	11 200
Eakate sotsiaalhoolekande asutused	10 338	11 000	11 254	11 000	11 000
Muu perekondade ja laste sots.e kaitse	800	3 700	3 255	3 700	3 700
Riskirühmade sots.hk. asutused	5 354	13 796	9 505	13 796	13 796
Riiklik toimetulekutoetus	36 843	32 380	42 999	32 655	32 655
Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse	1 563	12 100	9 810	8 578	8 578
Muu sotsiaalne kaitse, sh. sotsiaalse kaitse haldus	24 001	30 870	30 767	31 170	31 170
MUUD NÄITAJAD					
Võlakohustused aasta alguse seisuga	347 901	264 046	264 046	407 771	407 771
Vaba jääk ehk likviidsed varad a.alg.s	92 930	128 839	128 839	166 832	166 832
Võla kohustus aasta lõpu seisuga	264 046		404 522		
Netovõlakoormus		3,82		5,49	5,44
Vaba jääk e.likviidsed varad aasta lõpu seis			166 832		

Tahkuranna valla eelarve kogukulu 2015. aastal elaniku kohta oli 977,86 Hariduskulude osatähtsus 2015. aasta kogukuludes oli Tahkuranna vallal 54,17 %

Kululiigi osatähtsus %-des Tahkuranna valla eelarves aastal 2016

Joonis 3 Kululiigi osatähtsus Tahkuranna valla eelarve kogukuludes, aastal 2016

(Allikas: Tahkuranna Vallavalitsus)

Tabelis 2 on võimalik saada ülevaade, kuidas aastatel 2007 -2015 on valla eelarves kululiigid jagunenud. Kõige rohkem on vald panustanud haridusse.

Tabel 2 Kululiigi osatähtsus Tahkuranna valla eelarve kogukuludes 2007 -2015 (protsenti)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Haridus	46,2	48,6	53,8	55,0	45,4	48,0	52,1	55,9	44,0
Vaba aeg, kultuur, religioon	9,0	13,9	9,0	9,7	9,5	11,0	9,9	9,8	8,0
Majandus	16,9	11,4	11,8	13,0	9,9	22,2	19,9	12,4	15,0
Üldised valitsussektori teenused	10,8	10,8	11,7	13,0	10,3	11,4	11,5	13,6	10,0
Sotsiaalne kaitse	7,5	2,7	7,2	5,1	4,2	4,4	4,5	4,4	4,0
Muud kulud	12,5	12,6	6,6	5,8	20,7	2,9	2,2	4,0	18,0

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu 2015 aastal 902,33 eurot, Pärnumaal 892.-eurot, Eestis 1065.- eurot. 2015. a.2014.aastal oli Tahkuranna vallas kuus keskmiselt 817 brutotulu saajat. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine: 2015. aastal laekus tulumaksu 1 240 610 eurot Tahkuranna valda registreeritud elaniku kohta on see summa 525,24 eurot. (Allikas: statistikaamet).

Tulumaksu laekumine on kasvanud perioodil 2011 -2015 7,2%.

2014.aastal koostatud Eesti kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse indeksi 2013 tulemuste järgi oli Tahkuranna vald 114 kohal, (perioodile 2010 -2013 111 koht, perioodil 2009 –2012, 117 koht, heaolu 158 koht ja majandus 58 koht). (Allikas KOV-võimekuse indeks 2013, Geomedia OÜ).

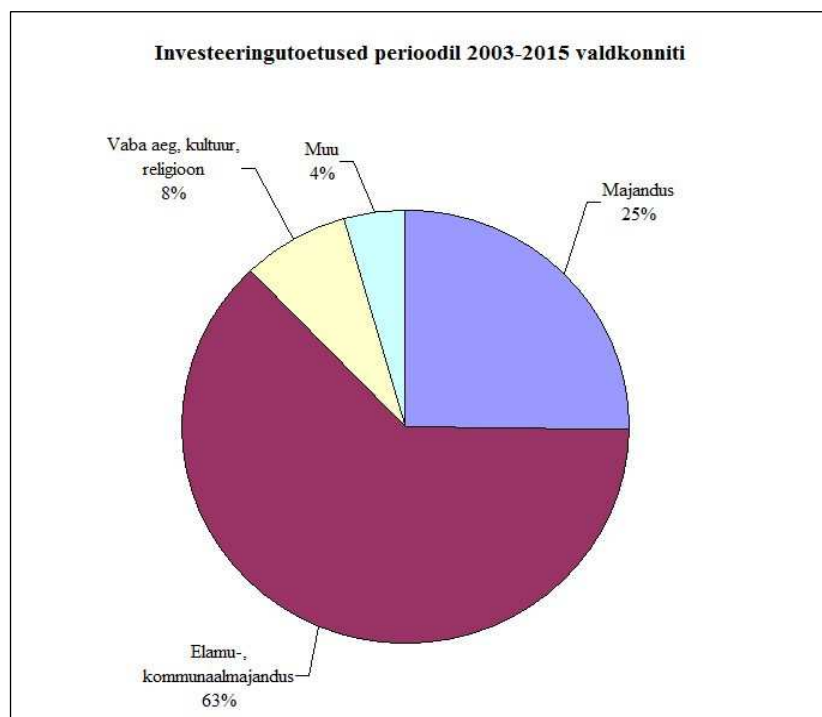
Tabel 3 Tahkuranna valla toetused perioodil 2003 -2015 (Allikas: Rahandusministeerium)

Toetuse liik	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tasandus-fond	240 180	199 788	218 258	238 774	306 392	310 675	240 244	243 503	233 937	232 980	231 328	244 747	277 276
Toetus-fond	175 942	232 843	269 867	286 336	308 338	339 872	323 505	320 369	317 407	308 502	346 630	384 664	437 019
VV Reserv-fond	0	0	23 967	13 251	0	0	0	2 256	0	0	0	0	0
Investee-ringuteks	20 372	78 143	161 698	204 880	100 533	161 842	65 690	346 431	68 421	92 223	635 708	68 058	10 000

Tabel 3 ja joonis 4 näitavad Tahkuranna valla saadud toetuste ja investeeringute suurust perioodil 2003 -2015. Toetusfondi moodustavad peamiselt haridusasutuste jaoks riigilt saadud vahendid. Tahkuranna vald on saanud perioodil 2003 -2015 ühe elaniku kohta investeeringutoetust 937 eurot, Pärnumaa keskmine 1 073 eurot ja Eesti keskmine 918 eurot. Kohalikest omavalitsustest 75% on saanud investeeringu toetust elaniku kohta rohkem kui Tahkuranna vald.

Külakeskuse Tahku Tare rekonstrueerimiseks on toetused saadud läbi MTÜ Tahkuranna Naisseltsi ja need ei kajastu tabelis 3 ja joonisel 5.

Joonisel 5 on näha kuidas toetused on jaotunud valdkonniti.

Joonis 4 Tahkuranna valla toetused perioodil 2003-2015 (Allikas: Rahandusministeerium)

Koostatud finantsanalüüsi järgi on Tahkuranna valla:

- Elanike arv on suurenenud perioodil 2003-2014 kokku 11%. Elanike arvu stabiilsus on alus tagamaks omavalitsusüksuse tegevuse jätkusuutlikkust.
- Maksumaksjate arvu kasv perioodil 2011-2014 oli 4,66% (ehk 71 inimest). Maksumaksjate arvu kasv iseloomustab tugeva potentsiaaliga omavalitsusüksust.
- Tulumaksu laekumine on võrreldes 2013.aastaga 2014.aastal suurenenud 10%, mis näitab, et maksumaksjate arvu on tõusu, samuti on suurenenud maksumaksjate palgad.
- Maamaks suurenes 2014.aastal võrreldes 2013.aastaga 19%. 2014.aastal tõsteti maamaksu protsenti 0,2 % võrra. Perioodil 2012 - 2013 oli kuludest 15,5% suunatud omavahendites investeringuteks.
- Investeeringute suur osakaal kuludest iseloomustab arengusse panustavat omavalitsusüksust.
- Omafinantseerimisvõimekus on perioodil 2012-2013 olnud 1,1. Omafinantseerimisvõimekus näitab, et omavalitsusüksus on võimeline jooksvate kulude kõrvalt tagama oma varade säilimise ning panustama ka osaliselt arengusse.
- Võlakoormus on vähenenud ja moodustab 2015.aasta lõpu seisuga 5,49 % puhastatud eelarvest. Piisavalt madal võlakoormus võimaldab omavalitsusüksusel suuremate projektide teostamist laenuvahendite arvelt.
- Omavalitsusüksuse eelarve oli 2013.aastal ülejäägis (1,1% puhastatud eelarvest). Ülejäägiga eelarve iseloomustab hea finantsdistipliiniga omavalitsusüksust.
- Omavalitsusüksuse likviidsed vahendid (pangajääk) olid 2013.aastal keskmiselt 5% puhastatud eelarvest. See võimaldab omavalitsusüksusel teenindada probleemideta olemasolevaid kohustusi.

Kokkuvõte

Vallaeelarve põhitalud on läbi aastate olnud üksikisiku tulumaks, maamaks ja riigilõivud, lisaks sihtotstarbelised toetused erinevate tegevusalade kaupa (nn teederaha, õpetajate palgad). Ainuke maks, mida Tahkuranna vald on kehtestanud, on reklaamimaks. Vallaeelarve on koostatud konservatiivselt.

Valla kulud on viimastel aastatel olnud põhisisult sarnased. Jätkuvalt on suurimateks kuluartikliteks valla kohustused nagu haridus, teede korrashoid, sotsiaalne kaitse, samuti vallavalitsuse ja –volikogu kulud. Eelarvest nähtub, et suurt tähelepanu on pööratud veemajanduse teemalistele projektidele erinevates valla asumites. Laenukoormus on Tahkuranna vallal olnud suhteliselt väike, olles 5,49% 01.01.2016 seisuga.

4.3. RAHVASTIKUPROTSESSID

Tahkuranna valla pindala on 103 km. Rahvaarv 01.01.2016 seisuga on 2393 inimest. Kogu Pärnumaa elanikkonnast elab Tahkuranna vallas 2,86 % Pärnumaal elab 01.01.2016 seisuga 82 997 elanikku, Pärnumaa pindala on 4 809,55 km². Keskmise asustustihedus Tahkuranna vallas on 23,14 elanikku ruutkilomeetri kohta. Tahkuranna asustustihedus on väiksem Eesti keskmisest asustustihedusest (Eestimaal on elanikke 01.01.2016 1 315 944 inimest, kogu Eesti pindala 43 465,67 km²), mis on 30,3 inimest km², ning on suurem Pärnumaa asustustihedusest, mis on 17,3 inimest km².

Tahkuranna valla rahvaarv on suurenenud 21. sajandi esimese kümnendil rohkem kui 300 inimese võrra (Tabel 4). Rahvastiku juurdekasvu on tinginud Pärnu linna valglinnastumine ehk uute elamualade ehitamine Reiu ja Laadi küladesse ja teistesse Pärnu linnale lähedastele aladele, aga ka suvilapiirkondade võtmine aastaringsesse kasutusse.

Tabel 4 Elanike arvu muutus Pärnu maakonnas ja Tahkuranna vallas. (Allikas: Rahvastikuregister)

Elanikke	01.01.1999	01.01.2010	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	muutus	% 1999-st
Pärnu maakonnas	100 331	88 428	89 701	81 428	82 829	82349	82997	-17 334	17,28%
Tahkuranna vallas	1977	2329	2341	2334	2320	2362	2393	+416	21,04%

Tahkuranna valla rahvastiku kasvu põhjuseks on olnud peamiselt sisseränne teistest, eelkõige lähedastest omavalitsustest. Samas sisserännanud inimesed on keskmisest veidi nooremad, mis teoreetiliselt mõjutab iivet positiivses suunas.

Tabel 5 Elanike sisse- ja väljaränne Tahkuranna vallas. (Allikas: Statistikaamet)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sisseränne	122	125	124	104	100	111	102	99	72	148	109
Väljaränne	72	84	76	82	101	84	88	110	74	107	84

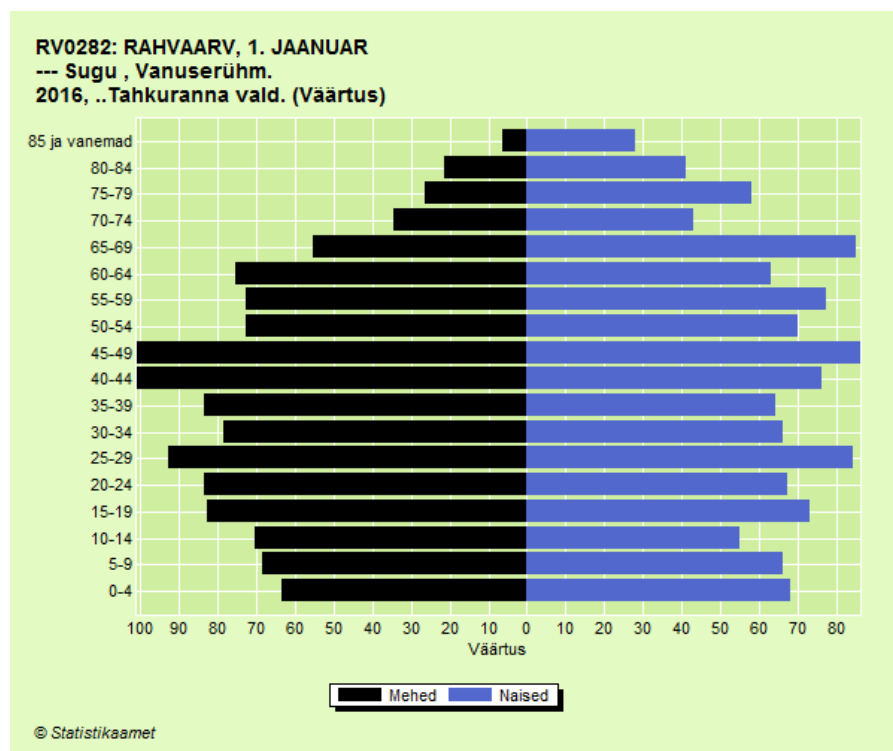
Tahkuranna vallas on aastatel 2005-2014 sündinud 11 inimest rohkem kui surnud (Tabel 6). Kui 2009 - 2011 oli sündimus positiivne, siis 2012 ja 2013. aastal negatiivne, sündis 7 inimest vähem kui oli surnuid. Aastatel 2014 ja 2015 on sündimus olnud positiivne, 2015 aastal on sündinud 8 inimest rohkem kui surnud.

Tabel 6 Loomulik iive 2005-2015. (Allikas: Rahvastikuregister)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sünnid	17	24	23	19	36	27	21	26	24	23	29
Surmad	22	33	15	30	19	16	15	29	28	22	21
Iive	-5	-9	+8	- 11	+17	+11	+6	-3	-4	+1	+8

4.3.1 Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis

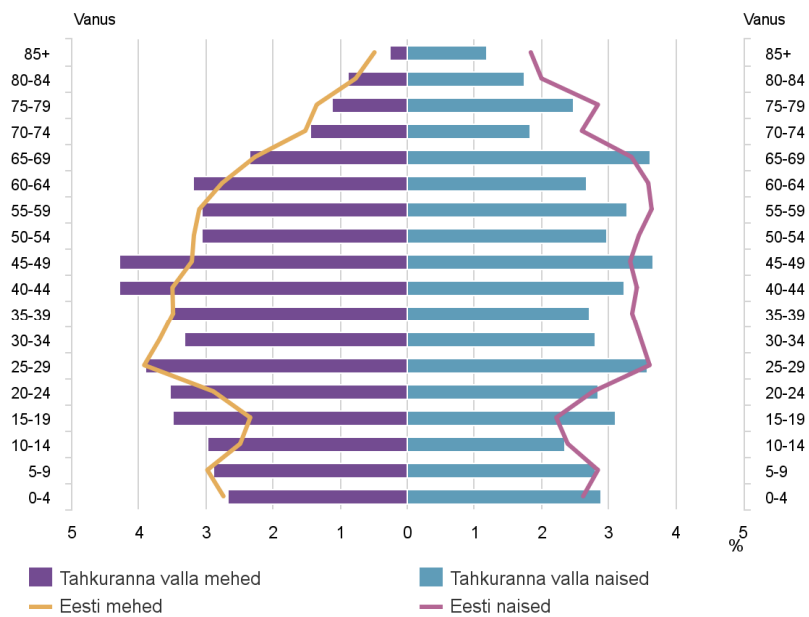
Tahkuranna valla soolist-vanuselist ülesehitust näitab hästi rahvastikupüramiid, kus on esitatud meeste ja naiste rahvaarvud nelja aasta lõikes (0-4, 5-9...jne). Kõige rohkem on vallas nagu paljudes kohtades Eestis, 20-24-aastaseid noori, kes sündisid „laulva revolutsiooni” ajal. Püramiidist võib järeldada, et sellel kümnendil on tööealiseks saamaks (siseneb tööjõuturule) väike inimhulk, mis näitab väga madalat sündivust 90ndade aastate esimeses pooles.

Joonis 5 Tahkuranna valla rahvastiku soolis-vanuseline koosseis 1.jaanuar 2016 seisuga.
(Allikas: Statistikaamet)

Valla tuleviku arengu kavandamisel ja erinevate teenuste pakkumisel on oluline teada kui palju mingis vanuses inimesi on. Tabel 7 näitab funktsionaalseid vanuserühmi aastatel 2000, 2005, 2008, 2010, 2012, 2013, 2014, 2015. Kui aastatel 2008 -2010 on tõusnud eelkoolialiste laste arv, siis aastal 2012 on see jällegi langenud ning hakanud tõusma aastatel 2013 ja 2014. Oluliselt on 2014 aastal kasvanud koolialiste laste arv, mis järgmisel paaril aastal on veel kasvu teel. Valla elanikkonna keskmine vanus oli 01.01.2015 seisuga 40,69. Kõige rohkem elab vallas 23, 26, 28 (vastavalt 42, 42, 41) ning 44, 45 ja 46 (vastavalt 45, 43, 44) aastaseid inimesi.

Tahkuranna valla rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2016

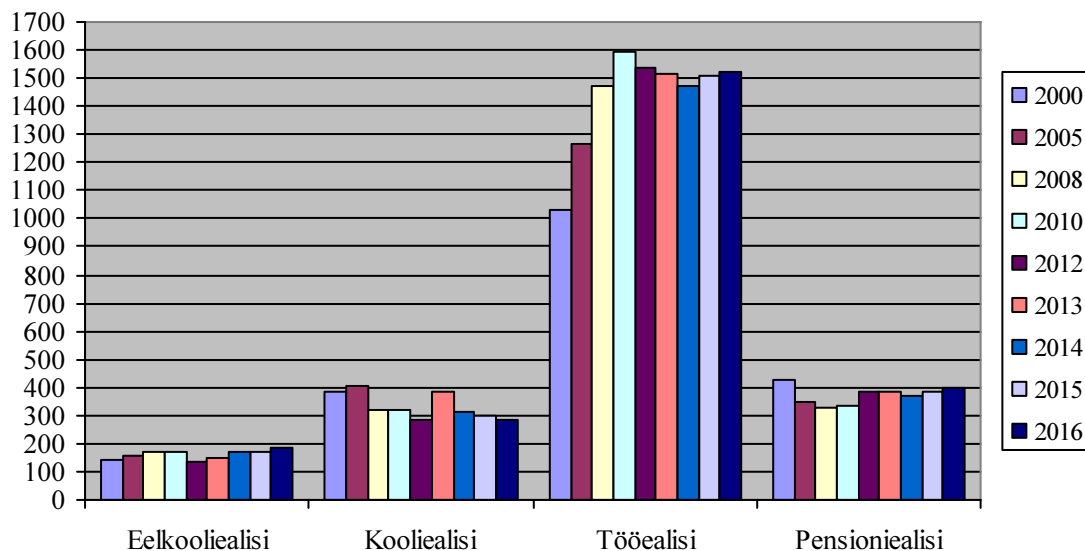
Allikas: Statistikaamet

Joonis 6 Tahkuranna valla rahvastikupüramiid, võrdluses kogu Eesti näitajad 1.jaanuar 2016 seisuga. (Allikas: Statistikaamet)

Tabel 7 Elanikkonna koosseisu muutumine 01.01.2000-01.01.2016

Vanus	2000	2005	2008	2010	2012	2013	2014	2015	2016
Eelkooliealised (0-6 a)	141	154	172	170	138	148	170	174	185
%	7,12	7,09	7,50	7,05	5,89	6,34	7,33	7,37	7,73
Kooliealised (7-17 a)	384	404	317	319	288	287	310	298	287
%	19,41	18,59	13,84	13,22	12,30	12,30	13,36	12,62	11,99
Tööealised (18-64 a)	1029	1265	1472	1593	1533	1515	1471	1505	1521
%	52,02	58,21	64,25	66,02	65,48	64,91	63,41	63,72	63,56
Pensioniealised (65-...)	424	350	330	331	382	384	369	385	400
%	21,44	16,11	14,40	13,72	16,32	16,45	15,91	16,30	16,71
Kokku	1978	2173	2291	2413	2341	2334	2320	2362	2393

Elanike vanuseline koosseis

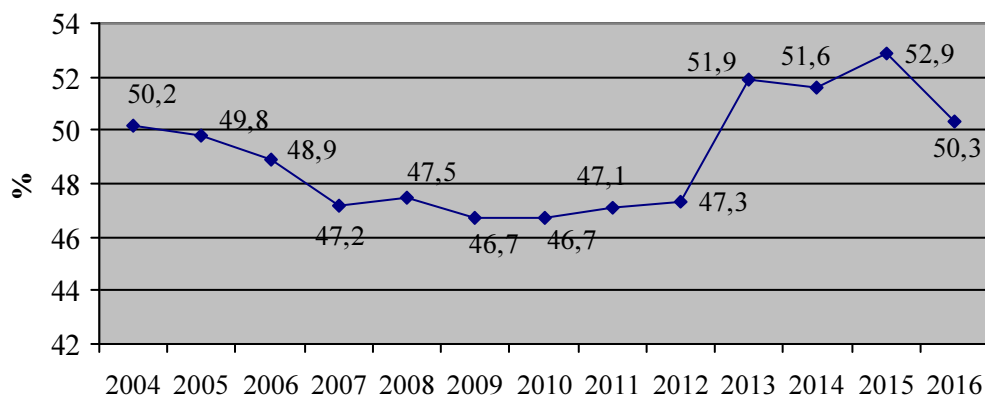

Joonis 7 Elanike ealine koosseis Tahkuranna vallas. (Allikas: Rahvastikuregister)

Joonis 7 näitab vanuserühmade osakaalu valla rahvastikust üheksal erineval aastal.

Erinevate vanuserühmade osakaalu hindamiseks võib arvutada ülalpeetavate määra (joonis 8). Ülalpeetavate määr on laste ja pensionäride kogu arv jagatud tööealiste arvuga. Ülalpeetavate osakaal on aastast 1989 järjest vähenenud, mis teisisõnu tähendab laste ja pensionäride osakaalu vähenemist kogu rahvastikust, kuid järsult tõusnud 2013 aastal, mis tähendab, et toimumas on vastupidine protsess. Näitaja kirjeldab rahvastiku struktuurset hetkevõimekust, võttes eelduseks, et tööealised (15–64-aastased) elanikud on n-ö elujõulisem osa rahvastikust, jättes seejuures arvestamata nende elanike tegeliku sotsiaalse, majandusliku jms võimekuse. 2013. aastast on vallas kasvanud eelkooli- ja kooliealiste arv ja hakanud langema töö- ja pensioniealiste arv, mis näitab, et valla elanikkond on hakanud noorenema.

Ülalpeetavate määr

Joonis 8 Ülalpeetavate osakaal Tahkuranna vallas aastatel 2004-2016

(Allikas: Rahvastikuregister)

Rahvastikuprotsesse mõjutavad peamised tegurid ja rahvastikuprotsesside mõjud valla arengule:

- elanikkonna kasv läbi sisserände;
- uute elamualade ehitamine ja suvilaalade muutumine aastaringseteks elamupiirkondadeks;
- tööaliste osakaalu suurenemine;
- ülalpeetavate osakaalu vähenemine;
- naiste oluliselt pikem keskmine oodatud eluiga;
- noorte lahkumist nähakse probleemina (mõned vastajad eristavad lahkumise põhjuse järgi, nt keskkooli, kõrgkoolidesse ja tööle). Tegelikult pole probleem aga see, et noored lahkuvad, vaid see, et nad ei naase – õppima minek pole kindlasti negatiivne, saab selleks alles siis, kui jäädaksegi Pärnusse/Tartusse/Tallinna.

4.4 KESKKOND

4.4.1 Maastikuline kirjeldus

Tahkuranna vald asub maastikuliselt Liivi lahe rannikumadalikul, mis on maakerkel ja rannajoone taandumisel kujunenud rannikuterass. Pinnakatte paksus on muutlik — valdavalt jääb see 3–10 m vahemikku, kuid rannaluitestiku vööndis ulatub kohati ka üle 20 m ning rööbiti Reiu jõega kulgevas mattunud orus isegi üle 50 m. On ka alla 3 m pinnakattega alasid, nagu Laadi-Rabaküla piirkond Tahkuranna ja Surju valla piiril.

Maapinna absoluutkõrgused ulatuvad tasandikualal kuni 7–9 m-ni. Maastikule annavad ilme paralleelselt Tallinn-Pärnu-Ikla maanteega, sellest ida pool kulgev valdavalt 700–1000 m laiune Antsülusjärve ja Litoriinamere rannaluidete vöönd. Need on paremini jälgitavad alates Tahkuranna külast kuni valla lõunapiirini välja (13–14 km), jätkudes ka Häädemeeste vallas. Tegemist on Eesti kõrgeimate luidetega. Suurim abs kõrgus on 35 m (Tahkuranna vallas 28 m) ja suhteline kõrgus 20 m. Luiteil kasvab nõmmemännik, maanteed aga ääristavad peaaegu pideva vööndina pihlakad. Märkimist väärib veel valla lõunaosas luitestikust itta jääv Tolkuse raba. See koosneb nii kõrg- kui ka madalsooturbast, turbakihi paksus on kuni 5 m.

4.4.2 Looduskaitse

Tahkuranna valla pindalast moodustavad mitmed looduskaitsealad suure osa - 44% (allikas: Keskkonnaregister: Keskkonnateabe Keskus). Joonisel 9 on näha Tahkuranna valla looduskaitsealad. Looduskaitsealad moodustuvad enamuses Litoriinamere aegsetest rannadüünidest ja männimetsadest.

Valla põhjaosas Reiu jõest Reiu külas läänes paikneb Pärnu Maastikukaitseala. Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta Pärnu roheline vööndi metsamaastikku, sealseid metsakooslusi ja liikide elupaiku. Kaitseala pindala on 517 hektarit.

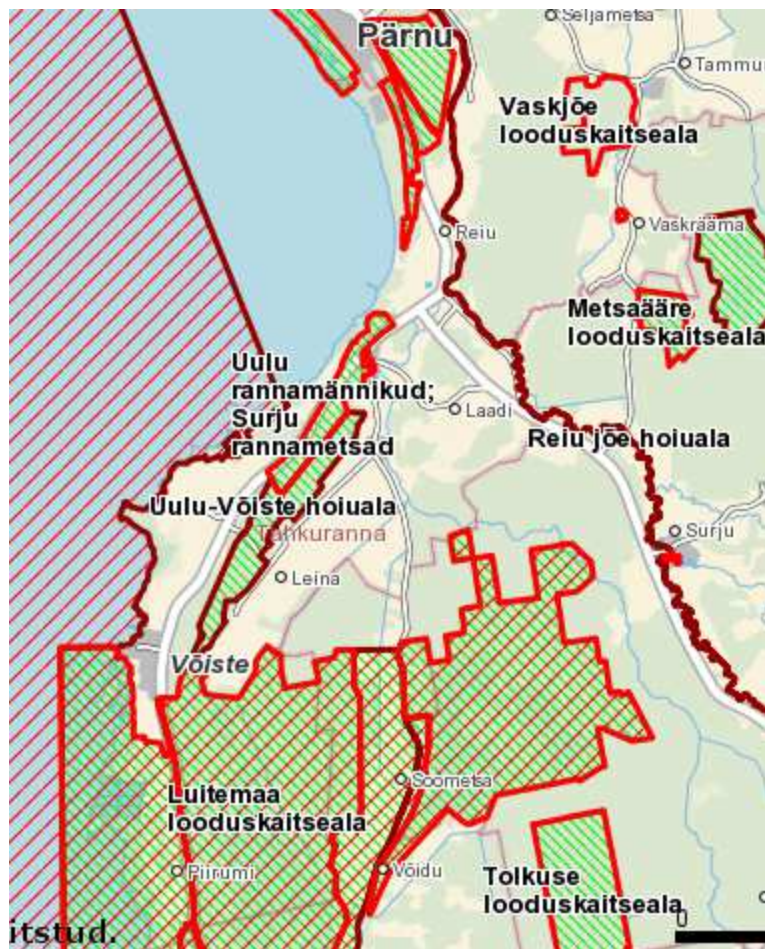
Osaliselt ulatub Tahkuranna valda ka Pärnu rannaniidu kaitseala, mis valdavalt hõlmab Pärnu linna rannaäärset piirkonda.

Uulu ümbruses ja sellest lõunas Tallinn-Pärnu-Ikla mnt ääres paikneb Uulu rannamännikute e Surju rannametsade kaitseala. Kaitseala eesmärgiks on kaitsta maanteeäärset luitemaastikku ja metsi. Ala suurus on 307 ha.

Eelmisest ida ja lõuna pool, 7 km pikkune luitestiku ala Lepakülalt kuni Võisteni, kannab Uulu-Võiste hoiuala nime, mille kaitse-eesmärk on metsastunud luidete, vanade loodusmetsade ja rohunditerikaste kuusikute kaitse.

Sisuliselt kogu Võistest lõuna poole jääv Tahkuranna valla osa asub Luitemaa looduskaitsealal. Kaitse-eesmärgiks on Euroopa nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitse. Looduskaitseala hõlmab Edela-Eesti ranniku- ja loodusmaastike kõige ilmekama osa. Siin võib näha Eesti kõrgeimaid luiteid ja suurimat rannaniiduala. Kaitseala pindala on 11 050 ha.

Enamus Pärnu lahe mereakvatooriumist ja rannik kuulub Pärnu lahe hoiualasse. Tahkuranna vallas kuulub siia rannik Uulust lõuna poole. Hoiualakaitse-eesmärk on Euroopa nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ I lisas nimetatud liikide ja I lisas nimetatud rändlinnuliikide elupaikade kaitse.

Joonis 9 Tahkuranna valla looduskaitsealad (Allikas: Maa-amet)

Tahkuranna valla territooriumile jäävad mitmed üleeuroopaliselt ja riiklikult tähtsad looduskaitse objektid, millele kehtivad kaitse-eeskirjad või kaitsekorralduskavad. Tänapäevaks on kujunenud olukord, kus looduskaitse objektid raskendavad oluliselt inimeste jaoks loodusega arvestavat igapäevast elu-olu. Sellest tulenevalt on Tahkuranna Vallavolikogu teinud oma 30. aprill 2014 otsusega nr 31 "Seisukoha andmine Pärnu maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõule" järgmisi ettepanekuid:

- Pärnu maastikukaitseala Metsniku sihtkaitsevööndi osas hinnata ümber kaitseväärtused, korrigeerides/täpsustades kaitseala kaitsekorda, eesmärgiga raiuda ja koristada kasvujõuetuseni vigastatud ja surnuid puid, mis on olulise puhkeväärtusega ala esteetilise mulje loomise, turvalisuse tõstmise ning puude kasvutingimuste parandamise eelduseks.
- Ettepanek Luitemaa looduskaitseala kaitse-eeskirja muutmiseks, lubades Jõulumäe tervisespordikeskuse „püsitähistusega liikumisradadel“ aastaringselt jooksmist, matkamist, rattaga sõitmist ja suusatamist.
- Asustuse suunamisega seotud keskkonnamõjude osas täiendavalt hinnata Pärnu maastikukaitseala ning metsa vääriselupaikade aladel kogujateede ja kergliiklusteede rajamist. Samuti tuleb sellel alal hinnata VIA Baltica laienduse võimalikku ulatust, vastavalt Tahkuranna valla üldplaneeringu punktile 2.3.1. Reiu küla elamualad on tänapäevaks kujunenud Pärnu eeslinnaks, mille sidusus linnaga sõltub eelkõige ühistranspordi korraldamisest ja teedevõrgust, sh kergliikluse võimalusest. Täna

viiakse Reiu külas ellu kahte maakondliku tähtsusega turismiarenduse projekti: 18 rajaga golfiväljak ja Lottemaa teemapark, mis oluliselt suurendavad Reiu rannaala kasutamist, suurendades oluliselt alal vajadust ja võimalusi ohutult ja turvaliselt liigelda. Kohalikele elanikele on täna raskendatud (suure liiklusohutusega) liiklemine jalgsi- ja rattaga põhimaantee ääres. Teema on aktuaalne eelkõige koolieas laste iseseisva ohutu liiklemise seisukohalt toimepiirkondade vahel. Tahkuranna valla üldplaneering näeb ette kergliiklustee rajamise kogu valda läbiva VIA Baltica ulatuses.

- Tahkuranna vallas on rohkelt kaitstavaid loodusobjekte ja samas kasutuses olevaid põllumaid, on oluline välja selgitada nende probleemideta kooseksisteerimine (näiteks nende põllumajandus- ja elumumaid teenindavate kuivenduskraavide toimimine, mis kulgevad enne veekogusse jõudmist kaitstavatel loodusaladel, jmt).

Kokkuvõte

Tahkuranna valla kohalikud elanikud on harjunud kaunite metsadega, mis on kujunenud hoolsate ja hoolivate metsameeste igapäevase töö tulemusena. Täna ollakse arvamusel, et looduskaitsealade ja hoiualade kaitseeskirjad ja kaitsekorralduskavad, mis näevad ette kaitstavate liikide elupaikade ja kasvukohtade ning metsakoosluste säilitamise üksnes loodusliku protsessina, ei säilita meile vallale iseloomulikke luitemetsasid. Koristamata metsaalune soodustab lehtpuuvõsa tekkimist ja tõrjub pikemas perspektiivis välja väärtusliku luitemänniku. Reeglina vähese külastuskoormusega luitemetsad loodusliku arengu käigus tihenevad ja pärast viimaste valguse käes kasvanud luitemändide kuivamist kuuluvad nad vanade loodusemetsade elupaigatüüpi. Ulatuslikes loodusmaastikes on luitemetsade üleminek vanadeks loodusemetsadeks loomulik protsess. Hinnates Reiu küla Metsniku sihtkaitsevööndi asukohta saab märkida, et see on oma asukoha tõttu kõrge külastatavusega koht, kus selle häirimise tõttu mets ei saa perspektiivis täita vana loodusemetsa ökoloogilist rolli. Samuti ei saa Pärnu maastikukaitsealal paiknevaid metsasid nimetada ulatuslikeks. Tihedalt asustatud elukeskkonna naabruses on koristamata kuivanud puudega mets kõrgendatud tuleohuga. Tahkuranna vald hinnates kõrgelt täna meil olevaid loodusväärtusi, peab oluliseks tasakaalukat ja läbimõeldut arengut, mis tagab väärtusliku elukeskkonna säilimise, kuid ei muutuks kohalikele elanikele igapäeva elu pärssivaks.

4.4.3. Maavarad

Maavaradest leiab kasutust liiv. Kasutusele on võetud Metsaküla laienduse nime all täiendav ala Metsküla karjäärile. Ala on ammendatud ning toimub korrastamine. Endine KEK-i karjäär Leina külas on taasavatud eesmärgiga ammendada olemasolev varu ning kogu karjääri ala korrastada. Tolkuse rabas asuvaid turbavarasid ei kasutata ning vastavalt valla üldplaneeringule ei kavandata kasutamist ka tulevikus.

4.5 ASUSTUS, MAAKASUTUS JA RUUMILINE PLANEERIMINE

4.5.1 Asustusstruktuur

Tahkuranna vald on oma kuju, asukoha, ajaloo, väliste mõjutegurite poolest sisemiselt väga heterogeenne, st valla erinevaid piirkondi on mõjutanud ning mõjutavad praegugi erinevad tegurid. Tähtsaim asustusstruktuuri iseloomustav asjaolu on ühe tugeva keskuse puudumine: administratiivne keskus on Uulu, kuid elanike arvult ning ajalooliselt konkureerib temaga lõuna pool asuv Võiste alevik. Pikliku, mereäärsel ribal paikneva valla põhjapoolne osa on tugevamalt seotud Pärnu linnaregiooni ning sealsete (uus)elanike eluviis on valdavas osas linlik ning seotud Pärnuga. Uulust lõuna poole jääva Võiste ning väiksemate külade elanike side Pärnu linnaga on väiksem.

Tahkuranna vald on administratiivselt jagatud üheksaks külaks ja üheks alevikuks.

Tahkuranna Vallavolikogu algatas oma 27.05.2015 otsusega nr 34 asustusjaotuse muutmise algatamise Mereküla moodustamiseks Reiu küla elanike, kes elavad endise Mereküla paiknemise piirkonnas, ettepaneku alusel.

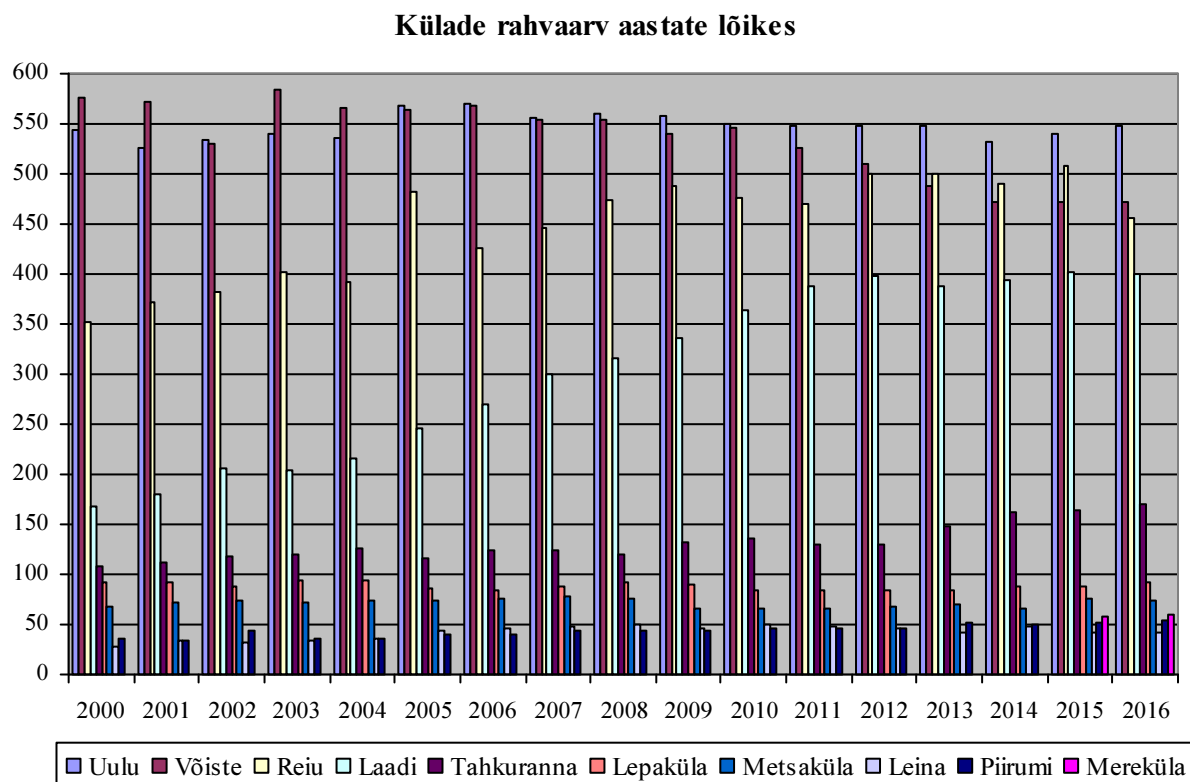
Riigihalduse ministri määruse kohaselt on alates 14.septembrist 2015 lisandunud Tahkuranna valla külade nimistusse MEREKÜLA.

Tabelis 8 on toodud kõik külad rahvastiku järgi suuruse järjekorras ning rahvaarvu muutus aastatel 2003-2016 rahvastikuregistri andmetel. Kõige kiiremini on kasvanud Pärnu linnale lähemal paiknevad Laadi ja Reiu külade inimeste arv. Pärnust umbes 20 km kaugusel paikneva Võiste rahvastik on kahanenud 112 inimese võrra.

Tabel 8 Elanikkonna arv asustusüksuste lõikes 2003, 2011 – 2016 1. jaanuari 2016 seisuga. Mereküla ja Reiu küla 01.10.2015 seisuga (Allikas: Rahvastikuregister)

Küla	2003	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Muutus 2003-2016	Muutus (%)
Uulu	540	548	548	549	533	541	549	+9	0,1
Mereküla	0	0	0	0	0	59	60	+60	0
Reiu	403	471	500	501	491	445	457	+54	26,0
Võiste	585	526	511	488	473	473	473	-112	-19,1
Laadi	204	389	398	389	395	402	401	+197	97,0
Tahkuranna	120	131	131	148	163	164	171	+51	36,6
Lepaküla	95	84	85	84	88	88	93	-2	-7,4
Metsaküla	72	67	68	70	66	77	75	+3	6,9
Leina	35	48	47	43	49	43	42	+7	22,85
Piirumi	36	46	47	53	51	52	55	+19	44,4
KOV täpsusega		6	6	9	11	14	17	17	
KOKKU	2090	2321	2341	2334	2320	2362	2393	+303	13,00

Tabelis 8, mis illustreerib elanike arvu muutusi külade lõikes aastatel 2003, 2011-2016, on peamise seaduspärana näha rahva lisandumine Pärnu lähedal paiknevatesse piirkondadesse – nii absoluutarvudes kui protsentides oli juurdekasv suurim Laadi ja Reiu külates, kus ka elamuehitus oli intensiivsem. Lisaks uusarendustele on oluline roll olnud ka suvilate ümberkohandamine aastaringseks elamiseks ning kasutuselevõtt eramutena. Selle protsessi arvelt on kasvanud Laadi, Reiu ja Tahkuranna küla elanike arv. Oluliselt on aga vähenenud Võiste aleviku elanike arv.

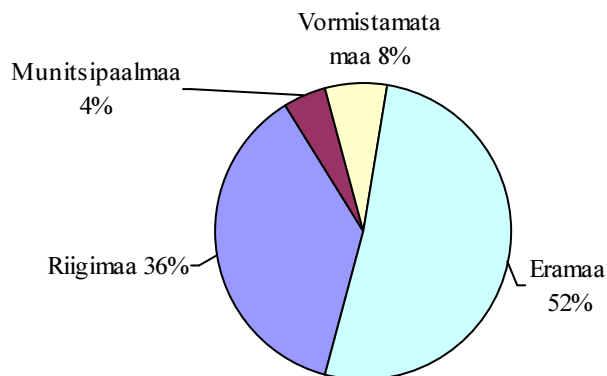

Joonis 10 Elanikkonna arv asustusüksuste lõikes 2000 – 2016 /Allikas: Rahvastikuregister)

Joonis 10 kinnitab veel kord Tahkuranna valla asustussüsteemi põhijooni ja tähtsamat arengusuunda: vallas on kaks suuremat keskust, Uulu rahvaarv on viimastel aastatel püsinud stabiilsena, Võistes on rahvaarv neljal viimasel aastal langenud. Rahvaarv on viimastel aastatel jõudsasti kasvanud Reiu ja Laadi külas. Tõusnud on ka Tahkuranna küla ja Metsaküla küla rahvaarv ja ülejäänud kolme väiksema küla elanike hulk on püsinud stabiilne, mis tähendab, et ükski küla pole välja suuremas. Viimase neljateist aasta jooksul on valla rahvaarv suurenenud 303 inimese võrra ning uued elanikud on saanud Pärnu lähedal asuvasse piirkondadesse, viimasel aastal ka Tahkuranna ja Lepaküla külla.

4.5.2. Maakasutus

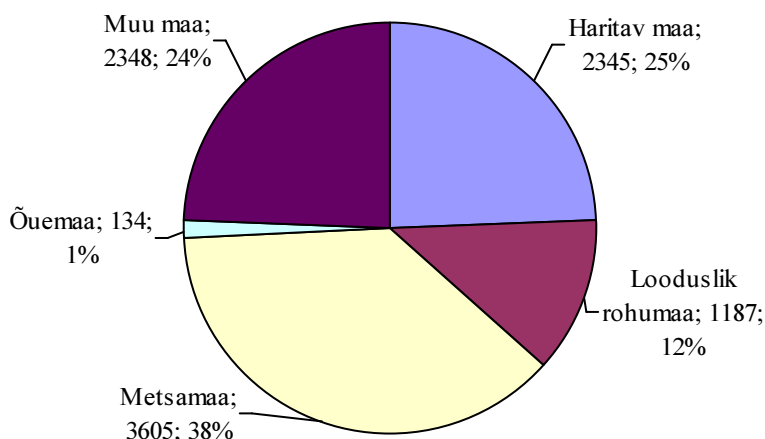
Tahkuranna valla üldpindala on 10 381 ha ehk umbes 103 km². Maa-ameti Maakatastri 31.12.2015.a. seisuga, on maa omandisuhte järgi Tahkuranna vallas kõige rohkem eramaad ca 52%, riigimaad on ca 36%, munitsipaalmaad ca 4% ning vormistamata maad ca 8% (joonis 11).

Joonis 11 Maa jagunemine omandi alusel 31.12.2015.a. seisuga (Allikas: Maa-amet)

Maakatastrisse kantud maa kõlvikuline koosseis 31.12.2015.a. seisuga on järgmine: ca 25% Tahkuranna maa-alast moodustab haritav maa, ca 12% looduslik rohumaa, metsamaad on ca 38%, õuemaad ca 1% ning muu maa osakaal on ca 24% (joonis 12).

Metsamaadest enamuse moodustavad männimetsad. Loodusliku maa osakaal valla territooriumil on seotud ulatuslike looduskaitsealadega.

Joonis 12 Maakasutus 31.12.2015.a. seisuga - tüüp, pindala (ha), osakaal (Allikas: Maa-amet)

Maareform peab olema lõpule viidud 2016. aasta lõpuks, millest tingituna tuleb vallal ära teha kõik pooleliolevad ja tegemata munitsipaliseerimised.

Üldiselt on Tahkuranna valla piiridesse jääval maa-alal rohkelt kultuurmaad ning rohumaad, mis annab tunnistust põllumajandusliku tegevuse tähtsusest vallas ja pikaajsete traditsioonide säilimisest. Teine valla maastikule ning üldisele ilmele tooni andev asjaolu on metsamaa rohkus – puhtaid metsi (valdavalt männimetsi) hindavad nii kohalikud elanikud kui ka looduskaitsejad.

4.5.3 Planeerimis- ja ehitustegevus

Valla planeerimis- ja ehitustegevust reguleerivad:

- planeerimisseadus
- ehitusseadus
- Pärnu maakonnaplaneering
- Pärnu maakonna teemaplaneering “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”
- Pärnu maakonna teemaplaneering “Sotsiaalne infrastruktuur”
- Tahkuranna valla üldplaneering
- Tahkuranna valla ehitusmäärus
- kehtestatud detailplaneeringud

Üldplaneering

2007.a algatati volikogu poolt uue üldplaneeringu koostamine koos keskkonnamõtjude strateegilise hindamisega. Tahkuranna valla esimene üldplaneering kehtestati 1998.a aastal. Sel ajal ei toimunud massilist ehitustegevust ning üldplaneering koostati hetkeolukorda ja selle aja visioone arvestades, planeerides laialdaselt mahepõllumajandusmaad ja näidates elamumaad põhiliselt vaid olemasolevate elamute ümbrusesse. Arendustegevuseks suures ulatuses maa vajadust siis ette ei nähtud. 2000ndate alguses alanud kinnisvarabuumi tingimustes hakkas üldplaneering ajale jalgu jääma ning enamik algatatud detailplaneeringuid olid üldplaneeringut muutvad. See tingis vajaduse valla arengu kavandamise põhimõtteid üldplaneeringus ümber vaadata ja uuesti kokku leppida. Tahkuranna Vallavolikogu kehtestas üldplaneeringu oma 31.05.2012.a määrusega nr 11.

Detailplaneeringud

Ajavahemikul 2000-2014 on Tahkuranna vallas kehtestatud 127 detailplaneeringut, mille baasil on tekkinud 680 elamukrunti. Lisaks elamukruntidele on tekkinud ärimaa, tootmismaa ja transpordimaa kinnistuid. Menetluses on sadakond detailplaneeringut. Tühistatud on 28 detailplaneeringut, peamiselt selle tõttu, et maaomanik pole huvitatud planeeringuga tegelemise jätkamisest.

Tabel 9 Detailplaneeringute statistika (Allikas: Tahkuranna Vallavalitsus)

	Algatatud detailplaneeringuid	Kehtestatud detailplaneeringuid	Tühistatud detailplaneeringuid	Tekkinud elamukrunte
1999	3			
2005	32	15		207
2010	9	9		3
2011	8	5	1	14
2012	9	3	-	-1(kaks elamu -krunti liideti)
2013	10	6		2
2014	6	3	4	
2015	3	6	-	-
KOKKU	244	136	32	680

Detailplaneeringute algatamine ning kehtestamine muutus intensiivseks 2000. aastate esimeses pooles koos üldise kinnisvarabuumiga. Detailplaneeringutega tekkinud

elamukruntide arv oli suurim 2005. aastal, mil tekkis 207 krunti (Tabel 9). Kiire kinnisvaraarenduse aega iseloomustab ka see, et ühe detailplaneeringuga tekkis mitmeid krunte, mis tähendab et initsiatiiv polnud üksikisikutel, vaid arendajatel. Detailplaneerimise intensiivsus on praeguseks raugenud ning ühe planeeringuga tekkivate kruntide arv vähenenud (aasta 2008 -2013, Tabel 9), mis tähendab, et planeeringute initsiaatorid on kodu rajamist kavandavad eraisikud. Et planeerimis- ja ehitustegevus on praeguseks oluliselt vaibunud, näitab ka Tabel 10. Suurem surve elamuehituseks on Pärnu naabruses asuvas Reiu külas ning valla keskasula, Uulu naabruses asuvas Laadi külas. Peamine põhjus uute arenduste asukohavalikul on maakonnakeskuse Pärnu lähedus.

4.5.4 Ehitustegevus

Tabel 10 Ehitustegevuse statistika (Allikas: Ehitisregister)

	Väljastatud ehituslubasid (sh elamutele)	Väljastatud kasutuslubasid (sh elamutele)	Kirjalikud nõusolekud
2000	15 (5)	0	0
2005	81 (33)	22 (7)	12
2010	39 (11)	19 (1)	17
2011	52 (11)	34 (10)	8
2012	47 (5)	37 (2)	20
2013	58 (6)	19 (7)	16
2014	24 (5)	34 (2)	15
2015	59 (18)	28 (19)	14
KOKKU	375	193	102

Suurem osa ehituslubadest on väljastatud samadesse piirkondadesse, kus ka uute kruntide loomise surve on olnud suurim, peamiselt Reiu külla. Ehitus- ja kasutuslube väljastati enim elamute püstitamiseks, kirjalikke nõusolekuid abihoonete püstitamiseks.

Tabel 11 Kasutusse lubatud eluruumide pind ja mitteeluhoonete pind m²

(Allikas: Statistikaamet)

Kasutusse lubatud	2004	2011	2012	2013	2014	2015
Eluruumide pind, m ²	611	1 563	1 160	995	212	2713
Mitteeluhoonete kasulik pind, m ²	109	671	624	15	2008	1345

Kokkuvõte

- Tahkuranna vald on tihedalt seotud Pärnu funktsionaalse linnaregiooniga.

Pärnu linna mõju avaldub tugevamalt Tahkuranna põhjapoolsetel aladel. Uuselamupiirkondade ehitamine ja elanike arvu kasv on olnud märgatav Laadi ja Reiu külades;

- valla asustusstruktuuri muutus;
- valla eesmärgiks on tasakaalukas/mõõdukas rahvastiku kasv;
- iseloomulik on väljakujunenud infrastruktuuriga suvilaalade muutumine aastaringseteks elamualadeks;
- elamuehitamine oli kõige intensiivsem ehitusbuumi ajal 2006-2007 ja 2009. aastal ning on kasvamas viimastel aastatel;
- planeerimist ja ehitustegevust mõjutab oluliselt looduskaitsealade suur osakaal valla pindalast.

4.6 ETTEVÕTLUS JA PUHKEMAJANDUS

Valla ettevõtluse arengutasel iseloomustab Eesti kohaliku omavalitsuste üksuste võimekuse indeksi kohaliku majanduse näitaja, mis kujuneb mitmest osategurist: majandusüksuste arvust tööealise elaniku kohta, majanduse mitmekesisusest, töökohtade loomise määrast kui suhtelise võimekuse näitajast ja töökohta keskmisest väärtusest. Tahkuranna kohalik majandus on 2012 aastal analüüsi tulemusel Eesti omavalitsuste seas selle näitaja järgi 50. kohal, mis on Pärnumaa keskmisest mõneti parem. Olukord on veel parem näiteks Audrus ja Saugas, samas Paikuse, Sindi linn, Häädemeeste ja Surju jäävad tahapoole.

Tahkuranna vallas tegutsevad ettevõtteid iseloomustab üsna väike töötajate arv ning tegutsemine väiketööstuse, põllumajanduse ning kalanduse sektorites. Võistes Liivi lahe ääres on põlvkondade jooksul väljakujunenud rannakalurite kogukond, sadam ning tegutseb kohalik kalatööstus. Võiste sadamat kasutab oma tegevuses umbes 30 rannakalurit, kellest valdav osa on kohalikud ja töötavad FIE-dena. Võiste sadama territooriumile on koostatud detailplaneering, millega täpsustatakse võimalused sadama kasutamiseks nii kalalaevadele, kui huvialustele andmaks ehitusõigust sadama rajatiste renoveerimiseks ja kaasajastamiseks. Täna on ehitatud kalade nõuetekohase lossimise ja lühiajalise säilitamise hoone, soetatud esmased kalavastuvõtu ja lossimise seadmed ning uuendatud puitkai betoonkaiaks. Renoveeritud on kalurite püüniste hoone ja kalurite olmehoone. Renoveeritud on ka vana betoonkai koos slipi väljaehitamisega. Tulevikku jääb kaldakindlustuste ja lainemurdja uuendamine. Samuti on vajalik kaasaegse infrastruktuuri (mustkatted, valve) väljaehitamine, et kogu sadamaala oleks kaasajastatud.

Võistes on pikad traditsioonid ka tomati ja kurgi kasvatamises ning kuigi tegevuse mastaap ei küündi hiigelaegadele, on Tahkuranna vallas kasvatatud kurgid ja tomatid müügil paljudes kohtades üle Eesti. Vallas tegutsevad ettevõtted toetuvad majanduslikele eeldustele, milleks Tahkuranna puhul on haritava maa olemasolu, mere lähedus, olemasolev (osalt nõukogude ajast pärit) tööstuslik infrastruktuur ning primaar- ja sekundaarsektoris vajalike oskustega tööjõu olemasolu. 2010. aasta suvel tehtud intervjuudest selgus, et valla elanikud on praeguse ettevõtlusstruktuuriga suhteliselt rahul ning eelistavad tegutsemas näha pigem väike- ja keskmisi ettevõtteid, kelle keskkonnamõju on võimalikult väike. Suur on vastuseis keemiatööstuste vastu ning suhtumistes väljendatakse poolehoidu teenindus- ja turismisektori osakaalu suurenemisele, samas siiski sooviavaldustes suhteliselt ebamääraseks jäädes.

Tahkuranna valla aktiivsemad ettevõtluspiirkonnad on Uulu tööstusala, Võiste endise Karusloomafarmi ala ja Võiste töökoja ala.

Maksu- ja tolliameti järgi seisuga 01.06.2015 on Tahkuranna vallas 78 erinevat tööandjat ja neilt on väljamakseid saanud 212 inimest. Pärnusse käib tööle 272 inimest.

Statistikaameti 01.06.2016 andmete järgi on Tahkuranna vallas brutotulu saajaid kuus keskmiselt 833 inimest. Üle poole valda registreeritud tööealistest inimestest sõidab iga päev tööle mujale, eelkõige Pärnu linna. Need arvud viitavad ühe suure tööandja puudumisele omavalitsuses. Paljud valda registreeritud osatühingud aga ei ole töökohti loonud.

Väljapoolt koduvalda töötajate osakaal ning suuremate tööandjate puudus näitab selgelt Tahkuranna valla keskuses Uulu tööstusala väljaehitamise vajalikkust.

Tahkuranna valla suuremateks tööandjateks on põllumajanduse sektoris OÜ Weiss (piimakarja kasvatus), OÜ Uulu Mõis (piimakarja kasvatus), OÜ Weiss Aiand (tomati- ja kurgi kasvatus), puidutöötlemises OÜ Arboris, OÜ Uulu Ehitus ja AS Tarriks, OÜ Frontier

Hockey (hokikeppide tootmine), Saunatarvikud OÜ (saunatarvikud ja saunade sisustamine), GG Group, Logehome OÜ (palkmajade ehitus), Polar Yacht Manyfactory. OÜ (väikelaevade ehitus), GB Grupp OÜ (köögimööbli valmistamine). Muudest tootmistegevustest on vallas esindatud teeninduse, kalapüügi, kalatöötlemisega, ehituse, metsanduse, autoremondi ja transpordiga tegelevad ettevõtted

Seisuga 13.06.2016.a. oli Tahkuranna vallas registreeritud 232 osäühingut, 85 FIE-t, 48 MTÜ-d, 2 tulundusühistut ja 1 sihtasutus.

Tabelis 12 on nimetatud valla suurimad ettevõtetest tööandjad, nende tegevusalad, asukohad ja töötajate arv. Suurim tööandja on omavalitsus 90 töökohaga.

Tabel 12 Vallas tegutsevad suurimad ettevõtetest tööandjad

Ettevõtte nimi	tegevus	asukoht	töötajaid
OÜ Weiss	piimakarja kasvatamine		50
AS Tarriks	puidutöötlemine	Reiu	25
OÜ Frontier Hockey	hokikeppide tootmine	Võiste	22
GG-Group OÜ, Logehome OÜ	palkmajade ehitus	Uulu	22
OÜ Uulu Ehitus	puidutöötlemine	Uulu	20
OÜ Arboris	puidutöötlemine	Uulu	18
Polar Yacht Manufactory OÜ	väikelaevade ehitus	Uulu	14
Saunatarvete OÜ	saunatarvikud ja saunade sisustamine	Võiste	11
Aris Baltic OÜ	bensiinijaam	Uulu	3
OÜ Klep	jaekaubandus	Uulu, Võiste	8
OÜ Arso EE	kalatöötlemine	Võiste	6
OÜ Uulu Mõis	piimakarjakasvatamine	Uulu	20
Carland Grupp OÜ	autoremont	Võiste	4
GB Grupp OÜ	köögimööbli valmistamine	Võiste	6
OÜ Weiss Aiand	tomati- ja kurgikasvatamine	Võiste	3, hooajal 6
SellaBerry OÜ	astelpajukasvatamine	Metsaküla	hooajaline

Ettevõtluse ruumilise arengu kavandamise osas on Tahkuranna vald ette näinud neli suuremat tootmispiirkonda. Üks asub Uulu keskuses, kus on vabu krunte, millest osa vajab lõpuni arendamist. Teine paikneb Võiste endise karusloomafarmi piirkonnas, kolmas Võiste endise töökoja piirkonnas ja seal tegutsevad mitmed ettevõtted. Reiu külas piirdub tootmismaa AS Tarriks saeveskiga, küll on üldplaneeringuga sealse ala laienemine ette nähtud. Võimalik on veel välja arendada ca 7,27 ha suurune Lillepõllu tööstusala Uulu külas, mis asub Uulu tööstusala vastas. Maaomand kuulub Tahkuranna vallale, mis täna üldplaneeringu järgi on elamumaa, kui vallavalitsuses on arutusel olnud maa sihtotstarbe muutmine.

Uute töökohtade loomine on seotud täiendavate investeeringutega infrastruktuuri. Täna on tööstusala väljaarendamise peamiseks takistuseks puuduv ühisveevärk, -kanalisatsioon, ühendusteel, küte, sidekaablid. Tööstusaladel peab olema esmane valmisolek võimalike investorite tulekuks.

Tahkuranna keskuses paikneva Uulu tööstusalal on valmisolek selle väljaehitamiseks. Uulu tööstusala planeering ning ehitusprojektid on valminud paar aastat tagasi koostöös Tahkuranna vallavalitsuse ja kohalike ettevõtjatega. Vallavalitsus otsib koostöös kohalike ettevõtjatega jätkuvalt võimalusi tööstusalal väljaehitamiseks. Üheks eelduseks on Pärnu maakonna tööstusala propageerimine Eesti tasandil ning EAS-i toetuste hankimine. Käesoleval aastal sai vald toetuse Uulu tööstusala tugitaristu kaasajastamiseks ja

arendamiseks. Projekti otsesteks eesmärkideks on tagada igale tööstuskinnistule juurdepääs avaliku tee kaudu; tagada igale tööstuskinnistule avalikud kommunikatsioonid: vesi ja kanalisatsioon; rajada tööstuspargi territooriumile kergliiklusteede võrgustik suurendamaks liiklusohutust ja tagamaks töötajatele parema ligipääsu; paigaldada tänavavalgustus; rajada tuletõrje veevõtukohtad.

Kaasaegse infrastruktuuri väljaarendamisega luuakse vajalikud tingimused olemasolevate ettevõtete laienemisplaanide realiseerimiseks ning uute ettevõtete Uulu tulekuks.

Uulu tööstusala tugitaristu väljaarendamine aitab otseselt kaasa maakonna konkurentsivõime tugevdamisele.

Maakonna tasakaalustatud arenguks peavad tööstusalad olema ühtlaselt väljaehitatud nii Pärnu sees kui ka ümber Pärnu linna, seda nii põhja kui ka lõuna suunas.

Kuna valla käekäigu ja kohaliku tööhõive soodustamise seisukohalt on terviklikku infrastruktuuriga tehnokülade olemasolu väga soovitatav, näeb vald tööstus- ja ettevõtluspiirkondade arendamise vajalikkust.

Tööstuspiirkondade arendamise üheks eesmärgiks on meelitada valda ettevõtteid, kes pakuksid tööd nii uutele elanikele kui praegustele töötutele. Tahkuranna majanduse ja ettevõtluse punktidest lähtuvalt on selgelt näha vajadus suurema tööandja järele Tahkuranna vallas. 2014. aasta alguses oli Tahkuranna vallas registreeritud töötuid ligi 3,9% tööealisest elanikkonnast. Samas leidub ka vabu töökohti ning töövõimalusi, kuid kohaliku tööjõu kvalifikatsiooni ning vabade töökohtade täitjatele esitatavate nõudmiste vahel on ebakõla. Suvel 2010 tehtud intervjuude järgi pole töötud reeglina piisavalt kvalifitseeritud ega ka motiveeritud töötamiseks kohalikes ettevõtetes ning seepärast on näiteks Uulus tegutseva jahte ehitava ettevõtte töötajad kõik pärit väljastpoolt valda. Valla agendaks ei saa aga olla sotsiaalsete töökohtade loomine ning lihttööd pakkuvate ettevõtete eriline soosimine, kui tegelik soov on rõhuda suuremat lisandväärtust loovate ametikohtade tekkele ning vastavate sektorite arengule valla territooriumil.

4.6.1 Puhkemajandus

Tahkuranna vald on oma kauni looduse ja soodsa asukoha tõttu hea potentsiaaliga turismipiirkond. Tahkuranna eelisteks on Eesti turismimagneti ja suvepealinna Pärnu lähedus, meri ja mere rand ning suurepärase logistiline asend rahvusvahelise auto- ja rattaturismi marsruudi Via Baltica ääres. Paraku on need head võimalused praegu veel suuresti ära kasutamata.

Suur hulk turiste sõidab läbi Tahkuranna küla mööda rannaäärset teed, mis on üks vähestest kohtadest, kus saab autoga mere äärde. Tahkuranna külas mere ääres on vaja suplusrand korda teha ja erinevaid teenuseid pakkuda. Võrreldes teiste Pärnu lähivaldadega on Tahkuranna valla vähesed avalikud rannad tagasihoidlikud.

Tahkuranna vallas kui hea potentsiaaliga turismipiirkonnas on vajalik arendada puhkamisvõimalusi, arendades randasid, hoides, väärtustades, eksponeerides vallas olevaid loodusressursse ning kultuuri- ja ajaloopärandit ja soodustades uute majutusettevõtete tekkimist.

Rahvusvaheline rattaturism läbib valda eelkõige suvisel ajal, märgistatud on Estovelo ja Eurovelo rattamarsruudid. Paraku on Via Baltica äärne teeriba ohtlik ning teel on tihe rekka liiklus. Turvalisuse tagamiseks ja tervislikke eluviise toetavalt on hädavajalik kõnni- ja

jalgrattatee rajamine Via Baltica äärde kui ka küladesse. Arvatavasti laheneb kergliiklusteede puudumise probleem koos Via Baltica laienduse ja uue kergliiklustee ehitamise või rannapromenaadi ehitamisega Pärnust mööda randa lõuna suunas.

Kuna valda läbib suure liiklusega Tallinn-Pärnu-Ikla maantee (Via Baltica), on vajalik püstitada läbisõitjaid teenindavaid objekte parklatesse ja suurematesse asulatesse, mida maantee läbib. Vajalikeks rajatisteks on infotahvlid, kaardid, prügikastid, WC-d, samuti on oluline parklate laiendamine. 2010. aastal paigutati valda tutvustavad infotahvlid Uulu ja Võiste asulasse, 2014.aastal Lottemaa, Jõulumäe ja külakeskuse Tahku Tare parklasse.

Vallas on vajadus vähemalt ühe turismiinfopunkti järele, et jagada operatiivset infot, tutvustada kohalikke vaatamisväärsusi, käsitööd, tooteid jne. selliseks kohaks on kujunemas külakeskus Tahku Tare Võistes. Turistide suunamiseks põhimaanteelt kõrvale on olulised eelkõige head kõrvalteed, milleni juhatavad infotahvlid ja kaardid, mis teavitavad vallas olevatest vaatamisväärsustest ja kohapealsetest võimalustest. Näiteks praegu puuduvad viidad mis suunaksid turiste mere äärde, probleemiks mere lähedastel aladel on ka erateed, kus sisenemine on valdaja loal.

Tahkuranna valla puhul on head võimalused lähitulevikus pereturismi kiireks kasvuks. Reiu külasse endisse Nõukogude armee raketibaasi on rajatud Lottemaa teemapark. 2015.aasta septembris avati Tahkurannas Reiu külas ka Golfikeskus - Pärnu Bay Golf Links.

Detailplaneeringuga on kavandatud Reiu külla ka teine pereturismi objekt: Pärnu linna naabrusesse täismõõtmetes golfiväljak koos vajalike teenustega. Lottemaa teemapark ja golfiväljak tooksid Eestist kui ka välismaalt lastega peresid, kes tarbiksid ka Tahkuranna ja Pärnumaa turismiteenuseid ning elavdaksid kohaliku majandust.

Reiu külas avati 25. juulil 2014.a Lottemaa teemapark. Tegemist on piirkonnas ainulaadse, multifilmitegelasele Lottele pühendatud kogupere teemapargiga, mis koosneb 11 hoonest. Teemapark on avatud aastaringiselt, talveperioodil etteteatamisel. Kompleksis saab tööd 90 inimest, enamik suvehooajal. Koos lähedusse planeeritava golfiväljaku ning teistes lähikonna omavalitsustes asuvate koguperepuhkuse veetmise kohtadega (Kiviajaküla Paikuse vald, ringrada Audru vald, Pärnu linna erinevad ettevõtted) moodustab Lottemaa Suur-Pärnu piirkonna turismiobjektide atraktiivse võrgustiku "

Tahkuranna vald on läbi Pärnumaa Omavalitsuste Liidu panustanud ca 9 tuhat eurot teemapargi rajamisel. Lisaks on vald mustkatted rajanud 2014.aastal Postiteele, 2015.aastal Mereküla teele ning 2016.aastal rekonstrueerinud Reieuranna tee.

Projekt "Turvaliselt Lottemaale ehk Lottemaa parklast Lottemaale viiva Reieuranna tee rekonstrueerimine" aitab kaasa ja loob paremad tingimused Lottemaa Teemapargi toimimisele ja edasiarendamisele külastuseesmärgil, kaotab kitsaskohad külastusobjekti olulisel tugitaristul Reieuranna teel.

Vallale tähendab teemapark turistide kasvuga seotud riske ja võimalusi. Kuna teemapark asub valla populaarseima liivaranna, Reiu ranna vahetus läheduses, on tekkinud vajadus ranna-ala terviklikumaks väljaarendamiseks.

Leina külas asub üks riigi suurimaid spordikeskusi, Jõulumäe tervisespordikeskus. 17 ha suurusel maa-alal saab tegeleda erinevate spordialadega. Lisaks on mitmeid kilomeetreid jooksu- ja orienteerumisradasid ka naabruses asuvas riigimetsas. Leina külas asuvas Keskküla ratsaspordikeskuses on võimalik ratsutada. Riigimetsades on väga head rattarajad.

Uuel toetuste programmiperioodil on ettevõtjatel ja MTÜ-del koostöös plaanis rikastada valda uute turismiobjektidega - rajada pruulikoda, vanatehnika varamu, teraapiakeskus ja ehitada kaasaegsete võimalustega puhkemaja.

Vallas tegutseb üle 10 majutusettevõtte. Majutusettevõtted pakuvad läbi erinevate koostööpartnerite väga erinevaid aktiviteete (nt meresüstamatk, GPS-seiklus, fotojaht, vibulaskmine, meeskonnakoolitus, *paintball*, *discgolf* jne).

Avalikud internetipunktid asuvad Jõulumäe Tervisespordikeskuses, Võiste ja Uulu raamatukogus.

Tabel 13 Majusteenust pakuvad registreeritud ettevõtted

(Allikas: majandustegevuse Register, ettevõtted)

Majutusasutus	Asukoht (küla)	Voodikohti (lisavoodi)
Alta Tõnisson (Abaja Talu)	Tahkuranna	21
OÜ Puhketalu (Piirissaare Turismitalu)	Reiu	20+1
SA Jõulumäe Tervisespordikeskus	Leina	184 (140)
KOLM KOLMNURKA OÜ (3 maja) Viisnurga Puhkemajad	Uulu	18
ANS Grupp OÜ (White House)	Uulu	28
VIP Reisid OÜ (Nurka Talu)	Piirumi	24+(7)
Sigem Grupp OÜ (Villa Carmen)	Tahkuranna	8+(5)
Olavi Kaubandus OÜ (Metsäääre majutus)	Reiu	11+(4)
Reiumaa Motell OÜ (Reiumaa Motell)	Reiu	37(5)
Silkini Puhkemaja OÜ (tegutseb aktiivselt 1.juunist 30.septembrini)	Uulu	32 (kuni 10)

Valla soov on, et kõigil tegutsevatel majutusettevõtetel on kasutusload ja nad on kanded MTR-i, et garanteerida meie valla külastajatele ühtne kvaliteet ja külastajasõbralikud tingimused. Ainult turismiettevõtjad koos tugiteenuseid (kohvikud, tanklad, kauplused, muuseumid jne) pakkuvate ettevõtjatega saavad aluse panna tugevatele alustaladele baseeruvale turismikultuurile Tahkuranna vallas.

4.6.2. Olulisimad turismiobjektid

Mälestusmärgid

Olulisim on Tahkuranna külas asuv Konstantin Pätsi mälestuspark ja mälestussammas. Pargiala on korrastatud valla eelarvest vastavalt renoveerimisprojektile. 2007.a eemaldati palju kehvas seisukorras puid ja paigaldati ööpäevaringselt heisatud riigi lipp. Muinsuskaitsealused mälestusmärgid asuvad Metsaküla surnuaia kõrval ja Reius mere lähedal II maailmasõjas langenutele.

Lisaks eelnevale on Tahkuranna külas püstitatud mälestuskivi(d) laulu “Õrn ööbik” autorile Karl Ramm’ile ja kunagisele mõisarentnik Daniel de Bosquit’le. Võistes asub mälestuskivi misjonär Alexander Eisenschmidt’ile.

Huvipakkuv on Uulus asuv Stael von Holsteini hauakamber, mis vajab korrastamist. Kohaliku hariduselu 180. aastapäeva tähistav kivi asub Tahkuranna kooli ees.

Kohalik kogukond restaureeris 2012.aasta sügisel rahva toetusel 19.sajandi lõpul parun Stael von Holstein'i poolt rajatud Roosiaia koos mälestusmärgiga kui muudatuste alguse sümboli ja ajaloomälestuse tähise, sest tookordse tsaaripere visiidi tulemusena eraldatud raha võimaldas parunil organiseerida kanaliehituse ja restaureerida muuli, mis muutis tunduvalt kohalikku elu-olu.

Muinsuskaitseobjektid

Ajaloo- ja arhitektuurimälestistest on kaitse all järgmised objektid:

1. Terroriohvrite ühishaud, ajaloomälestis, Reiu küla, Rae mets;
2. Uulu mõisa kirik, arhitektuurimälestis, Uulu küla;
3. Uulu mõisa Stael von Holsteinide hauakamber, arhitektuurimälestis, Uulu küla;
4. Konstantin Pätsi mälestussammas, ajaloomälestis, Tahkuranna küla;
5. Tahkuranna Apostliku-Õigeusu kirik, arhitektuurimälestis, Tahkuranna küla;
6. Metsaküla kalmistu, ajaloomälestis, Metsaküla küla;
7. II maailmasõjas hukkunute ühishaud, ajaloomälestis, Metsaküla kalmistu;
8. Võiste kalmistu, ajaloomälestis, Võiste alevik;
9. Tahkuranna kalmistu, Tahkuranna küla.

Pärandkultuuri objektid Tahkuranna vallas²

1. Uulu Pulverk
2. Akaatsitee - Uulu külas
3. Kuhjalavad - Piirumi ja Võiste piiril kaheksa kividest laotud kuhjalava
4. Noodavedamise koht - Piirumi külas, Pikla ninas.

Kirikud

Tahkuranna vallas tegutseb kaks kirikukogudust – Eesti Apostliku-Õigeusu Kiriku Tahkuranna Jumalalämbitaja Uinumise Kogudus (kirik ehitatud 1872) Tahkurannas ja Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tahkuranna Kogudus Võistes (kirik ehitatud 1891). Kuna kogudused on väiksearvulised, ei suudeta kirikuid kui arhitektuurimälestisi remontida ega taastada. Tahkuranna õigeusu kirikut on osaliselt renoveeritud nii riigi-, kiriku kui eraisikute toel. Pooleli on jäänud EELK Tahkuranna koguduse kirikuhoone ehitamine. Praegu kasutab kogudus oma kuludega ehitatud kiriku käärkambrit jumalateenistuste läbiviimiseks. Uulus asub EELK Elisabeti kiriku abikirik (ehitatud 1880), mida kogudus kasutab laagrite korraldamiseks.

Muuseumid

Kodanikualgatuse korras on rajatud kaks muuseumi:

- Naarismaa talumuuseum (Metsaküla)
- Saviangu talumuuseum (Võiste alevik)

Tahkuranna valda on käsitletud mitmetes turismikontseptsioonides – Sihtasutus Pärnumaa Turism poolt koostatud Pärnu maakonna puhke- ja turismimajanduse arengukavas välja töötatud päikeseringide kontseptsioonis jääb Tahkuranna vald nii Iidse Laanemaa kui ka Sinise Meremaa päikeseringi.

²<http://pk.rmk.ee/parandkultuur/mkraamatud/Parnumaa.pdf>

4.6.3 Romantiline Rannatee

Tahkuranna vald kuulub Leader-tegevusgrupi Pärnu Lahe Partnerluskogu piirkonda. Piirkonnale on ühiselt loodud Leader-programmperioodil 2007-2013 ühine kaubamärk Romantiline Rannatee, [www. Rannatee.ee](http://www.Rannatee.ee).*

Romantiline Rannatee on turismialase koostöövõrgustiku kaubamärk, mis ühendab Romantilise Rannatee sümbolikat, väärtusi ja sõnumeid kandvaid turismi- ja teenindusettevõtteid, kultuuri-, ajaloo- ning loodusväärtusi, sündmusi, mis jäävad Pärnu Lahe Partnerluskogu tegevuspiirkonda.

Romantiline Rannatee on teekond, mis hõlmab Pärnumaa rannikuala kulgedes mööda 240 km pikkust rannajoont Varbla kadakate vahelt liivarandadeni Läti piiri ääres. Romantiline Rannatee põikab Pärnu lahe väikesaartele – Kihnu ja Manijale, ning salapärasesse, iidseid aegu mäletavasse, metsade ja soodega kaetud sisemaa paikadesse. Siin leiab teadlik ja tähelepanelik silm märke unustatud rannajoonest.

Romantilise Rannatee visiooniks on 2025. aastaks olla Eestiseselt kõige romantilisem turismisihtkoht, mis pakub atraktiivseid turismitooteid ja puhkamisvõimalusi nii sise- kui ka välisturu kliendile.

Romantilise Rannatee ühenduse missiooniks on aga suunata kohalikke ettevõtteid terviklike lahenduste loomiseks ühise brändi tugevdamise nimel ja seeläbi kogu sihtkoha tuntuuse suurendamine.

Romantilise Rannatee koostöövõrgustiku missiooniks on toetada ja arendada piirkonna turismialast koostööd, mis aitab kaasa:

- kohaliku ajaloo-, kultuuri –ja looduspärandi, sh rannikukülade eripära ja traditsioonide väärtustamisele, säilimisele, tutvustamisele ning jätkusuutlikule arengule,
- piirkonna tuntuuse ja külastatavuse suurendamisele, mille kaudu suureneb nõudlus kohalike ettevõtjate toodete ja teenuste järele,
- kogu piirkonna arengu toetamisele, kohaliku identiteedi tugevdamisele ning elukvaliteedi parandamisele.

Väljundid aastaks 2020

- RR toitlustusettevõtete menüüs on vähemalt kolm kohalikel traditsioonidel ja toorainel (sh mahetoi) põhinevat valikut, millest vähemalt üks on kalarooog (soovituslikult räim või siig);
- Igas vallas on vähemalt üks RR väärtusi ja sõnumeid kandev söögikoht. Aastaringelt on avatud üks söögikoht põhjakaldal ja üks lõunakaldal;
- Igast Romantilise Rannatee vallast on pärit vähemalt üks RR esindusmeene (sh maitseelamus). Vähemalt kolm Romantilise Rannatee meenet, sh kohaliku valla esindusmeene, on aastaringelt kättesaadavad 90% külastajaid teenindavates ettevõtetes RR-l;
- Igat olulisemat turismipiirkonda on võimalik külastada kohaliku giidi vahendusel. Teenus on kergesti kättesaadav ning lisaks eesti keelele pakutakse giiditeenust vähemalt kahes erinevas võõrkeeles;
- Igas RR majutusettevõttes kasutatakse RR sümbolikat ja tõstetakse esile RR väärtusi ja sõnumeid (teenindus, riietus, tubade sisustus, võtmehoidjad, disain jms);
- RR piirkonnas on kümme turistidele avatud ja teenuseid pakkuvat väikesadamat;

- RR sümboolikat eksponeeritakse igas RR sadamas ning kohalikel kaluripaatidel;
- RR on neli toimivat merega seotud ning kohalike kaluritega koostöös loodud tootepaketti;
- RR on loodud ja toimib külalislahkuse mõõtmissüsteemi koostöös SAPTi ja TUKKiga;
- Vähemalt viis RR ettevõtet pakuvad terviklikku teenust lastega külastajatele;
- Vähemalt kolmes RR turismiettevõttes on arvestatud erivajadustega klientidega;
- Romantiline Rannatee on viidastatud, olulisemate vaatamisväärsuste juurde (sh külad ja väikesadamad) on paigaldatud infotahvlid.

Aastaks 2030 on Romantiline Rannatee külalislahkeim turismipiirkond Läänemere piirkonnas kulgedes mööda Eestimaa läänerannikut. Koostöös teiste riikidega hõlmab Romantiline Rannatee ka teisi Läänemere äärseid ranniku-alasid. Lisaks külalislahkusele on Romantiline Rannatee tuntud omapärase kultuuripärandi ja toidukultuuri piirkonnana.

Romantiline Rannatee arendamiseks on koostatud Romantilise Rannatee turundusstrateegia ja turundusstrateegia tegevuskava, mis on seotud ka Pärnumaa turismi- ja puhkemajanduse arengukava 2014 -2020.

Kokkuvõte

Hoolimata oma üldistest eeldustest (Pärnu lähedus, läbiv liiklusvoog, kaunis loodus jms) pole Tahkuranna vald suutnud end maakonna turismikaardile viia. Konstantin Pätsiga seotu jääb oma praeguses esituses kaugeks nii noorematele eestlastele kui välituristidele, väikemuuseumid ning mälestusmärgid pole piisavad, et läbisõitjaid peatuma meelitada. Kirikud on turismiobjektidena vähe arendatud – olles raskesti leitavad (Uulu kirik) ning ka suveperioodil vaatajatele suletud (Tahkuranna õigeusu kirik), ei pääse turistid neid tegelikult külastama.

Küll aga on Tahkuranna vald Pärnu Lahe Partnerluskogu kaubamärgi Romantiline Rannatee kultuuri- ja loodusturismi kaartidel.

Lähiaastatel suureneb seoses Lottemaa ja Tahkuranna Golfikeskuse arendamisega turistidele, eriti pereturistide hulk. Lottemaa teemapargi ja Tahkuranna Golfikeskuse rajamine tähendab Tahkuranna turismi kasvamist uuele kvalitatiivsele tasemele. Et olukorda ära kasutada, peaksid piirkonna teenindus- ja majutusettevõtteid koostööd tegema ning olema valmis mahtude suurenemiseks.

Üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad vallas siduda piirkonna ühise kaubamärgiga "Romantiline Rannatee" ja märgistada RR logoga.

4.7 INFRASTRUKTUUR JA KOMMUNAALMAJANDUS

Tehnilise infrastruktuuri all käsitletakse keskkütet, teid ja tänavavalgustust, veemajandust ning jäätmemajandust.

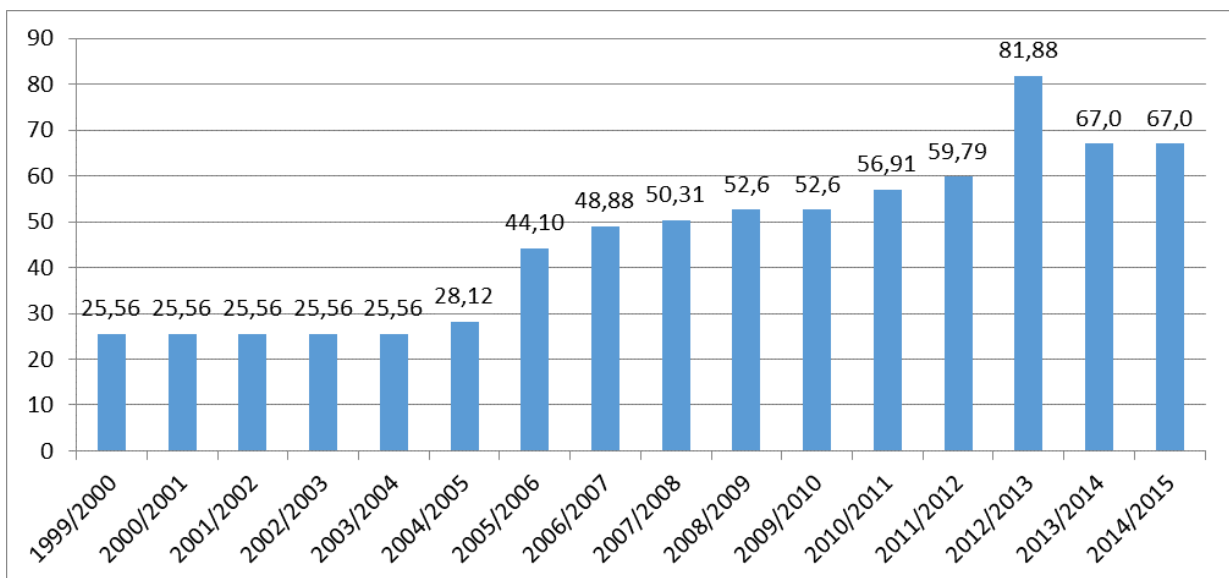
4.7.1 Soojamajandus

Tahkuranna vallas koetakse tsentraalselt Uulu keskasulat. Tarbijateks on 7 korrusmaja kokku 90 korteriga, Uulu kool, Kultuuri- ja Spordikeskus, kus asub vallamaja, lasteaed, kauplus ja teenindusasutused. Aastal 2011 liitus soojusvõrguga OÜ Uulu Rehv.

Soojusettevõtjana tegutseb Uulu kaugküttevõrgus SW Energia OÜ, kes omab Uulu kaugküttesüsteemi ja rendib katlamaja Tahkuranna Vallavalitsuselt. Selleks, et tagada jätkusuutlik soojusenergiaga varustamine on Tahkuranna vallavalitsus sõlminud soojusettevõtjaga pikaajalise katlamaja rendilepingu. Pikaajaline rendileping tagab vajalike investeeringute tegemise ja stabiilse soojusenergia hinna.

Kulusid küttele on oluliselt mõjutanud fossiilsete kütuste hindade tõus. Suurenenud on oluliselt maksukoormus (käibemaks, saastetasu, jt). Aastatel 2000 kuni 2007 oli müüdava soojusenergia käibemaksumäär 5%, aastast 2008 kuni 2009 rakendati 18 % käibemaksumäära, alates 2009 aasta 1.juulist on käibemaksumäär 20%.

Alates 01.01.2014.a on soojusvõrgu müüdava soojusenergia hinnaks 67,00 €/MWh, millele lisandub käibemaks 20%. Aastal 2015/2016 jäi soojusvõrgust müüdava soojusenergia hind samaks. Uulu katlamaja soojusenergia realisatsioon (tootmine) langes pisut 2015/2016 ja oli 1179 MWh.

Joonis 13 Soojusenergia hind Uulus aastatel 1999–2014 (€/MWh)

(Allikas: SW Energia OÜ)

Tahkuranna Vallavolikogu on määranud oma 28.06.2006.aasta määrusega nr 16 vastavalt kaugkütteseaduse §5 lg 2 Uulu kaugkütte piirkonna piirid.

Katlamajja on investeeritud ökonoomsema ja puhtama kütmise eesmärgil 9 aasta jooksul 33630 €. Investeeringutest on amortiseerunud seisuga 2008.a. 12 452 € väärtuses.

Investeeringute amortisatsiooni määr on olnud 5 % aastas. Jääkmaksumus 21 178 eurot on planeeritud tulevase soojusenergia hinna sisse, mis on plaanis jaotada pikemale perioodile. 2010.a saadi kütetrasside rekonstrueerimiseks 95 867 eurot, millele SW Energia OÜ lisas omaosalusena veel 95 867 eurot ning see on investeeritud 2011. aastal. Investeeringu tulemusena vähenes trassikadu. Endise 22% trassikao asemel on trassikadu 8,7%.

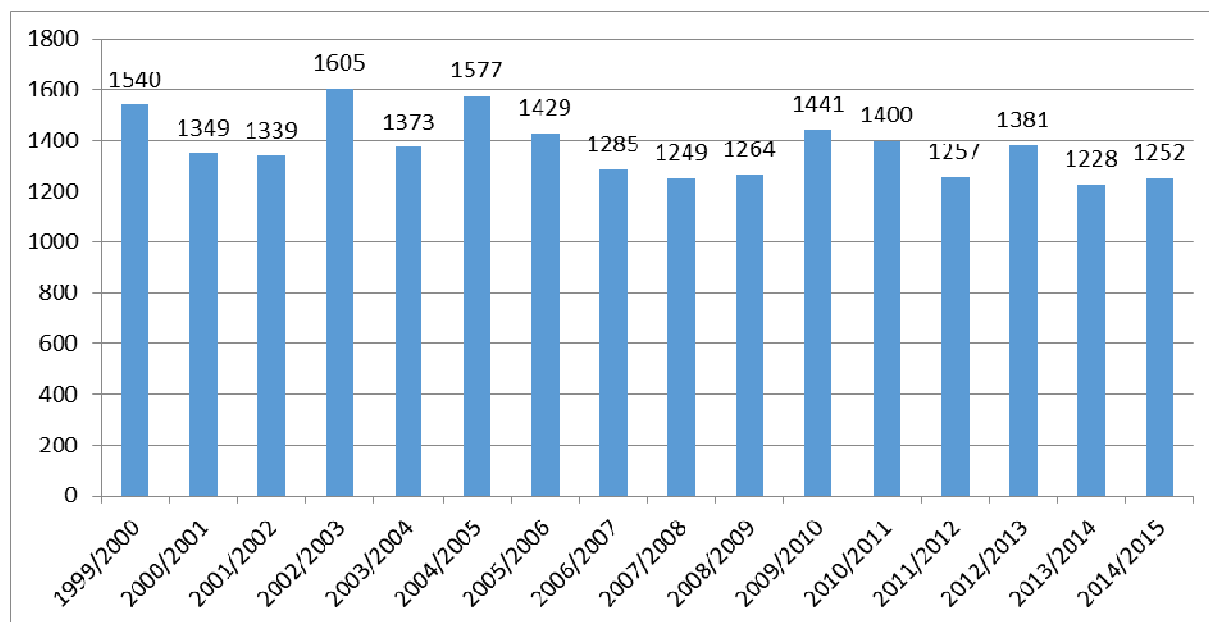
Investeeringud ja arengud 2013 – 2018 soojamajandusse.

Tagamaks tarbijatele soodsamat soojusenergia hinda, on 2013.aastal Uulu katlamaja ümber ehitatud hakkepuidu küttele. Katlamaja ümberehitustööd teostati 2013 aasta jooksul. Kokku on investeeritud biokütuse katlamajja ja puidulao ehitusse 310 000 €. Ligikaudu 40% maksumusest ehk 121 900 € investeeringust katab Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). Tänu teostatud investeeringutele langes soojusenergia hind ca 20%.

2013.a. aasta 01.oktoobriks sai teostatud 2009.a. vastuvõetud tegevuskava, mille kohaselt tagatakse energiatõhusus soojusvõrgus. Energiatõhusus tagatakse tänu uutele eelisoleeritud trassidele ja katlamajja paigaldatud uuele hakke küttele töötavale katlale.

Alates 2013.a. kasutab Uulu katlamaja kütusena hakkepuitu ja toodab rohelist energiat. Eesmärgiks on tulevastel perioodidel toota kvaliteetset, taskukohase hinnaga ja keskkonnasõbralikku soojusenergiat.

Perioodil 2014 – 2018 suuremahulisi investeeringuid ette näha ei ole. Kavas on paigaldada kõikidele tarbijate kaugloetavad soojusarvestid.

Joonis 14 Uulu katlamaja soojusenergia realisatsioon MWh (Allikas: SW Energia OÜ)

Vastu on võetud 05.05.2015 nr 40 Majandus- ja taristuministri määrus „Soojamajanduse arengukava koostamise toetamise tingimused“. Toetust antakse soojamajanduse arengukava koostamiseks või kaasajastamiseks, mis aitab kaasa kohaliku soojamajanduse efektiivsemale planeerimisele. Meetme abikõlblikkuse periood on 01. jaanuar 2014 kuni 31. detsember 2017

Omavalitsusel tuleb koostada soojusmajanduse arengukava kus tuleb analüüsida mitte ainult olemasoleva toimiva kaugküttevõrgu toimimist vaid ka näha ette konkreetsete meetmed olemasolevate hoonete rekonstrueerimist ja energiasäästu.

Omavalitsusel tasub kaaluda Spordikompleksi üleviimist kaugküttele. Hoone energiavajadusest kaetakse kolmandik kaugkütteenergiaga ja kaks kolmandikku elektrienergiaga. See on suhteliselt kiiresti tasuv investeering, mis tagab Spordikompleksile väiksema küttekulu ja tagab stabiilsema kaugkütte hinna kogu võrgule.

4.7.2. Teed ning tänavavalgustus

Teede ehitamise, kapitaalremondi ning hooldamise aluseks on volikogu kinnitatud valla teehoolduskava aastateks 2016 – 2019³. Lisaks teede ehitamisele hõlmab see ka tänavavalgustuse ehitust ja bussiootepaviljonide püstitamist. Kehtivas teehoiukavas pööratakse suuremat tähelepanu kergliiklusteede rajamisele. Aastal 2009 valmis 600 meetri pikkune kergliiklustee Uulu keskusesse Uulu-Soometsa tee äärde, samuti Võiste alevikku Sadama tee äärde. 2013 aastal jätkas vald kergliiklusteede rajamist ja valmis Laadi kergliiklustee 500 meetrine lõik koos valgustusega. 2015.aastal sai valmis 700 meetrine valgustatud kergliiklustee lõik Võiste alevikus. 2013.aastal rajati tänavavalgustus Siimu tee algusesse. 2014.aastal rekonstrueeriti Tahkuranna Lasteaed Algkooli ja külakeskus Tahku Tare välisvalgustus ning paigaldati tänavavalgustus Tõllapulga teele. 2014.aastal jätkati teede hooldamise, pindamise ja mustkatete paigaldamisega. Mustkatte sai Postitee 1560 meetrine lõik. Mustkatte rajamise käigus said asfaltkatte Postitee tee ja Kulla tee ristmik ning Postitee, Mereküla tee ja Reieuranna teede ristmik. 2014.aastal jätkati Võiste Via Baltica äärsel kergliiklustee ehitamist ning paigaldati bussiootepaviljonid Pihla ja Reiu kooli bussipeatusesse. 2015.aastal asfalteeriti kergliiklusteed Uulu-Laadi lõigul ja Võistes Mõisa teest Kaare tänavani, kaasaarvatud Mäe tänavale ning Mäe tänav ja Tahkuranna bussipeatuse nurk. Rajati uus kergliiklustee lõik Käärdi tänavast Kaare tänavale. Paigaldatud on tänavavalgustus Sadama teest Kaare tänavani. Rekonstrueeriti Männiku tee ja Laadi tee ristmik ning asfalteeriti Männiku tee Uulu poolne lõik 700 meetri ulatuses. Mustkatte said ka Mereküla tee 700 meetrine lõik ja Killi tee 475 meetrine lõik. Rekonstrueeriti Kuukivi, Välba, Siimu, Rannaku ja Reiuuõje tee. 2016.aastal said mustakatte Jõe tee 410 meetrine, Viira sisete 580 meetrine, Viira tee 320 meetrine ja Reiuuõje tee 330 meetrine lõik, Linnu tee esimene 200 m ja Munta tee esimene 350 m lõik. Rekonstrueeriti Silla tee 1250 meetrine, Vana-Paradiisi tee 350 meetrine, Kivialliku tee 180 meetrine, Reiu kooli tee 2010 meetrine, Rooli tee 270 meetrine, Ringi tee 415 meetrine, Ringi põik 125 meetrine ja Siimu tee 315 meetrine lõik koos tänavavalgustuse paigaldamisega, Tahku tee 180 meetrine lõik koos truubiga, rekonstrueeriti veel Maru ja Vaariku tänav ning Mõisa tee mereäärne kehvas seisus olev osa ning rajati Siimu bussipeatusse ooteplatvorm. Lisaks on arvestatud sellega, et Via Baltica võimaliku ümberehituse tagajärjel võivad kaduda osad mahasõidud, seega on pööratud aegsasti tähelepanu Reiu küla mõnede teede rekonstrueerimisele ja mustkatte alla viimisele. Via Baltica osas tehtavad maakondliku ja riikliku taseme otsused mõjutavad oluliselt Tahkuranna valla teedevõrgu arengut ning seepärast on ka teehoiukava dünaamiline, igal aastal üle vaadatav dokument.

31.12.2015.a seisuga on Tahkuranna valla Teeregistrisse kantud 292 teed ja tänavat kogupikkusega ca 157 km, sh kohalikke teid ca 67 km, avalikke erateid ca 15 km, mitteavalikke erateid ca 41 km, metsateid ca 32 km ja kergeid ca 2 km.

³http://tahkuranna.kovtp.ee/teed_ja_tanavad

Aastatel 2006-2009 on investeeritud tee-ehitusse ja kapitaalremonti 453 773 eurot (7,1 miljonit krooni), 2010-2011 on investeeritud 171 390 eurot, 2012 -2014 on investeeritud 727 897 eurot., 2015 - 2016 on investeeritud teedesse 628 750 eurot. 2012. aastal oli see summa 291 407 eurot, 2013. aastal 279 700 eurot, 2014. aastal 156 790 eurot, 2015. aastal ca 263 750 eurot. Investeeringute kogumaht 2016. aastal ca 365 000 eurot. Eelisjärjekorras on remonditud hooajati mitteläbitavaid teid, samuti on parandatud Võiste aleviku siseteid ja mitmeid suurema liiklusega kruusateid. Juurde on ehitatud teid valla poolt arendatavatesse elamupiirkondadesse.

Teede korrashoiu osas teeb vallavalitsus koostööd eraettevõtjatest teenusepakkujatega. Suviseks tolmutõrjeks tellitakse nn "suvesoola", lisaks tellitakse teehööveldamist, talvist lumetõrjet ja muid teehooldustöid. Kõik vanemad asfaltteed saavad igal aastal vähemalt ühe paikamisingi. Iga-aastaselt on suurendatud teehooldustööde mahtu nii vallateedel kui avalikel erateedel.

Tahkuranna vallas on tänavavalgustid paigaldatud peamiselt Uulu ja Võiste keskasulates. Valgustatud on ka suuremad bussipeatused. Kui suuremates bussipeatuses on ühel pool teed olemas bussiootepaviljonid, siis turvalisuse seisukohalt on vajalik paviljonide olemasolu mõlemal pool teed. Meie igapäeva elutempos on kasvanud nii liikluse aktiivsus kui ka kiirused. Et vallakodanikul oleks turvaline liikuda, peame liikluskorralduse parendamisel toimima nii, et oleks tagatud kõikide liiklejate ohutus.

Kokkuvõte

Järgnevatel aastatel mõjutavad teede ning tänavavalgustuse teemat järgmised tähtsamad vajadused ning nendest tulenevad tegevused:

- kergliiklusteede rajamine valla suuremate asulate ja Pärnu linna vahel
- hooajaliselt kasutatavate teede korrashoid
- kruusateede tolmuwabaks muutmine
- bussipeatuste rajamine
- tänavavalgustuse rajamine suuremates asulates

Käesoleva arengukava perioodil on teede ning tänavavalgustuse osas prioriteetideks kergliiklusteede rajamise jätkamine Võistes VIA Baltica ääres ja Pärnu linnapiirilt Uuluni sh. Lottemaale.

4.7.3. Veemajandus

Ühisveevärgi ja –kanalisatsioonisüsteemi arendamise üldiseks eesmärgiks on Tahkuranna valla tiheasustuspriirkondade varustamine kvaliteetse joogiveega ning reovee kogumine ja selle puhastamine tasemeni, mis võimaldaks selle tervisele ohutu keskkonda juhtimise ega põhjustaks negatiivseid keskkonnamõjusid. Ühisveevärgi ja –kanalisatsioonisüsteemide väljaehitamisel peab olema tagatud nende jätkusuutlik majandamine ja opereerimine, et mitte halvendada tarbijatele osutatava teenuse kvaliteeti ning mitte suurendada riske keskkonnale ning samal ajal peab teenuse tariif olema tarbijale taskukohane.

Vastavalt ÜVK seadusele peab ÜVK arendamine toimuma selliselt, et ÜVK piirkondades oleks võimalik tagada kõigi sellel alal olevate kinnistute veega varustamine ühisveevärgist ning kinnistutelt heitvee ärajuhtimine ühiskanalisatsiooni.

Veemajanduse teemat reguleerivatest dokumentidest on olulisim Tahkuranna valla ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukava aastateks 2015 -2026*, mis on kinnitatud Tahkuranna Vallavolikogu 22.veebruari 2016 määrusega nr 3. Lisaks on koostatud eelprojektid ja tasuvusuuringud.

Tahkuranna valla ÜVK arendamise kavas 2015-2026 käsitletakse ühisveevärki eelkõige olemasolevate ühisveevärgide ja kehtestatud või perspektiivsete reoveekogumisalade piirkonnas.

ÜVK arendamise kava järgi olemasolevates ühisveevärgides:

- kõik puurkaevpumpplad on ja jäävad üheastmelisteks puurkaevpumpplateks, millega tagatakse vajalik olmeveevajadus.
- tuletõrjevee saamiseks vastavas kehtivas standardis toodud miinimum nõue 10 l/s ei ole ühisveevärgist kättesaadav, mistõttu tuletõrjevesi tuleb lahendada väljaspool ühisveevärki.
- ühisveevärgis kasutatav põhjavesi ei vasta kõigi nõuete osas joogiveekvaliteedi nõuetele (peamiselt raud, värv, lõhn, maitse), mistõttu kõik töös olevad põhipuurkaevpumpplad peavad olema varustatud vastavate puhastusseadmetega.
- olemasolevad vanad metalltorud tuleb renoveerida, et vähendada veekadusid, tõsta süsteemi töökindlust ja kindlustada tarbijatele parem veekvaliteet.

Ühisveevärgi laiendamine seni lokaalse veevärgiga elamutele/elamupiirkondadele või muudele objektidele teostatakse vastavalt tehnilistele ja finantsilistele võimalustele ja prioriteetidele.

Arendamise kavas on välja toodud investeringute prioriteedid aastateks 2015 -2026.

Ühisveevärgi renoveerimine

Renoveerimist vajad objektid on järgmised:

- Võiste aleviku vanema veetorustiku rekonstrueerimine kogupikkuses L~1900m. Renoveerimise tulemusena peab oluliselt vähenema arvestamata vee osakaal, mis 2014a-l oli koguni 55%.
- Uulu küla puurkaevpumpplale PK-Õunaia veetöötlusseadmete ehk survefiltrite rajamine raua ja H₂S eemaldamiseks tootlikkusega Q=10m³/h, mille tulemusena tagatakse nõuetekohane ja tarbijale vastuvõetav vee kvaliteet.

Ühisveevärgi laiendamine

- Võiste alevikus on veetorustiku laiendamisel prioriteedid Allika tn elamud ja külakeskus Tahku Tare torustiku pikkusega L~400m.
- Võiste aleviku lõunapoolsema piirkonna veeõrgu laiendamine jääb pikemas perspektiivi, pikkusega L~550m.
- Tahkuranna külas (kehtestatud reoveekogumisalal) on tegemist endiste suvilate aiandusühistutega ja lokaalsete veevõrkidega. Piirkonnas on tehniliselt võimalik rajada uus ühisveevärg olemasolevate puurkaevude baasil, mille tarvis on vaja:
 - Tahkuranna ja Tahkumere puurkaevude rekonstrueerimine
 - Veetorusiku rajamine L~2200 m.

Probleemiks on olemasolevate rajatiste omandiküsimused ja avalikult kasutatavate teemaade kinnistute puudumine ning väga väike huvi ühisveevärgi järele. Sellest tulenevalt jääb ühisveevärgi rajamine antud piirkonnas kaugemas perspektiivi.

*<http://tahkuranna.kovtp.ee/kanal>

Ühiskanalisatsiooni renoveerimine

- Reiu Tõllapulga reoveepumpla (Q=5 l/s, H=15m) ja survetorustiku rekonstrueerimine pikkuses L~2900m läbimõõdule PE De110mm. Renoveerimise tulemusena tagatakse jätkuvalt Tõllapulga piirkonna reovee suunamine Pärnu linna ühiskanalisatsiooni ning luuakse ka võimalus täiendavate tarbijatelt reovee suunamiseks süsteemi (sh Lottemaa).
- Uulu-Laadi reoveepuhasti rekonstrueerimine. Olemasolev reoveepuhasti BIO 50+BIO-25 tuleb asendada uue kaasaegse tehnoloogiaga puhastiga jõudlusele 410 ie.
- Võiste ühiskanalisatsiooni torustike rekonstrueerimine. Rekonstrueerida tuleb L~550m iseoolset peamiselt bet. ja keraamikast kanalisatsioonitorustikku (sh kaevud), mille tulemusena tagatakse torustiku töökindlus ja väheneb infiltratsiooni vee osa kaal.
- Võiste reoveepuhasti rekonstrueerimine. Olemasolev reoveepuhasti BIO-50 tuleb asendada uue kaasaegse tehnoloogiaga puhastiga reostuskoormusele 225 ie.
- Pihla reoveepuhasti rekonstrueerimine

Ühiskanalisatsiooni laiendamine

Ühiskanalisatsiooni laiendamist on ette näha ainult Võiste alevikus.

- Võiste alevikus on ühiskanalisatsiooni laiendamisel esimeses prioriteedis Allika ja Kivi tn elamute ala, mille tarvis on vaja rajada L~700m iseoolset torustikku, 1 reoveepumpla ja L~370m survetorustikku. Tulemusena võib täiendavalt liituda kuni 50 inimest.
- Võiste alevikus teise etapina nähakse ühiskanalisatsiooni laiendamist ka ülejäänud reoveekogumisala ulatuses ja selle lähipiirkonnas, kus on ühisveevärk, mille tarvis on vaja rajada iseoolset torustikku L~3600m, 2 reoveepumplat ja L~750m survetorustikku. Tulemusena võib lisanduda täiendavalt kuni 175 inimest.

ÜVK investeeringud on kajastatud ÜVK arendamise kavas 2015 -2026.

Renoveeritavad ja laiendatavad ÜVK rajatised on kajastatud ÜVK skeemidel ja investeeringute tabelites.

Üldiselt on Tahkuranna vallas veemajanduse korraldamise keerukus seotud asulate veevajaduse ning –varustuse eriloomulisusega – kui näiteks Uulu keskasula puhul on vaja renoveerida olemasolevat kanalisatsioonivõrku, siis suvilapiirkondade eripäraks on veekasutuse sesoonne kõikumine, mis viimastel aastatel aga on muutumas seoses aastaringsete elanike osakaalu suurenemisega. Hajaasustuspiirkondades on veepuhastus lahendatud väikepuhastite baasil.

Aastatel 2001-2005 on vald koos keskkonnaprogrammi projektidest saanud toetustega investeerinud vee-ja kanalisatsiooni arendamisse 304 947 eurot (4,6 milj EEK), aastatel 2006-2008 ca 639 116 eurot (10 miljonit EEK), aastatel 2010-2012 514 317 eurot ja aastatel ca 2013 -2014 700 000 eurot, 2015.aastal 358 818 eurot, mille tulemusel rekonstrueeriti ja rajati Uulu külla uued kanalisatsioonitrassid ja reoveepumplad. Vald investeeris 2015.aastal Uulu sadeveetrasside rajamisse 45 309.-eurot.

4.7.4. Jäätmemajandus

Tahkuranna valla jäätmehoolduse toimimise alusteks on jäätmekava, jäätmehoolduseeskiri ning korraldatud jäätmeveoga seotud dokumentatsioon. Tahkuranna vallas on ühine jäätmekava Tori, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linnaga aastateks 2010-2014 (<http://www.tahkuranna.ee/failid/jaatmekava.pdf>). Jäätmekava määrab ühisesse jäätmeveopiirkonda kuuluvate Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna

jäätmehoolduse arengusuunad, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgid ning meetmed eesmärkide saavutamiseks. 2015. aastal alustati jäätmekava aastateks 2015-2020 koostamist, seekord veab jäätmekava koostamist Tori vald.

Korraldatud olmejäätmete vedamise ainuõigus on antud ühiselt korraldatud konkursi tulemusena perioodiks 03.2013 kuni 03.2016 AS-le Ragn-Sells.

Jäätmevaldajate registri andmetel on valdav enamus kinnistuomanikest korraldatud jäätmeveoga liitunud. Mitteliitunutest moodustavad suurema osa kinnistute omanikud, kes elavad realselt mujal ja kes väidavad, et neil prügi ei teki.

Olulisemad jäätmehoolduse probleemid piirkonnas on järgmised:

- liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimalusi on vähe;
- elanikkonna keskkonnateadlikkus on madal;
- keskkonnajärelevalve on puudulik.

Piirkonna jäätmehoolduse arendamisel on üldisteks eesmärkideks:

- vältida jäätmeteket, kui võimalik;
- vähendada tekkivaid jäätmekoguseid ja nende ohtlikkust;
- taaskasutada jäätmeid võimalikult suures ulatuses;
- vähendada ladestavate jäätmete koguseid ja ohtlikust keskkonnale.

Olulisemateks tegevussuundadeks jäätmehoolduse arendamisel piirkonnas on:

- korraldatud jäätmeveo rakendamine;
- prügilasse ladestatavate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- elanike keskkonnateadlikkuse suurendamine;
- liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimaluste laiendamine;
- keskkonnajärelevalve parem korraldamine.

Tahkuranna vallas asunud prügimäed Võistes ja Laadis on kaetud ja lõplikult suletud. Vallale kuuluvat Rae metsa, Silla maaüksuse metsaalust ja Reiu rannaalasi koristab vald vastavalt reostuse tekkimisele.

Kokkuvõte

Käesoleva arengukava perioodil on soojamajanduse valdkonnas prioriteediks energiatõhususe suurendamine, teede ning tänavavalgustuse osas prioriteetideks kergliiklusteede rajamine ja valgustamine. Veemajanduse valdkonnas koostatakse jooksvalt projekte olemasolevate trasside renoveerimiseks ning alade laiendamiseks. Jäätmekava täitmisel on olulisim tegevus korraldatud jäätmeveo rakendamine vallas.

4.8. KULTUUR JA SPORT

4.8.1 Kultuur

Tahkuranna vallas on pikaajalised kultuuritraditsioonid ja rikas kultuurilugu. 1867. aastal toimus Uulus I Pärnumaa Kihelkonna laulupidu. Kõige enam aga teatakse ja tuntakse Tahkuranda kui Eesti esimese presidendi Konstantin Pätsi sünnikohana. Tahkurannast on pärit ka Karl Ramm, koorijuht, helilooja ja muusikamees, laulu “Ööbikule” (“Õrn ööbik”) viisi autor.

Tahkuranna Vallavalitsus on loonud vallaelanikele tingimused ja võimalused vaba aja tegevuste harrastamiseks, korraldamiseks ja kultuuriürituste toimumiseks. Tahkuranna valla kultuurikeskuseks on **Uulu Kultuuri- ja Spordikeskus (KSK)**. KSK saal valmis 1997. aastal. Tänapäevaks on jõudumööda valmis saanud ning kasutusse antud saal, lava, ringide ruumid, peeglisaal, jõusaal, noortekeskus, mis on vallaelanike vaba aja veetmise võimalusi tunduvalt mitmekesistanud. KSK ruume kasutavad ka Uulu Põhikool ja Uulu lasteaed kooli/lasteaia kultuuriürituste, ringide tegevuse ja kehalise kasvatuse tundide läbiviimiseks. KSK näol on vallakodanikele loodud head tingimused vabaaja tegevuste harrastamiseks.

Tänapäevaks on Uulu KSK saanud lavakardinad ning on loodud esmased tingimused etenduste ja kontsertide läbiviimiseks. Vajadus on veel lava valgustusele. Endiselt on halb saali akustika.

Saal asub allpool koridori tasapinda ja sinna ei ole võimalik pääseda ratastooliga. Vald on soetanud abivahendi, millega on võimalik abistada ratastooliga inimeste pääsemist saali, kuid see abivahend ei ole enam kaasaegne ning saali selle abil pääseda pole võimalik. Väiksemate ürituste korraldamiseks on saali võimalik poolitada ning väiksemaid üritusi läbi viia.

Kontsertide ja pidulike ürituste korraldamiseks on kasutada **Tahkuranna Lasteaed-Algkooli saal** väikese lavaga ja hea akustikaga.

Võiste Rahvamaja on rendile antud Tahkuranna Kultuuriseltsile, kes korraldab seal avalikkusele suunatud üritusi. Rahvamaja kasutatakse Võiste aleviku ja ümbruskonna seltside, seltsingute ning muude omaalgatuslike tegevusvormide kooskäimise kohana.

2008.a sügisel omandas Tahkuranna vald Tahkuranna külas asuva endise kooli- ja vallamaja, rahvasuus tuntud kui **Tahku Tare**, koos selle juurde kuuluva kinnistuga eesmärgiga sisustada hoone seltsidele kultuurilisteks tegevusteks. Alates 17.juulist 2015 on külakeskus Tahku Tare antud rendile MTÜ-le Võiste külaselts.

Tahku Tare külakeskus asub Tahkuranna küla ja Võiste aleviku piiril, kahekorruselises kahe tiivaga hoones. Külakeskuse hoone kuulub Tahkuranna vallale ja on renditud 15.aastaks. Külakeskuse eesmärk on pakkuda piirkonna elanikele võimalust kultuuriliseks, hariduslikuks ja seltsiliseks tegevuseks. Keskuses on sisustatud õppekõök, noortekeskus, käsitöötoad ja keraamikatöökoda. Keskuse poolt pakutakse toitlustuse ja ruumide rendi teenust. Alates 2012 aastast on käivitunud külakeskuses sisuline kogukonna tegevus. Kaasatud on vabatahtlikke külaelanikke, kes aitavad edendada ja korraldada külakeskuse tegevusi. Toimuvad seltside ja ühenduste kooskäimised, töötab aktiivne tegutsev noortekeskuse, igakuuliselt toimuvad temaatilised seltskonnaõhtud, käsitöö ja keraamika huviringid, mälumäng, perenaiste kokakool, mudilasklubi.

Külakeskusel on väljatöötatud sotsiaalse ettevõtluse äriplaan, et pakkuda kohalikule kogukonnale erinevaid teenuseid ja võimalusi elukvaliteedi parandamiseks.

Rekonstrueerida on vaja kogukonna saun, ruumid sotsiaalsete teenuste pakkumiseks (väikelaste päevahoid, juuksur, massöör, kaugtöö- ja nõustamiskeskuse ruumid).

Külakeskuse Tahku Tare reaalsed tegevused, eesmärgid, projektid ja tulemused kajastuvad mõttekoja ühistel koosolekutel, valla Oma Lehes ja MTÜ kodulehel.

Vabaõhuüritused toimuvad **Võiste suveaias** ja **Jõulumäe Tervisespordikeskuses**, kus on olemas vabaõhulavad ja istepingid pealtvaatajatele. Suveaed on kasutada antud Tahkuranna Kultuuriseltsile.

Vabaõhu ürituste atraktiivsemaks muutmiseks ja korraldamiseks on vajalik lähiaastatel toetusprojektide kaudu rajada Uulu laululava, soetada teisaldatav lava ja tantsupõrand.

Traditsioonilisteks ja suuremateks üritusteks vallas on:

- Jüriöö teatejooks,
- Jalgpallimatš Poissmehed /Naisemehed, aastal 2015 juba 50 korda
- eakate päeva tähistamine,
- pensionäride ja laste jõulupeod,
- Eesti Vabariigi aastapäeva üritused
- Külade jaaniõhtud.
- Hapukurgifestival
- Uulu Lamba Vest
- Tahkurandlaste suvelõpupidu

Kaks korda aastas, emadepäeva ja isadepäeva paiku, korraldatakse valla väikelapsepäev, kus kohal on väikesed vallakodanikud emade-isadega.

Läbi aegade on Tahkuranna vallas elatusallikaks olnud kalapüüdmine. Et tunnustada selle ameti pidajaid on vajalik taastada kalurite päeva tähistamise traditsioon.

Tahkuranna valla kultuuritööd koordineerib Uulu KSK juhataja. Igal aastal planeerib ja eraldab vallavalitsus valla eelarvest esitatud avalduste alusel vastavalt võimalustele igale ringile, kollektiivile, seltsile, MTÜ-le, omaalgatusele kindla rahalise toetuse tegevuseks, ürituste ja tegevuste elluviimiseks.

4.8.2. Raamatukogud

Vallas asub kaks raamatukogu - Uulus ja Võistes. Raamatukogud on ühinenud veebipõhise programmiga URRAM ja laenutamine toimub elektroonilisel teel. Raamatukogude fond ja perioodika on kantud elektroonilisse kataloogi, mida on internetist kõigil soovijail võimalik jälgida.

Mõlemas raamatukogus asub kolme arvutiga avalik internetipunkt (AIP) ja on ka Wifi kasutamise võimalus. Nii Uulus kui ka Võistes on üks kolmest arvutist kõige kaasaegsema tarkvaraga, mis tagab internetipunkti kasutajatele juurdepääsu avalikele e-teenustele.

Külade internetiseerimise tulemusena on jõudnud internet peaaegu igasse kodusse ja avalikke interneti punkte külastatakse tunduvalt vähem. Uulus on ka väike kooliraamatukogu, kus on raamatute laenutamise ja arvuti kasutamise võimalus. Ka noortekeskuses on lastel võimalik kasutada arvuteid.

Raamatukogude roll ühiskonnas tervikuna on kaasajal oluliselt muutunud, nende tähtsaks ülesandeks on aidata inimesi orienteeruda tänapäeva infoühiskonnas. Raamatukogud ei ole ainult raamatute laenutamise kohad, vaid on kujunenud infokeskusteks, kus külaelanikel on võimalik kätte saada neile vajalikku informatsiooni trükimeediast ja internetist. Raamatukogudes on olemas koopiamašinaid, skannerid ja väljatrüki võimalused.

Raamatukogu on rahva kooskäämise koht

Raamatukogud on vastu tulnud külastajate soovidele erinevaid raamatuüritusi korraldada. Kord kvartalis, vahel ka sagedamini on Uulu raamatukogus raamatusõprade jututuba, toimuvad kohtumised kirjanike ja teiste huvitavate inimestega; raamatukogutunnid õpilastele ja muinasjutu minutid lasteaialastele. Raamatukogus korraldatakse raamatunäituseid, -esitlusi ja -väljapanekuid; pannakse välja fotonäituseid ja laste joonistuste näituseid. Ka Võiste raamatukogus on üks kord kuus kohalikud kärjad. Kokkuvõtlikult on viimastel aastatel töö lugejatega oluliselt kasvanud, ka toimub rohkem üritusi. 2013.aasta suvel teostati renoveerimistööd Võiste raamatukogus.

Raamatukogude statistika

Kui majandusliku surutisega tõusid 2009. aastal kõik raamatukogu näitajad, siis viimastel aastatel on Võiste Raamatukogu põhilised arvnäitajad langenud. Ka raamatukogu teeninduspiirkonna elanike arv on vähenenud seoses elanike arvu vähenemisega Võiste alevikus. Pärnumaa keskmisega võrreldes väiksem lugejate ja laenutuste osakaal tuleneb Pärnu linna lähedusest. Näiteks Reiu küla venekeelne elanikkond külastab eelkõige linna raamatukogu.

Üldkasutatavate rahvaraamatukogude lugejaid 100 elaniku kohta on Tahkuranna vallas 26, kogu Eestis 29.

Tabel 13 Raamatukogude statistikat

Raamatukogu	Uulu	Võiste	Uulu	Võiste	Uulu	Võiste	Uulu	Võiste
Aasta	2007	2007	2013	2013	2014	2014	2015	2016
Lugejaid	391	240	381	233	381	215	398	195
Laenutusi	11 574	6 561	10 272	6 692	10 714	6820	11 426	6 485
Külastusi	9 168	3 756	5 936	3 394	4 667	3 031	4 671	2 724
Teeninduspiirkonna elanike arv	1 391	852	1 484	850	1 492	828	1 558	809
Lugejate osakaal piirkonna elanike arvust	28,1%	28,2%	26%	27,4% Pärnumaal 31,9%	26,3 %	26,0%	25,4%	24% Pärnumaal 26,8%
Laenutusi ühe piirkonna elaniku kohta	8,32	7,70	7	7,8 Pärnumaal 8,8	7,1	8,23	7,3	8,0 Pärnumaal 8,6

Viimase aja arengud

Oluliseks tööõiguseks raamatukogudes on kodulooliste materjalide kogumine ja vallaelanikele kättesaadavaks tegemine. Võiste Raamatukogu sisestab Tahkuranna valla ajalehes "Oma Leht" ilmunud koduloolised artiklid Eesti rahvaraamatukogude ühisesse kodulooportaali, mis talletab kogu koduloolise info Eesti kohta.

Raamatukogud kajastavad oma tegemisi ajaveebides, kust kõigil soovijail on võimalik leida muuhulgas infot ka raamatukokku saabunud uudiskirjanduse kohta. Võiste Raamatukogu jagab informatsiooni ka facebooki kontol.

Aktiivne raamatukogude vaheline koostöö

Selleks, et rahuldada lugejate väga erinevaid soovet, on vaja **teha koostööd teiste raamatukogudega**. Kohalikus raamatukogus puuduvad teosed, mida lugejad soovivad, on võimalik tellida teistest raamatukogudest raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) teel.

4.8.3. Kodanikuühiskond ja seltside tegevus

Tahkuranna vald on saanud 2008.a tiitli “Parim kodanikualgatust toetav omavalitsus”. Tänaasel päeval tegutseb valla territooriumil mitmeid kodanikualgatusel loodud ühendusi. Nende tegevus katab mitmeid valla elukorralduse arengus olulisi teemavaldkondi nagu näiteks koolitus, kultuur, ettevõtlus, piirkondlik areng. Tahkuranna vallas on seisuga 01.01.2015 registreeritud 47 mittetulundusühingut (2014.a. 43 MTÜ-d).

Tabel 14 Tahkuranna vallas registreeritud mittetulundusühingud (allikas: Äriregister)

MTÜ nimi	Tegevus	Liikmeid 2014. aastal
MTÜ Tahkuranna Naisselts	küla arendustegevus, naisliikumine, käsitöö, ürituste korraldamine	20
MTÜ Tahkuranna Kultuuriselts	küla arendustegevus, vaba aja tegevuste organiseerimine, ürituste korraldamine, seltsingute koondamine	11 ja 2 MTÜ-d 76 liiget (MTÜ Rahvatantsurühmad Kajakas ja Kuu)
MTÜ Tantsuselts “Ülejala”	Eesti rahvatantsu valdkonna arendamine ja propageerimine; Eesti tantsupidude protsessis osalemine; vaba aja tegevuste organiseerimine, ürituste korraldamine	13, osa ei ole Tahkuranna elanikud
MTÜ Spordiklubi “Tahk”	sportlik tegevus	108
Tahkuranna Jahimeeste Selts	jahindus	75
MTÜ Kasemetsa käsitöö- ja spordiselts	maaelu arendamine; külaelu toetamine ning edendamine; etnograafia ja tehniliste võtete säilitamine; ürituste ja koolituste korraldamine; noorte tervislike eluviiside ja ajaviitmise propageerimine;	11
MTÜ Kärnataja	motospordi huviliste ühendus,	25
MTÜ Tahkurandlane	küla arendustegevus	5
MTÜ Värava Teraapiatall	Ratsutamisteraapia (hobuteraapia) võimaluste pakkumine ja arendamine	2
MTÜ Suusaklubi “Jõulu”	sportlike tegevuste korraldamine	40 registreeritud Pärnu linnas, tegutseb Tahkurannas
MTÜ Paintballi klubi NastyDog	sportlik tegevus	
MTÜ Pärnumaa Koeraspordi Akadeemia	koeraspordi arendamine	
MTÜ Keskküla Ratsaspordikeskus	ratsaspordi arendamine	19, neist 7 Tahkuranna elanikku, 12 väljastpoolt
MTÜ Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Tahkuranna Jumalasünnitaja Uinumise Kogudus	kristlik tegevus koguduses, ürituste korraldamine	45 nimekirjas, kohal käib 14 inimest
MTU Võiste Sadamaarendus	Võiste sadama arendamine	10
MTÜ Võiste Sadamaühing	Võiste sadama arendamine ja omanike huvide esindamine	15

MTÜ Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tahkuranna Kogudus	kristlik tegevus koguduses, ürituste korraldamine	67
MTÜ Uhlapere selts	Uulu vana rahvamaja tegevuste ja ajaloolise rolli taaselustamine ning füüsilise keskkonna kaasajastamine.	48
MTÜ Pärnu Lahe Merepääste Selts	vabatahtlik merepääste, elupääste, varapääste ja reostustõrje tegevus; merekultuuri- ja pärandi säilitamine ning propageerimine, merekeskkonna hoid ning ennetustegevus veeohutuse alal.	20
MTÜ Piirumi Rannaniidud	külaelu arendamine	
MTÜ Külaselts Pulverk	Reiu küla endise Mereküla osas loodusväärtuste ja pärandkultuuri säilitamine, ajaloo jäädvustamine ning selleks ühistegevuse edendamine ja küla arendustegevus	20
MTÜ Terve Eestlane	Luu, vahendada ja edendada kõike tervislikku, kultuurilist ja sotsiaalset, mis aitab kaasa Eesti inimeste hingelise ja füüsilise tasakaalu saavutamisele, taastamisele ja säilitamisele ning tasakaaluka ja terve eluviisi harrastamisele	2
MTÜ Tahku rannarahvas	kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaitamine; Tahkuranna Hapukurgifestivali korraldamine kogukonna kaasamine.	4
MTÜ Uulu Segakoor	Kohaliku koorilaulu kultuuri säilitamine ja edendamine; – läbi koorilaulu ja ühistegevuse kohaliku kultuurielu toetamine ja hoidmine ja seeläbi inimeste kultuurne vabaaja sisustamine; – kodukoha tutvustamine Eestis ja välisriikides.	40
MTÜ Tõlla Külaselts	külade traditsioonilise kultuuri ja küla elukeskkonna arendamine	68 Pulga tee - 34, Raemetsa 38 - 17, Reiu tee - 2, Reiusilla tee - 0, Tõlla tee - 3, Reiu tee - 12. Liikmete lapsed ja lapselapsed 89 (poisse 52 ja tüdrukuid 37)
MTÜ Võiste Külaselts	Tahkuranna piirkonna külade traditsioonilise- ja kaasaegse kultuuri parimate väärtuste propageerimine ja elukeskkonna arendamine	6
MTÜ RANDLASED	kodukandi külade ja traditsioonide säilitamisele ja arengule kaasaitamine	

Lisaks tegutseb vallas ka mitmeid mitteformaalseid ühendusi nagu pensionäride klubid Elurõõm ja Kuldne Iga, raamatusõprade seltsing Uulus, ettevõtjate klubi, mälumängu klubi Laadis, mudilaste tantsurühm Müramee.

Külaelu arendamine on toimunud mitmeid aastaid, edusamme on märgata. Külades ei ole valitud külavanemaid, kuid aktiivne tegevus on Võistes, kus kohaliku küla arenguga tegeleb Võiste külaselts, Tahkuranna Naisselts ja MTÜ Kärnataja. MTÜ Tahkurandlane algatusel ja eestvedamisel sai algatatud Hapukurgifestivalide traditsioon. Viimasel kahel aastal on Hapukurgifestivali eestvedajaks olnud MTÜ Tahku rannarahvas koostöös teiste

organisatsioonidega. Hapukurgifestivalid on toimunud kuuel aastal. MTÜ Uhlapere Seltsi eestvedamisel toimus 2012.aastal Uulu laulupäev. 2014.aastal pandi alus kahele uuele valla suüriritusele: Uulu Lamba Vest ja Tahkurandlaste Suvelõpupidu. Üritusi oma klubi liikmetele ja ka külarahvale korraldab ka MTÜ Kärnataja. MTÜ Pulverk eestvedamisel korraldatakse Roosiaias Muinastulede öö tähistamist. Ka uuselamupiirkondades korraldatakse mitteametlikul tasemel ühiseid kokkutulekuid, näiteks, heakorratalguid, sünnipäevade tähistamisi ja jaaniõhtuid.. Uusarenduspiirkondades läbi viidud küsitluse järgi inimesed suhtlevad omavahel ning on enamasti rahul tekkimas oleva kogukonnatundega. Näiteks Pihla elamupiirkonnas on valitud ka ühine külavanem. Probleemiks on siiski, et uus elamupiirkondades on vähe ühiskasutatavaid alasid.

Võiste aleviku ja Piirumi külade piirkond on koostanud oma arengukava, millega 2008. aastal liitus ka Leina küla ja milles on keskendutud konkreetselt antud piirkonna elu arendamisele.

Vallaülene koostöö kultuurielus (Pärnu maakonna kultuuri arengustrateegia aastani 2030)

Ülemaakonnalist ühistegevust edendavad ja kodanikualgatust koordineerivad Pärnumaa Kodukant ning MTÜ Kodanikujulgus. Leader programmi raames on maakonna 9 valda s.h. Tahkuranna ühinenud Pärnu Lahe Partnerluskoguga ja ülejäänud Rohelise Jõemaa koostöökoguga. Neist viimane kaasab ka Raplamaa ja Viljandimaa valdasid. Rannakalurid ja neid teenindavad sadamad on ühinenud MTÜ Liivi Lahe Kalanduskoguga.

Peamiste probleemidena kultuurivaldkonnas nähakse:

- Ülevallaline identiteedi tunne nõrk – seotud pigem külaga/asulaga. Vald sisemiselt heterogeenne, erineva iseloomuga piirkonnad.
- Külavanemad on puudu, mida mõned vastajad näevad probleemina – sama põhjendus, et inimesed vajavad liidrit, kes inimesi torgiks, et kokku tuleksid ja külaasja edasi viiks. Need seltsid, üritused ja külad, kus tugev liider, ka teevad ja toimetavad. Liidri väsimisel/kadumisel/puudumisel ei tee tavalised inimesed midagi.
- Kogukonna loomise/kasvatamise vajadus – väärtustada kodukohta koolitundides, tähistada kalmistutel tegelasi; kodulugu. Tähtsustada koolide rolli kodupatriotismi kasvatamisel, näiteks käia kohalike suurmeeste haudadel jms.
- Suvine töömalev valla lastele/noortele ühiselt lubaks tutvuda ning ka raha teenida, heakorratöid teha ning kodulookasvatust anda.
- Koos tegemine, ilusaks tegemine – kas vahend või tagajärg (kas koos kodukaunistamine liidab või ühtne kogukond hakkab koos kaunistama – mis põhjus, mis tagajärg?).
- Traditsioonilistel valla üritustest on (valla nimepäev, Jüriöö jooks) osalemine ja huvi vähenenud, käib sama seltskond. Vajalik korralduslikus pooles teha uuendusi - viia valla nimepäev suvisele ajale, üle vaadata ürituse sisu ja näiteks muuta üritus mitmepäevaseks.
- Puudub terviklik nägemus valla kultuurielust.
- Sõnastamata on eesmärgid, millisenah tahame valla kultuurielu näha.
- Pärnu linna lähedus, kus vaba aja veetmise võimalused on erinevad ja mitmekülgsamad.
- Professionaalse kultuuriüritusi (teater, kontserdid) on raske vallas organiseerida nii tehnilistel põhjustel, kui ka vähese huvi tõttu.

Kokkuvõte

Arvestades valla väiksust, on vaba aja või vabatahtlikku tegevusse kaasa haaratud siiski suhteliselt suur hulk vallaelanikest – tegutsevad mitmesugused seltsid, hobiühendused, tegeletakse spordi ning kultuuriga ja korraldatakse ning osaletakse üritustel. Samas teeb muret, et tihti on aktiivsemad inimesed ettevõtmiste lõikes samad ning päris palju on elanikke, kes pole haaratud mitte ühtegi vallaga seotud tegemisse. Selle põhjuseks on rohkelt vaba aja

veetmise võimalusi pakkuva Pärnu linna lähedus ning uute elanike teatav sulandumatus kohalikesse traditsioonilistesse võrgustikesse.

4.8.4 Sport

Valla sportlasi ühendab spordiklubi „Tahk“ (108 liiget), kes esindab valda piirkondlikel, maakonna ja üleriigilistel võistlustel kergejõustikus, orienteerumises, suusatamises, võrkpallis ja muudel aladel. Eesmärgiks ei ole tipp-sport. Eesti valdade mängudel on olnud edukaim ala suusatamine, saavutades 2005.a ja 2010.a esikoha, 2006.a. 3.koha meeste teatesuusatamises. Auhinnalisi kohti on saavutatud ka kergejõustikus.

Suusaklubi “Jõulu” ühendab suusasporti harrastavaid noori ja täiskasvanuid Tahkuranna vallast, lisaks teistest omavalitsustest. Esinetakse Eesti meistrivõistlustel, muudel üleriigilistel võistlustel, samuti maakonnas. Alates 2005.a. on klubi saavutanud Eesti meistrivõistlustel kuus teatesõidu medalit, neist esikohad 2006.a. ja 2009.a. teatesprindis ning 2010.a. meeste 3 x 10 km distantsil. Eesti noorte meistrivõistlustel on saavutatud igal aastal medalikohti. Meie valla edukaimad sportlased läbi aegade on mitmekordne olümpiavõitja Andrus Veerpalu, sõudja Kaisa Pajusalu ja jooksumees Roman Fosti.

Tahkuranna valla sporditegevuse eesmärgiks on parimate sportimisvõimaluste loomine vallarahvale. Spordi- ja liikumisharrastusega tegelevate inimeste toetamine, tervete eluviiside ja sportliku eneseteostuse propageerimine. Sporditegevuseks on loodud väga head tingimused.

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuses on loodud tingimused mitmesuguste sportlike tegevuste läbiviimiseks. KSK-s on järgmised spordiruumid:

- universaal-, täismõõtmega pallimänguväljakud (võrkpall, korvpall, sulgpall)
- peeglisaal (aeroobika, võimlemine)
- jõusaal (fitness, jõuharjutused)
- väljas liivakattega võrkpalliväljak (rajatud 2015)

Rahva tervise ja sportimisharjumuste parandamiseks on vajalik jätkuvalt arendada uusi ja säilitada olemasolevaid sportimisvõimalusi. Probleemiks on vananenud spordiinventar sh jõusaali vahendid. Võimaluseks on välijõusaalide rajamine Uulu ja Võistesse ning vananenud spordiinventari väljavahetamine avanevate projektide toel.

KSK hoonet kasutab Uulu Põhikool kehalise kasvatuse tundide läbiviimiseks kevad-sügisveeranditel ja talvel lumevaesel ajal. Liikumistundide läbiviimiseks kasutab KSK saali ka Uulu lasteaed.

Uulu Põhikoolil on staadion ja palliplatsid. Kasutada on 250 m kummiplaatidega jooksurada, kuuli- ja kaugushüppesektorid. Palliplatsidest on olemas puitkattega korvpalliväljak, asfaltkattega minikorvpalliväljak, tenniseväljak, kaks sõelmete kattega võrkpalliväljakut, jalgpalliväljak. 2010.a ümbritseti staadion piirdeaiaga. Põhiline staadionikasutaja on Uulu Põhikool. Kergejõustiku harrastajaid on harva, pidevaid treeninguid ei toimu. Palliväljakute põhikasutajad koolivälisel ajal on lapsed. Uulu Põhikooli staadionil vajavad rekonstrueerimist jooksurada, kuuli- ja kaugushüppesektor, tenniseväljak, võrkpalli- ja jalgpalliväljakud.

Tahkuranna Lasteaed-Algkooli võimlas on vähendatud mõõtmega pallimängusaal, kus on võimalus mängida korvpalli ja võrkpalli. 2010. a koostati nii kooli kui ka lasteaia spordi- ja mänguväljakute renoveerimisprojektid. 2013.a. suvel toimus Tahkuranna Lasteaed-Algkooli spordi- ja mänguväljakute uuendamine. Lisaks on sportimiseks veel kasutada muruplatsid ja metsarajad.

SA Jõulumäe Tervisespordikeskuses asub valla territooriumil, ent on riigile kuuluv sihtasutus. Tänapäevaks on Jõulumäe kujunenud mitmekülgsete võimalustega keskuseks, kus põhirõhk on looduses liikumisel ning võimalusel igaühel vabalt valida jõukohane ja meeldiv tegevus. Lisaks spordiüritustele, mis toimuvad nii tipp-sportlastele kui harrastajatele, on siin head võimalused ka koolituste, seminaride, laste spordi- ja töölaagrite, õppepäevade, asutuste suve- ja talvapäevade jne korraldamiseks. Jõulumäe eesmärk pole olnud ehitada kalleid ja

moodsaid squashi-, aeroobika, tennise- jm -väljakuid ning -saale, põhirõhk pandud looduses liikumisele ning võimalusele igapäev vabalt valida jõukohane ja meeldiv tegevus. Jõulumäe matkaradadel jalutades võite leida 21 erinevat liiki maapinnasambaid, lisaks muid raba- ja luitemaastikule iseloomulikke taimi.

Jõulumäel on erinevate pikkustega suusa-, jooksu- ja matkarajad, valgustatud suusarada, rullirada (valgustatud), mägirattarada, jalgpalliväljak, korvpalliväljak (puitkate) ja kaks sulgpalliväljakut, tenniseväljak, kolm purukattega võrkpalliväljakut, rannajalgpalliväljak, minigolf, disc-golfirada, talvel curlingu rajad. Lisaks kaugushüppe- ja kuulitõukesektorid, 100 m jooksu sirge (asfaltkattega) ning muud sportimisvõimalused. Sees on vaba aja veetmise saal ½ korvpalliplatsiga, lauatennis ja jõusaal. Sihtasutus Jõulumäe Tervisespordikeskus on kinnitanud oma arengukava.

2003. aastal valmis Jõulumäe peamaja juurdeehitus, mille põhieesmärk oli kasutajatele luua elementaarsed tingimused pärast võistlust või treeningut pesemiseks ning riietumiseks. Lisaks ehitati vaba aja veetmise saal, kus saab mängida erinevaid palli-, laua- ja osavusmänge ning mis sobib ka tantsu- või aeroobikatreeninguteks.

2009. aastal ehitati Euroopa Liidu struktuurifondide toetuse abil sportlashoone kaasaegse õppeklassi, jõusaali ja taastusruumidega. Territooriumile rajati süsteem kunstlume tootmiseks otse suusarajale. Renoveeriti staadion ning pikendati asfaltkattega liikumisrada.

Reiu-Raeküla tervispordirajad asuvad Reiu külas Pärnu linna ja Paikuse vallaga piirneval maa-alal, mis on kaetud männimetsaga. Alal looklevad eri pikkustes tervispordirajad. Kompleksi väljaarendamiseks sõlmiti ühiste kavatsuste kokkulepe 17.01.2010.a Tahkuranna valla, Pärnu linna ja Paikuse valla vahel.

Kogu valla piires asub 6 orienteerumisrada vallale ja Riigimetsa Majandamise Keskusele kuuluvatel maadel.

Kokkuvõte

Vallas on head võimalused spordiga tegemiseks sobivate siseruumide olemasolu näol kahes suuremas asulas, aga tervisespordi ning rahvatervise seisukohalt tuleb olulisemaks pidada erinevate looduses liikumise võimaluste olemasolu. Kõikidest valla asulatest pääseb kiiresti värskesse õhku ning suurele osale vallaelanikest jäävad meeldivad metsa- või rannamaastikud lühikese jalutuskäigu kaugusele. Vallas tegutsevate spordiseltside näol on võimalik tegeleda ka võistlusspordiga, seda peamiselt maakonna tasemel ning omavalitsuste vahel peetavatel võistlustel. Rahva tervise ja sportimisharjumuste parandamiseks on vajalik jätkuvalt arendada uusi ja säilitada olemasolevaid sportimisvõimalusi. Probleemiks on vananenud spordiinventar sh jõusaali vahendid. Võimaluseks on välijõusaalide rajamine Uulu ja Võistesse ning vananenud spordiinventari väljavahetamine avanevate projektide toel, samuti Uulu staadioni rekonstrueerimine.

4.9 SOTSIAALHOOLEKANNE

Sotsiaalvaldkonna eesmärgid on

- tõsta paikkondlikku ja sotsiaalsed sidusust
- tagada ja toetada elanike toimetulekut läbi informatsiooni jagamise, koolituste korraldamise ning muude võimalike projektide.
- aidata kaasa laste- ja noorsoo probleemide lahendamisele, tagades nende psüühiline ja sotsiaalne turvalisus, teha kõik võimalik, et vallas oleks rohkem eluga toimetulevaid peresid.
- aidata kaasa vanurite ja eluga mitte toimetulevate inimeste hoolekande probleemide lahendamisel, võimaldades neile elamise kas sotsiaalpinnal või toetatud elamise teenusel.
- leida võimalusi peale töötute ja puuetega inimeste aktiveerimiskoolitusi nende tööle rakendamiseks, arendada edasi puuetega inimeste toetatud töötamise võimalusi. Toetatud elamise ja töötamise teenuse pakkumiseks on omavalitsusel vaja leida võimalus koostööks valla ettevõtetega.

Sotsiaalhoolekande seadus kehtestab kohaliku omavalitsusüksuse ülesanded sotsiaalhoolekande korraldamisel alljärgnevalt:

- sotsiaalhoolekande arengukava väljatöötamine valla või linna arengukava osana;
- sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmise korraldamine ning sotsiaalteenuste määramine ja maksmine;
- kohaliku sotsiaalregistri moodustamine ja pidamine ning sotsiaalregistrist laekuva informatsiooni edastamine Sotsiaalministeeriumi poolt kehtestatud korras;
- eestkosteasutuse töö korraldamine.

Sotsiaalhoolekande seaduse § 8 kohase sotsiaalhoolekande arengukavana on hetkel käsitlev antud peatükk “Sotsiaalhoolekanne” ning Tegevuskava tabel 5: “Sotsiaalhoolekanne, tervishoid”.

Sotsiaalhoolekande ülesandeks on isikule või perekonnale toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks abi osutamine sotsiaalteenuste ja toetuste kaudu ning sotsiaalsete erivajadustega isiku sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine. Riigieelarvest eraldatakse valla eelarvesse vahendid toimetulekutoetuseks, mida makstakse vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele, ning hooldajatoetust, mille maksmist reguleerib volikogu poolt kehtestatud vastav määrus. Valla eelarvest jaotatakse avalduse alusel erinevaid liike (muid) toetusi: sünni-, toetus I klassi õppima asunud laste vanematele, tervise-, hoolekandeametuse-, matuse-, viipekeele tõlketeenuse- ja muid ühekordseid toetusi majandusliku olukorra tõttu. Valla eelarvest finantseeritakse lastele ja pensionäridele jõulupakid, jõulupeod, eakate päeva tähistamine, väikelaste päeva üritus, lastelaagri korraldamine jne.

Ajavahemikul 2009.a. kuni 2013.a. oli Eestis tervikuna töötute arvu märkimisväärne kasv, seoses majanduskriisiga. Samal ajavahemikul oli ka Tahkuranna vallas registreeritud töötute osakaal rahvastikust suur ja kasvas 2010. aastal peaaegu kümne protsendini ning siis uuesti langenud. 2008. aasta alguses oli töötuid 1,2%. Tänapäevaste töötute osakaal on siiski Eesti keskmisest väiksem. Töötute osakaal püsib majanduse elavnemisest hoolimata veel mõned aastad suhteliselt samal tasemel. Töötute arv langeb suveperioodil seoses hooajatoetudega (seisuga 01.05.2013 oli Tahkuranna vallas 62 töötut, 01.05.2014 seisuga 57 töötut, 01.04.2015 seisuga 54 töötut, 01.05.2016 seisuga 39 töötut).

Tööealistena on tabelis 15 kirjas 19 – 64 aastased inimesed.

Tabel 15 Tööealiste ja töötute arv ning osakaal tööealistest aastatel 2013-2016

Seisuga	Tööealiste arv	Töötute arv	Töötute protsent
1.01.2013	1486*	100	7%
1.01.2014	1471*	57	3,9%
1.01.2015	1505*	54	3,6%
1.01.2016	1478	64	2,31%

* Tööealised 19-64 aastased (Andmed: Tahkuranna Vallavalitsus)

Majanduslik langus on tähendanud Tahkurannas ka toimetulekutoetuste taotlejate tõusu võrreldes varasemate aastatega. Toimetulekutoetuse taotlejate langus tuli 2012 aasta suvekuudega. 1.09.2012 seisuga oli toimetulekutoetuste taotlejaid vallas 33 inimest, 01.07.2013 seisuga aga 24 ja 01.06.2014 seisuga juba 19. 2016 aastal on toimetulekutoetuse saajad 17 inimest (Tabel 17).

Tabel 16 Palgatöötajate kuu keskmine brutotulu eurodes ja brutotulu saajaid keskmiselt kuus 2004, 2011 – 2015 (allikas: Statistikaamet)

	2004	2011	2012	2013	2014	2015
Palgatöötajate kuu keskmine brutotulu eurodes	376,89	746,03	800,33	848,54	873,83	902,33
Brutotulu saajaid keskmiselt kuus	646	760	774	790	817	833

Keskmine toetus toimetulekupiiri tagamiseks rahuldatud taotluste kohta Tahkuranna vallas 2013.a. on 137,93 eurot, kogu Eestis 155,93 eurot (2012.a. 120,39 eurot, kogu Eestis 150,10 eurot).

Tabel 17 Toimetulekutoetuste taotlejate arv aastatel 2013-2016

Seisuga	Toimetulekutoetuste taotlejaid
1.07.2013	24
1.06.2014	19
1.06.2015	19
1.06.2016	17

1.06.2016 seisuga oli Tahkuranna vallas kokku 659 pensionäri. Nendest vanaduspensionäre oli 480, töövõimetuspensionäre 164 ning toitjakaotuspensionäre 15. Võrreldes 2013 aasta seisuga on pensionäride arv vallas kasvanud.

Tabel 18 Pensionärid Tahkuranna vallas

Seisuga	Vanadus-pensionärid	Töövõimetus-pensionärid	Toitjakaotus-pensionärid	Pensionäre kokku
1.07.2013	457	137	10	604
1.06.2014	471	146	10	627
1.06.2015	479	156	13	648
1.06.2016	480	164	15	659

Võimaldamaks üksi elavatel vanuritel ja puuetega inimestel kodustes tingimustes ning harjumuspärasel keskkonnas toime tulla, määrab vallavalitsus vastavalt avaldusele hooldaja. 01.05.2014 seisuga oli Tahkurannas määratud 13 hooldajat neist 2 lastele. Eestkostetavaid seisuga 01.06.2014 on Tahkuranna vallas 2 neist üks laps ja üks täiskasvanud.

Seisuga 01.06.2014.a.

puudega inimesi 146; neist puudega lapsi - 8

Seisuga 01.06.2015.a.

puudega inimesi 147; neist puudega lapsi - 9

Seisuga 01.06.2016.a.

puudega inimesi 151; neist puudega lapsi - 12

Eluase- ja hoolekandeteenused

Eluasemeteenuse osutamiseks on sotsiaalmaja Võiste alevikus, kus on viis korterit ja kuus tuba, ühisköök ja pesemisruum. 2010. aastal on sotsiaalmajas kasutusse antud kolm korterit ja kolm tuba üürilepingu alusel. Sotsiaalmaja olemasolevad võimalused on piisavad. Sotsiaalmajal on oma põhimäärus.

Valla eelarve kaudu osutatakse riiklikke hoolekande teenuseid psüühiliste erivajadustega inimestele. Vallal puudub hoolekandeadustus, et tagada isikutele hooldus nende eale ja seisundile vastavat hooldamist, sealhulgas ravimist, põetamist ja rehabilitatsiooni. Arvestades eeltoodut, ostab omavalitsus vastavat teenust hoolekandeadutuselt (Surjust, Pärnu-Jaagupist, Häädemeestelt, Väन्द्रast ja MTÜ Hellenurme Mõisast). 01.06.2016.a. seisuga oli hoolekandeadutuses 3 täiskasvanud inimest. Aastate lõikes teenusel olevate inimeste arv on olnud 5 kuni 6 inimest aastas, kelle eest on vallavalitsusel tulnud tasuda sõlmitud lepingu alusel. Osalisel riiklikul hoolekandel on 1 sügava puudega laps.

Tahkuranna vallas osutab sotsiaalnõustamist sotsiaaltöö spetsialist ja alates 10.03.2014 humanitaarnõunik. Valla sotsiaalhoolekandeseaduste paremaks korraldamiseks on loodud pereabikomisjon. Sotsiaalnõustamise tulemusena saavad isikud vajalikku teavet sotsiaalsetest õigustest ja seaduslike huvide kaitsmise võimalustest ning abistatakse konkreetsete sotsiaalsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamiseks.

Elanike paremaks teenindamiseks toimub neli korda nädalas sotsiaaltöö spetsialisti vastuvõtt Uulus ja üks kord nädalas Võistes. Kohapealse vastuvõtu korraldamine võimaldab pääseda valla sotsiaaltöö spetsialisti vastuvõtule ka neil, kellel puudub võimalus (transport) vallakeskusesse sõitmiseks. Perearsti vastuvõtt toimub kolm korda nädalas Võistes ja Uulus.

Sotsiaalhoolekande koostööpartnerid (sotsiaalvõrgustik):

- volikogu sotsiaalkomisjon
- pereabikomisjon
- vallavalitsus
- perearst

- pensioniamet
- haigekassa
- tööhõiveamet
- valla koolid ja lasteaiad
- OÜ Invaru
- MTÜ Inkotuba
- Tervisekauplus
- koostöö teiste valdade sotsiaaltöötajatega
- kolmas sektor
- Laste ja noorte vaimse tervise keskus
- Rajaleidja

Kokkuvõte

Sotsiaaltöö peab olema suunatud eelkõige ennetavale ja rehabiliteerivale tegevusele. Eesmärk on elanikele võimaluste loomine oma eluga iseseisvalt toime tulla, kindlustades neile vajalik abi ja toetus oma kodus. Toetuste ja toetamise juures peab olema määrav osa ka toetatava enda ja tema perekonna osalus teenuste valikul ja nende eest tasumisel.

4.10 TURVALISUS

Eesmärgiks olev suurenev turvalisus tähendab Tahkuranna valla puhul eelkõige turvalist elukeskkonda, paremat liiklusohutust ja kahanevat kuritegevust. Turvalise suurendamiseks on külaseltsid panustamas elanike sidususe parandamise, huvitegevuse mitmekesistamise ja heakorra parandamisega. Külaseltside ja kogukonna liikmete aktiivne selgitustöö ohtlike kohtade olemasolust ning mõjudest on aidanud muuta ohutumaks liikluskorraldust. Via Baltica kasvav liiklustihedus on väljakutse, mis nõuab erinevate valdkondade vahelist koostööd. Lisanduv Tahkuranna ja Pärnu vaheline pendelränn, majandussurutisega suurenenud töötus ja ühiskonna sotsiaalne kihistumine võivad ohtu seada turvalisema ühiskonna. Turvalisust mõjutavate riskide vältimiseks on oluline meetmete rakendamine, et vähendada kaasnevaid negatiivseid kõrvalmõjusid nagu sõltuvusainete (tubakatooted, alkohol ja narkootikumide) tarbimine, majandusliku toimetuleku vähenemine, haridustaseme langus, sotsiaalsete oskuste vähenemine.

Tahkuranna vald kuulub Lääne prefektuuri Pärnu politseijaoskonna Pärnumaa konstaablijaoskonna Tahkuranna-Surju tööpiirkonda.

Tabel 19 ja 20 näitavad kuritegevuse taset Tahkuranna vallas ja Pärnumaal. Võrreldes 2008 aastaga toimus 2013. aastal vähem kuritegevust nii Tahkurannas kui Pärnumaal tervikuna.

Tabel 19 Kuritegevus Tahkuranna vallas aastatel 2008-2015

(Allikas: Justiitsministeerium)

Tahkuranna	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Muutus N	Muutus %
Kuriteod kokku	79	55	49	39	49	39	58	35	19	49
Kehaline väärkohtlemine	7	4	2	5	3	6	5	6	-1	-17
Vargus	27	15	30	12	25	12	20	12	8	67

Tabel 20 Kuritegevus Pärnumaal aastatel 2006-2014 (Allikas: Justiitsministeerium)

Pärnumaa	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Muutus N	Muutus %
Kuriteod kokku	2993	3035	3015	2688	2477	2462	2291	2079	1964	1675	-229	13,67
Kehaline väärkohtlemine	195	281	280	262	237	277	296	300	299	266	-33	12,41
Vargus	1287	976	1079	1205	1123	1051	1055	798	805	585	-220	37,6

Registreeritud kuritegude arvu märgatav vähenemine 2015. aastal oli suurel määral tingitud karistusseadustiku olulistest muudatustest, mis jõustusid aasta alguses. Kuritegude registreerimise vähenemine on esmajoones seotud miinimumpäevamäära suurendamisega,

mille tulemusel kvalifitseeritakse varasemast suurem osa väikese kahjuga vargusi ja teisi varavastaseid süütegusid nüüd väärteona (KarS § 218).

Tahkuranna turvalisuse seisukohalt oluline on Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) liiklusohutus.

Tabel 21 Liiklusõnnetused Pärnumaal ja Tahkuranna vallas 2010 -2015

(Allikas: Maanteeamet)

	2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	LÕ	H	V	LÕ	H	V	LÕ	H	V	LÕ	H	V	LÕ	H	V	LÕ	H	V
Pärnumaal	58	2	98	63	4	80	44	7	54	46	4	59	12	2	14	25	9	36
Tahkurannas	4	1	7	7	0	7	1	0	1	1	0	1	7	2	9			

LÕ - liiklusõnnetusi kokku, H - hukkunute arv, V - vigastatute arv.

Pärnu maakonna õnnetuste hulka ei ole arvestatud Pärnu linna õnnetusi

Kõik 2014.aasta õnnetused toimusid Tallinn-Pärnu-Ikla maanteel.

Tahkuranna vallas toimus 30.11.2014 arutelu elanike, kohaliku omavalitsuse, politsei, pääste, naabrivalve ja kaitseliidu osalusel turvalisusega seotud kitsaskohtade välja selgitamiseks ja võimalike lahenduste leidmiseks. Arutelul keskenduti kaheksal teemal millised kõik olid turvalisuse vaates olulised. Teemadest olulisemateks hääletati naabrivalve võimaluste suurem kasutamine. 2015.aastal moodustasid elanikud kaks naabrivalvesektorit ja liitusid MTÜ Naabrivalvega. Loodud sektorid paiknevad Uulus ja Võistes. Vallas oli 2015. aasta lõpuks kolm naabrivalvesektorit. Tallinn-Pärnu-Ikla maanteel turvalisuse suurendamiseks olid ettepanekuteks nelja realiseks ehitamine, kergliiklusteede väljaehitamine ja koolide läheduses ohutute teeületusvõimaluste loomine. Varguste ennetuseks esitati ettepanekuteks tänavate valgustamise jätkamist, valvekaamerate paigaldamist Uulu külas ja Võiste alevikus ning heakorra senisest suurendamist. Viimastel aastatel on vähenenud toime pandud varguste hulk. Varguste toimepanijad on võõrad, mis suurendab valvekaamerate võrgustiku väljaehitamise vajadust teo kiiremaks sekkumiseks ja teo toimepanijate kindlakstegemiseks. Elanike poolt tunnetatakse vajadust panustada veelgi enam laste turvalisusele kodus ja koolis, mille osas toodi välja vajadust vallas külade laste senisest suuremat sotsiaalset läbikäimist ning laste tunnustamisvõimaluste avardamist koolis. Sõltuvusainete tarvitamise ennetustegevuseks on oluline laiem selgitustöö lastele kui täiskasvanutele läbi võrgustikutöö laiendamise võimaluste kasutamise kasutades eri uuringute positiivseid praktikaid.

Lähisuhtevägivald on varjatud, aga selle negatiivne mõju on üks suurimaid, mis on kaasajal tõenduspõhiselt kinnitust saanud. Kodust jõuab teave välja harva ja enamasti peale pikki kannatusi kuna ekslikult loodetakse, et kõik saab korda. Lähisuhtevägivallaga kaasnevatest kahjudest on oluline jagada teavet spetsialistide poolt, et sekkumine saaks toimuda kiirelt. Suurimateks kannatajateks on lapsed kelle arengus annab see enamalt tagasilööke sotsiaalse aktiivsuse, hariduse omandamise kui igapäevase heaolu poolelt.

Tahkuranna vallas on oluline seada eesmärgiks, et keegi kes teab toimuvast vägivallast ei soovi jääda ükskõikseks ega jäta abivajajat üksi. Lähisuhtevägivalla negatiivsetest erinevatest kaasmõjudest on vaja jooksvalt läbi viia selgitustööd. Tahkuranna vallas on eesmärgiks luua

laiapõhjaline võrgustikutöö elanike, tööandja, politsei, ohvriabi ja kohaliku omavalitsuse vahel.

Oluline turvalisuse tagamise ühe abinõuna on kasutatud on tänavate ja bussipeatuste valgustamist. Kui aastatel 2001-2005 kulutati vallateede ja tänavate valgustuse ehitamiseks 63 900 eurot s.o 12 780 eurot aastas, siis 2006-2008 kulutati selleks 33 745 eurot, s.o 11 248 eurot aastas. Aastatel 2010 –2012 on vallateede ehituseks ja tänavate valgustamiseks kulutatud 485 784 eurot, sellest 300 000 eurot 2012 aastal. Aastatel 2013 -2014 on vallateede ehituseks ja tänavate valgustamiseks kulutatud 502 225 eurot, sellest 2014.aastal 170 505 eurot. 2015.aastal aga juba 263 750 eurot. Lisaks on vaja kaardistada kohad, kus tuleb paigaldada valgusteid juurde või renoveerida valgustid olemasolevate baasil ning kus on vaja uusi valgustatud alasid. Turvakaamerad on paigaldatud Uulu Põhikooli ja vallamaja juurde, mis on aidanud mitmeid korrarikkumisi avastada.

Liikluskorraldust on arendatud valla keskasulates, kuid ohtlike kohtade muutmisega on vajadus jätkuvalt tegeleda. Vajalik on paigaldada uusi liiklust reguleerivaid märke nii Uulu kui Võiste keskasulatesse, eriti seal, kus liiguvad lapsed. Vajadus on hinnata ohtlikud kohad kus sõidukiirus peaks olem ohutuse tagamiseks väiksem. Kaaluda tuleb sõltuvalt ohust füüsiliste liikluskorraldusvahendite kasutamist. 2014 aastal Reiu külas Posti teel kasutati sõidukiiruse vähendamiseks künnist ja tee liikumissuunast kõrvale viimist. Lahendus andis liiklusmärkidega koosmõjus häid tulemusi, millist edaspidi kasutada ohtude vähendamiseks. Tallinna-Pärnu-Ikla maanteel on oluline luua kergliikluse põhimaanteelt ära saamiseks kergliiklustee Uulu-Pärnu suunal.

Looduskeskkonnast tulenevate riskide analüüsimiseks ja ennetamiseks on vajalik koostada riskianalüüs.

4.11. HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Tahkuranna vallas on kolm haridusasutust neljas eraldi majas, võimalik on saada alus-, alg- ning põhiharidust. Uulus asub Uulu Põhikool, kus saab omandada põhiharidust ja Uulu lasteaed, kus saab omandada alusharidust. Võiste alevikus Tahkuranna Lasteaed-Algkool tegutseb kahes eraldi majas, kooli hoones saab õppida 1-6 klassini, lasteaia majas saavad lapsed alushariduse. Haridusteenust osutavad head erialaspetsialistid-pedagoogid, mis tagab kvaliteetse hariduse. Viimastel aastatel on kõigis valla haridusasutustes last arv olnud kasvu suunas. Koolilaste vaba aja veetmise võimalused on paranenud, lisandunud on uusi sportimispaiku, trennimisvõimalusi, ringe ja juhendajaid. Tihenenud on koolide koostöö lasteaedade, valla ametnike ning noorsoopolitsei vahel. Koolides viiakse koostöös lastevanematega läbi arenguveestlusi. Lisaks tunnustab vald parimaid põhikooli- ja gümnaasiumilõpetajaid, igal aastal korraldatakse vastuvõtt parimatele koolilõpetajatele. Lasteaedadel ja koolidel on oma arengukavad, millega on arvestatud käesoleva arengukava koostamisel.

Hariduselu arendamine on olnud üheks peamiseks prioriteediks, mis tähendab nii põhimõttelist otsust kohapealse hariduse andmist jätkata kui ka korduvaid investeringuid kooli- ja lasteaiahoonetesse

Käesoleval aastal on alates kolmandast eluaastast kõigil soovijatel Tahkuranna valda registreeritud lastele olemas lasteaiakoht Tahkuranna valla lasteaedades, kus käib 2015/2016 õppeaastal 105 last ja mis moodustab kõigest 200-st Tahkuranna valla lasteaiaaeglastest (1,5-7 aastastest) lastest 52,5%. Väljaspool Tahkuranna valda munitsipaallasteaedades käivaid lapsi on 7, eralastehoidude teenust teistes omavalitsustes kasutab 11 last. Suureks puuduseks alushariduse andmisel on Tahkuranna vallas sõimerühmade puudumine. Kokku on seisuga 30.05.2016 sõimerühmaealisi lapsi (vanuses 1,5- 3 eluaastat) 41, kellele seaduse kohaselt on KOV kohustatud tagama lasteaia koha, kui vanem seda soovib. Eralastehoiu teenust kasutavad lapsevanemad maksavad kohatasu samas määras, mis Tahkuranna valla munitsipaallasteasutustes õppivate laste vanemad, ülejäänud kohatasu maksab omavalitus.

Algharidust omandab Tahkuranna valla lastest 01.06.2016. aasta seisuga teiste omavalitsuste koolides kokku 149 last, algharidust 39, põhiharidus 58 last ning gümnaasiumiharidust 52 last, mis on ootuspärane ja selgitatav keskkooli/gümnaasiumi puudumisega vallas ning Pärnu suhtelise ligidusega, kus on head võimalused hariduse omandamiseks. Tahkuranna valla küladest on Pärnu linna koolide tõmbejõud suurim Uulu-Laadi ja Reiu külades. Koolikohustuslikke lapsi sündinud (1.10.2000 -1.10.2009) on Tahkuranna vallas kokku 326 last (seis 01.01 2016, allikas: Rahvastikuregister)

Huvikooli Tahkuranna vallas ei ole, lähimad huvikoolid asuvad Pärnu linnas, Audru vallas, Paikuse vallas ning Sindi linnas. Kohapeal pakutakse Huvitegevust läbi huviringide erinevatele sihtgruppidele. Väikese huviliste hulga, piiratud rahaliste võimaluste juures ning Pärnu linna lähedust arvestades ei ole otstarbekas korraldada kõikide harrastusvõimaluste pakkumist kohapeal.

4.11.1 Tahkuranna Lasteaed-Algkool

Võistes on säilitatud kodulähedane Tahkuranna Lasteaed-Algkool. Aastatel kui õpilase pearaha ei laekunud riigilt piisavalt, lisati vallaeelarvest raha juurde. 2002. aastal ehitati lõpuni maakonna üks ilusamaid algkoolihooneid. Kooli üle saja aasta vanuses hoones on säilitatud ajalooline väljanägemine. Juurde on ehitatud 5 klassiruumi, võimla-aula, poiste tööõpetuse ruum ja õpetajate tuba.

Tahkuranna koolis oli õpilaste arv suhteliselt stabiilne kuni õppeaastani 2004/2005. Prognoositud langus tuli 2005/2006 ja 2006/2007 õppeaastal ning jätkus 2011/2012 õppeaastani. (tabel 22). Õppeaastal 2013/2014 töötas koolis 2 liitklass (II ja III, IV ja VI kl) 2015/2016 töötas koolis 2 liitklassi (II ja III, IV ja V kl). 2016 /2017 samuti 2 liitklassi (II ja III, IV ja V kl.). Tahkuranna kooli 6. klassi lõpetajatest enamus asub õppima Uulu kooli. Seoses vanemate töökohtade paiknemisega ühelt poolt ning sooviga vahetada kooli võimalikult harva, läheb arvestatav hulk õpilasi kas pärast kuuendat või juba neljandat klassi õppima ka Pärnu koolidesse.

Tabel 22 Laste arv Tahkuranna Lasteaed-Algkoolis aastatel 2000/01, 2010/11 -2016/17 ja vastavate aastate koolielu statistikat (Allikas: Tahkuranna Lasteaed-Algkool)

Õppeaasta	Lapsi lasteaia	Lapsi koolis	Mitu lõpetajat läks Uulu kooli
2000/01	36	52	7
2010/11	32	33	4
2011/12	32	29	1
2012/13	32	37	2
2013/14	33	30	0
2014/15	32	29	0
2015/16	32	33	
2016/17	31	43	

Tahkuranna Lasteaed-Algkoolil on olemas kõik eeldused, et edukalt tegutseda ja tagada õppekavaga sätestatud ülesannete täitmine. Olemas on kaasaegne õpikeskkond koolis, eriharidusega õpetajad. Lisaks töötab koolis veel logopeed, kes tegeleb nii koolilaste kui lasteaialastega. Erinevatel aastatel on tegutsenud erinevad huviringid, neist populaarsemad on olnud spordiring, suusatamine, näitering, aeroobika, kunstiring, puutööring ning ansambel. Oma õpilastest osaleb ringides umbes 2/3, osa õpilasi õpib linnas muusikakoolis või käib erinevates sporditrennides. Kogu viimase 10 aasta vältel on õpetajate arv püsinud 5, tehniliste töötajate arv on 4.

Tahkuranna Lasteaed-Algkooli lasteaiahoone on viimaste aastatega renoveeritud, remonditud on rühmaruumid ja muid üldruume. Hoone on saanud soojustuse ja ilusa väljanägemise. 2009. aastal teostati Tahkuranna Lasteaed – Algkooli köögi renoveerimine. 2013. aastal uuendati ja kaasajastati kooli spordi- ja mänguväljak ning lasteaia mänguväljak. Lasteaias on kaks rühma, laste arv on olnud stabiilne, vahepealne kohtade nappus on kadunud peale Uulu lasteaia valmimist ning järjekorda viimastel aastatel olnud pole.

4.11.2 Uulu Põhikool

Uulu Põhikool on Tahkuranna valla suurim kool, mis asub Tahkuranna valla administratiivses keskuses Uulus ning on ainuke kohalik kool, kus on võimalik omandada põhiharidus. 2015. aasta sügisel õppis Uulu põhikoolis 130 õpilast, mis on peaaegu 20 võrra vähem kui kümne aasta eest. Uulu koolis toimus õpilaste arvu järsk vähenemine õppeaastani 2002/2003, seejärel pisut suurenes ning hakkas taas langema. 2013/2014 õpib Uulu põhikoolis 115 õpilast. Uulu põhikooli õpilaste muutus on näidatud tabelis 23.

Tabel 23 Õpilaste arv Uulu põhikoolis aastatel 2000/01, 2010/11 -2016/17 ja vastavate aastate koolielu statistikat (Allikas: Uulu Põhikool, Tahkuranna Vallavalitsus)

Õppeaasta	Lapsi	Koolist väljalangenuid	Huvialaringides osalejad
2000/01	172	1	96
2010/11	116	1	83
2011/12	115	0	85
2012/13	104	0	60
2013/14	115	0	94
2014/15	130		88
2015/16	130		
2016/17	140		

Võimalused hea ja kodulähedase põhihariduse omandamiseks on Uulu Põhikooli näol Tahkuranna vallas olemas. Kooli kasutuses olevad ruumid on kaasajastatud, põhikooli hoone renoveeriti 2005. aastal ja ehitati juurde algklasside osa. 2007.aastal renoveeriti vana ajalooline Uulu koolihoone, kus toimuvad poiste tööõpetuse tunnid. Kooliteed alustavate I klassi õpilaste arv ei ole suurenenud, kuigi valda on elama asunud uusi lastega peresid. 2014. aastal hakkas esimesse klassi tulevate laste arv kasvama. 2015.aasta 1.septembril alustas esimeses klassis koolitees 22 last.

Õpilaste vajadustele vastamiseks on Uulu koolis tööle võetud logopeed ja alates 2014 aasta sügisest 0,2 kohaga psühholoog. 2015.aasta sügisest 0,5 kohaga sotsiaalpedagoog. 2015 aasta kevadel tegime kokkuvõtteid lastevanemate ankeetidest ja saime väga positiivse tagasiside. Peamine murekoht on lastevanematel kooli oma auala-söökla puudumine. Lapsevanemate suhteliselt kõrge rahulolust koolis pakutavaga annab tunnistust hoolekogu eestvedamisel läbi viidud lastevanemate rahulolu uuring. 146-st ankeedist tagastati 76 ning vastajad olid rahul rohkete võimalustega huvialadega tegelemiseks, klassijuhatajate tööga, lahkete ja abivalmis õpetajatega ning enamuse ainete õpetamise tasemega, heade materiaalsete võimalustega kehakultuuri valdkonnas, koolist antava tagasisidega ning väga rahul toitlustamisega. Viimastel aastatel on olnud Uulu Põhikool 9.klassi lõpueksamite tulemuste põhjal maakonnas esimeste hulgas. Õpetajate arv on püsinud stabiilselt 16-20 vahel. Tehniliste töötajate arv on 10, neist 3 on seotud ka Uulu lasteaia teenindamisega.

Kooli eripäraks on suusaklass, mis töötab alates 2007/08 õppeaastast. 2009/2010 a õppis klassis 6 õpilast, 2010/2011 12 õpilast, 2011/2012 14 õpilast, 2012/2013 8 õpilast, 2013/2014 8 õpilast, 2014/2015 10 õpilast, 2015/2016 13 õpilast, 2016/2017 9 õpilast.

Alates 2013/2014 õppeaastast töötab Uulu Põhikoolis alates 5 klassist korvpallisuunaga spordiklass ja suurendatakse erineva suunitlusega huviringide arvu. Soovijatele pakutakse võimalust süviti tegeleda reaalinetege.

Seoses HEV laste arvu kasvuga vajab Uulu kool uuest 2016/2017 õppeaastast täiskohaga 1,0 sotsiaalpedagoogi.

Seoses õpilaste arvu kasvuga vajab kool abiruume, sööklat ja aulat.

4.11.3 Uulu Lasteaed

Uulu Lasteaed avati 2004.aastal Tahkuranna Lasteaed-Algkooli koosseisus endise kontorihoone ruumes, esialgu kahe rühmaga. Kolmas rühm lisandus 2005. aastal, neljas 2006.a. Laste arv on kasvanud 73-ni ning on tekkinud mõningane järjekord lasteaiakoha

saamiseks. 2014. aasta augustis oli lasteaias järjekorda kirja pandud 10 last. Sõimerühm Uulu lasteaias aga puudub ning vastu võetakse lapsi 3, 4, 5 ja 6 aastaste rühmadesse. Vähemalt kolme aastased ehk lasteaiaealised lapsed on suudetud ka vastu võtta. Laste ja töötajate arvu Uulu lasteaias näitlikustab tabel 24.

Tabel 24 Laste ja töötajate arv Uulu lasteaias aastatel 2004/05, 2010/2011–2016/2017
(Allikas: Uulu Lasteaed)

Õppeaasta	Lapsi	Õpetajaid	Tehniline personal
2004/05	36	4	3
2010/11	66	10	7
2011/12	74	10	7
2012/13	67	10	7
2013/14	73	10	7
2014/15	73	10	7
2015/16	71	10	7
2016/17			

Perioodil 2006 – 2007 rajati Uulu lasteaiale kaasaegne mängukeskkond maja siseõuele. 2008. a. novembris ostis vald Uulu lasteaias kõrval asuva Mõisa kinnistu, kuhu on plaanis laiendada olemasolevat lasteaeda nii, et saab ruumi veel kahele rühmale, milledest üks oleks nn. sõimerühm.

4.11.4 Noorsootöö

Noorsootöö korraldamine Tahkuranna vallas muutus organiseeritumaks 2007. aastal, kui võeti tööle noorsootöö juht. 2007. aasta I poolel avas noortele ukseid Tahkuranna Avatud Noortekeskus T.A.N.K., mis asub Uulu kultuuri- ja spordikeskuse hoones. 2011. aastal renoveeriti Võiste aleviku piiril paiknevas külakeskuses Tahku Tares ruumid Võiste noortetoale ning alates 2012.aastast on külakeskuse teise korruse üks tiib noorte käsutuses. Võiste Noortetoas on loodud tingimused, kus noor saab vaba tahte alusel osaleda erinevates arendavates tegevustes. Toimub pidev noorte omaalgatuste toetamine ning nende ideede läbiviimine noorsootöötaja kaasabil.

Uulus asuvas noortekeskuses ja Võiste noortetoas on noortel võimalik oma vaba aega sisustada minipiljardiga, lauajalgpalliga, õhuhokiga, telekamängudega, erinevate lauamängudega, loovtegevusega ja omavahel suhtlemisega. Puhkenurgas on võimalik korraldada filmiõhtuid ja kuulata muusikat ning sõpradega aega veeta. Noortekeskuses on noortel võimalik kasutada arvutit. Noortekeskuse juurde kuulub noortest koosnev aktiivgrupp, kes aitavad korraldada erinevaid tegevusi ja üritusi.

Igal teisipäeval Võistes noortetoas ja kolmapäeval Tahkuranna Avatud Noortekeskuses toimub loovpäraslõuna meisterdamishuvilistele. Kord kuus toimuvad Tahkuranna Avatud Noortekeskuses ja Võiste noortetoas kokandusringid.

2008. aastal sai Tahkuranna Avatud Noortekeskusest Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse liige. 2010.a lõpuks valmis Tahkuranna valla noorsootöö arengukava.

Valla noortetegevust mõjutab tugevalt Pärnu linna lähedus ning kohaliku keskkooli puudumine, mistõttu asuvad vanemad kui põhikooliealised lapsed õppima mujal asuvates

koolides ning sidemed kohalike noortekeskustega kipuvad nõrgenema. Uulus asuva noortekeskuse jaoks on see tähendanud seda, et külastajad on pigem lapsed kui noored. Teismelistele ja noortele täiskasvanutele on kohalikest harrastusvõimalustest atraktiivseimad olnud mitmesugused sportlikud tegevused, suhtlemiseks ning meelelahutuseks kasutatakse aktiivselt lähedalasuvas Pärnus pakutavaid võimalusi.

Kokkuvõte

Tahkuranna vallas pakutakse haridusteenust kahes asulas, Võistes ja Uulus. Tahkuranna Lastead-Algkoolis ning Uulu Põhikoolis on lastel võimalus kodulähedasele haridusele.

Laste arv on viimastel aastatel kasvanud mõlemas koolis ning lähiaastate prognoos näitab sama tendentsi. Kuigi mitme aasta tagune laste arvu vähenemine on tingitud liitklasside moodustamise Tahkuranna Lastead-Algkoolis, ei ohusta kumbagi kooli lähiaastatel sulgemine.

Nii valla elanikud kui juhid peavad oluliseks kodulähedase hariduse andmise jätkamist nii kaua kuni leidub lapsi, kes neis lasteaedades ja koolides käiksid. Üldine arvamus on, et kodulähedane kool on inimsõbralikum ja turvalisem, samas pannakse mitmed lapsed vanemaks saades Pärnu koolidesse. Põhjusteks on siinkohal vanemate töötamine väljaspool valda ja/või soov pakkuda lapsele paremaid või suunatumaid õpitingimusi koos mitmekülgsemate huvihariduse võimaluste

Vallas tegutsevates koolides antava haridusega ollakse üldjoontes rahul. Lastevanematele teeb muret spetsiifilisemate huvialavõimaluste puudumine vallas, mis tähendab laste sõidutamist Pärnusse mitu korda nädalas. Samas pole reaalne ka suure hulga hobivõimaluste pakkumine kohapeal, sest selleks pole ei inim- ega materiaalsel ressurssi.

Kuna laste arv on püsinud aastate lõikes stabiilne, väikese vähenemistendentsiga koolilaste hulgas, on vajalik pakkuda kohapealsetes koolides ja kooliväliselt võimalusi, mis teeksid vallast konkurentsivõimelise elu- ja õppimiskeskonna võrreldes naabruskonnaga. Lastele on vajalik tutvustada valla elu-olu ja kutseõppevõimalusi, et koolist antav haridus ei jääks ühekülgseks, ning et lastel tekiks side koduvallaga. Valla kahes suuremas asulas on loodud võimalused noortekeskuse tööks. Nende maksimaalne kasutamine aitab kaasa sellele, et noortel tekiks huvi enesearendamise ning huvitegevuse vastu.

5. SWOT ANALÜÜS

SWOT analüüs koostati 2005. aastal, hilisematel aastatel on seda korrigeeritud vastavalt oludele. SWOT-analüüs peab tooma välja valla tugevad küljed, millele toetudes saab tulevikku planeerida; nõrgad küljed, mille parandamiseks tuleb eesmärgid püstitada; võimalused, mida vald peaks püüdma ära kasutada ja ohud, mida tuleks vältida

5.1 TUGEVUSED (*Strengths*)

- Majanduslik-geograafiliselt soodne asend ja atraktiivsus (kahe pealinna vahel, mereteed, VIA Baltica, rannaalad, Lottemaa, Golfikeskus)
- Omanäolisus (merepiir, RMK mets, Jõulumäe)
- Head võimalused kodu lähedal hariduse omandamiseks
- Hea teedevõrk, VIA Baltica.
- Elanike vajadustele vastav bussiliiklus
- Linna lähedus (töökohad, teenindus, kultuur, vaba aeg)
- Head võimalused vaba aja veetmiseks, kultuuri- ja sporditegevuseks (Uulu KSK, Jõulumäe, spordiväljakud, metsarajad/terviserajad)
- Vajalike teenuste kättesaadavus koduvallas (perearst, postkontor, raamatukogu, juuksur, apteek, lasteaed, alg- ja põhikool)
- Rohke seltside olemasolu, mis rikastab valla kultuurielu
- Noortekeskuse (Uulus) ja noortetoa (Võistes) olemasolu
- Turvalisus, privaatsus
- Ilus loodus lähedane elukeskkond

5.2 NÕRKUSED (*Weaknesses*)

- Linnalähedus (linna magala, ranna reostamine, õpilaste ränne)
- Töökohtade vähesus (naistele vähe töökohti, kvalifitseeritud tööjõu puudus)
- Oskustöölise puudumine
- Volikogu passiivsus
- Vähene juurdepääs merele
- Laste käimine teiste omavalitsuste lasteaedades ja koolides
- Lasteaia kohtade puudus, söimerühma puudumine
- Vananev elanikkond
- Madal keskmine palk
- Tööstuspiirkondade/alade vähene väljaarendamine
- Väikeettevõtjate domineerimine
- Valla külade vähene integreeritus ja ühtsustunne

- Liiklustiheduse kasv

5.3 OHUD (Threats)

- Linnastumine (omanäolisus kaob, muutub “magalaks”)
- Kuritegevuse kasv, turvalisuse vähenemine (kõiki ei avastata, narkomaania levik)
- Uuenduste kartus
- Linna lähedusest tingitud alus-, alg ja põhikooli õpilaste vähenemine valla õppeasutustes
- Natura-alad, muutumine reservaadiks
- Madal keskmine palk sunnib inimesi lahkuma parema palga otsingute nimel kas Tallinnasse või välismaale
- Vähenenud “ajude tagasivool”

5.4 VÕIMALUSED (Opportunities)

- Turismi arendamine (suveturism, geograafiline asend, jalgrattatee rajamine, ujumiskohtade väljaarendamine, telkimiskohad, jahisadam, K. Päts, K. Ramm, Jõulumäe, Lottemaa, Golfikeskus)
- Vallas olevate tööstuspiirkondade/alade infrastruktuuri parendamine ja arendamine
- Rannaalade atraktiivsemaks muutmine
- Lasteaia kohtade suurendamine sh sõimerühma loomine (meelitaks ligi noori lastega peresid, annab noortele peredele kindlust pere suurendada)
- „Ajude“ juurdevool
- Koostöö kolme sektori vahel
- Munitsipaalmaa olemasolu
- Valla tugevate külgede kasutamine
- Kohalike inimeste ettevõtlusvõime suurendamine (koolitused, toetused, konsultatsioonid)

6. Tahkuranna valla visioon 2025+

Tahkuranna valla visioon aastaks 2025+ kirjeldab olukorda, kuhu vald soovib selleks ajaks jõuda. Esialgne visioon 2015 on koostatud 2005. aastal ning seda on korrigeeritud 2010. ja 2014. aastal.

- Tahkuranna vald on Eestis kui ka laiemalt kujundanud maine kui meeldiva elukeskkonnaga, heakorrastatud, puhta loodusega, turvaline elu- ja puhkamise paik;
- Elanike arv sh noorte perede arv on kasvanud mõõdukalt;
- Parima heakorraga vald Pärnumaal;
- Keskmine palk on vastavuses või kõrgem Eesti keskmisest palgast;
- Toimub aktiivne seltsielu ja omaalgatus kogu vallas;
- Kooliteedel on Via Balticast turvalised ülepääsud (foorid, sillad, tunnelid);
- Infrastruktuur on korras (kruusateed on kaetud mustkattega, olemas on kergliiklusteed, mis on hooldatud ja valgustatud üle kogu valla);
- Valla tööstusalad on hea infrastruktuuriga ja arenenud, pakkudes kohalikele hulgaliselt uusi tasuvaid töökohti ning on nn “Veduriteks” maakonna majanduslikus arengus;
- Kohalikele väikeettevõtjatele on kujunenud toimiv toetusvõrgustik, mis toetab ja suunab olemasolevate väikeettevõtjate tegevust ja suurendab ettevõtluspisikut väikeettevõtjate seas;
- Lasteaia kohtade arv on piisav rahuldamiseks nii olemasolevate kui ka uute elanike vajadusi; lasteaeda on loodud ka sõimerühm.
- vald jätkab senistes piirides;

7. Arengustrateegia

Arengustrateegias on kajastatud strateegilised arengueesmärgid, mis baseeruvad omavalitsuse visioonile. Eesmärkidest lähtuvalt on püstitatud ülesanded ning neist omakorda saavad alguse konkreetsete tegevused.

7.1 Juhtimine, regionaalhaldus

ARENGUEESMÄRK:

Suurenenud on juhtimis- ja koostöövõimekus, institutsionaalne suutlikkus ning inimeste ameti- ja erialane võimekus

Elanike arv on kasvanud mõõdukalt ning vallaelanikele suudetakse pakkuda kvaliteetseid avalikke teenuseid.

ÜLESANNE:

Tõsta avalike teenuste kvaliteeti

Vallavalitsus ja volikogu on suutelised pakkuma avalikke teenuseid kvaliteetselt ja operatiivselt. Sealjuures on tähtis vallaelanikele olulise info kättesaadavus nii valla (uuendatud) koduleheküljelt kui ka muudest infokanalitest. Teavitatakse valla elanikke OMA LEHE kaudu, mille kodukanne on tasuta. Panustatakse uute vallakodaniku informeerimisse. Selleks on üks võimalusi vallavalitsuse ja volikogu infopäeva korraldamine. Omavalitsuse haldussuutlikkuse parandamiseks on vajalik läbi viia koolitusi nii ametnikele kui ka vallavalitsuse ja volikogu liikmetele.

ÜLESANNE:

Rahvastiku alased näitajad on parenenud

Populariseeritakse elanike registrisse kandmist, et oleks selge ülevaade valla infrastruktuuri kasutajatest.

7.2 Arendustegevus ja majandus

ARENGUEESMÄRK:

Piirkondlik ettevõtluse ja ettevõtluskeskkonna arendamine - toimivad senised ja uued väikeettevõtted ning koostöö teiste omavalitsustega

ÜLESANNE:

Lua võimalusi ettevõtlusega alustamiseks/parandamiseks

Ettevõtlusega alustamist soodustatakse Uulu tööstusala arendamisega. Samuti on oluline valla väikesadamate arengu toetamine, mis annavad tööd kohalikele ja aitavad kaasa traditsiooniliste tegevusvaldkondade elujõulisusele.

ÜLESANNE:

Toimib koostöö teiste omavalitsustega

Omavalitsus loob tingimused (läbi planeerimise jms kasutada olevate vahendite) ettevõtluse edasiseks arenguks. Tahkuranna vallas on loodud tingimused väikeettevõtluse arenguks. Tegutsevad senised väikese- ja keskmise suurusega ettevõtted. Suured keskkonda reostavad suurtööstused ei ole vallaelanike hinnangul siia sobivad.

ÜLESANNE:

Loodusressursside tõhus kasutus - luua turismitegevuseks soodsad võimalused, korrastades üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad

Ehitatakse ja varustatakse infrastruktuuriga aktiivse puhkuse keskused, supelrannad ja muud turismi- ja puhkealad. Muudetakse nimetatud alad lihtsasti kättesaadavaks paigutades informeerivad skeemid, viidad ja teadetetahvlid turistide vajadusi silmas pidades. Trükitakse ja levitatakse valda tutvustavaid kaarte ja infovoldikuid. Arendatakse loodus- ja ATV ning muid radasid koostöös naaberomavalitsustega. Osaletakse Pärnu maakonna jalgrattateede võrgustiku PÄRNUMAA VELO ühisprojektis. Tahkuranna vald on hea logistilise asendi ja ilusa loodusega hea pereturismi sihtkoht: pereturismi (käivitavaks) tõukeks on osalemine Lottemaa teemapargi planeerimisel ja projekti toetamine. Toetatakse ka täismõõdus golfväljaku ja sellega kaasneva infrastruktuuri arendamist ja ehitamist. Lottemaa vahetus läheduses paiknevat populaarset Reiu randa korrastatakse. Korrastatakse Uulu muul ja selle ümbrus ning rajatakse Reiu jõe supluskoht ning Võiste rand (Kihnulaiu supluskoht), Tahkuranna rand ja Järve puhkekoht Leina külas endise karjääri baasil. Üldkasutatavad puhke- ja rekreatsioonialad siduda piirkonna ühise kaubamärgiga Romantiline Rannatee ja märgistada Romantilise Rannatee logoga. Osalemine Romantilise Rannatee ühistegevustes ja Romantilise Rannatee strateegiliste eesmärkide täitmisel tuginedes dokumendile Pärnu Lahe Partnerluskoogu Romantilise Rannatee turundusstrateegia 2014-2020.

ÜLESANNE:

Tagada arendustegevuseks vajalike strateegiliste dokumentide olemasolu

Arendustegevuse juures tuleb arvestada olemasoleva looduskeskkonnaga ning sellest tulenevate piirangutega. Maakondlike või riiklike ühisprojektide juures peab tegema koostööd naaberomavalitsustega. Osaletakse Pärnumaa arenguga seotud ühisprojektides (nagu Via Baltica projektid, Pärnumaa ühistranspordikeskuse rajamine). Vallal peab olema piisavalt ressursse, et oma arengukavalisi eesmärke ja seadusest tulenevaid funktsioone täita. Seetõttu on vajalik jätkuvalt riigi omandis olevate maade munitsipaliseerimine vastavalt valla uuele üldplaneeringule. Arengukavas kirjeldatud tegevused on suunatud nii vallaelanikele kui ka turistidele.

ARENGUEESMÄRK:

Tagada Tahkuranna valla, kui linnapiirkonna jätkusuutlik areng - atraktiivsem ja paremat elukvaliteeti võimaldav avalik linnaruum

On loodud erinevaid liikumisviise integreeriv ning inim- ja keskkonnasõbralik linnaruum. Kodulähedased lasteaia- ja lapsehoiuvõimalused suuremate linnapiirkondade elanike jaoks on tagatud

ÜLESANNE:

Suurendada väikelaste vanemate osalemist tööturul

Et võimaldada väikelaste vanemate osalemist tööturul on vaja rajada kodulähedasi lasteaia- ja lapsehoiuvõimalusi suuremate linnapiirkondade elanike jaoks. .

Lastehoiuvõimaluste loomine või parandamine, Pärnu linnapiirkonnas. Lasteaia kohtade loomine koostöös Pärnu linna ja lähiümbruse omavalitsustega

ÜLESANNE:

Tagada erinevaid liikumisviise integreeriv, elanike vajadusi arvestav ning keskkonnasõbralik linnaline liikuvuskeskkond

Liikumiskiiside parem omavaheline kombineerimine, ligipääsuks töö- ja õppekohtadele, avalikele teenustele

Erinevaid liikumisviise integreeriv, elanike vajadusi arvestav ning keskkonnasõbralik linnaline liikuvus keskkond. Kergliiklusteede tähistamine ja muutmine ühtseks tervikuks ning avalike rattahoiukohtade loomine.

Omavalitsus koos naaberomavalitsustega loob tingimused Raeküla ristmikust Tahkuranna valla piirini oleva kergliiklustee lõigu väljaehitamiseks (sh valgustus). Valgustatud kergliiklustee Pärnu linnast Uuluni sh Lottemaale (planeeritav Pärnu- Uulu kergtee läheb Lottemaast mööda) väljaehitamiseks ning ühistranspordikeskuse ja ühtse piletisüsteemi loomiseks Pärnumaale koostöös teiste omavalitsustega. Koostöös arendatakse Reiu-Raeküla terviseradadega seonduvat.

ÜLESANNE:

Tagada sotsiaal- ja tugiteenused erivajadustega inimestele ja nende kõrge hoolduskoormusega pereliikmetele

Hooldusteenust vajavate puuetega inimeste päevahoiusüsteemi (hoiukodu) loomine Pärnu linna ja lähiümbruse valdadele.

7.3 Tehniline infrastruktuur

ARENGUEESMÄRK:

Infrastruktuur on kaasaegne ja vastab kasutajate vajadustele - kvaliteetne elukeskkond, säästvad liikumisviisid

Tehniline infrastruktuur peab vastama kaasaja nõuetele ning elanike ja ettevõtjate vajadusele. Kaasaegne infrastruktuur loob tingimused konkurentsivõimelisemaks ettevõtluskeskkonnaks. Nüüdisaegne kommunaalmajandus on varasemast energiasäästlikum. Linnalähi(ühis)transport võimaldab Pärnus pendeldamist ja seob Tahkuranna valla Pärnu linnaregiooniga. Ka kergliiklusteed muudavad liikumise Pärnusse ja külade vahel turvalisemaks ja mugavamaks. Teemat reguleerivad vallas teehoiukava ning ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava.

ÜLESANNE:

Teedevõrgu, sh kergliiklusteede ehitamine ja rekonstrueerimine vastavalt teehoiukavale
Kergliiklusteed ehitatakse Pärnust Võiste lõpuni, Uulust Lepakülla ja Laadi külas Siimu teeni. Kergliiklusteed on vajalikud eelkõige kohalikele, liiklemaks säästlikult valla erinevate asulate ja naabruskonna asulate vahel, samuti on teed olulised piirkonna terviseportlastele ja turistidele.

ÜLESANNE:

Ehitada ja uuendada valla vee- ja kanalisatsiooniobjekte vastavalt ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukavale

Vee- ja kanalisatsiooni objekte ehitatakse ja renoveeritakse vastavalt eelprojektile ja tasuvusuuringutele ning ÜVK arengukava kohaselt. Kavas on Uulu asulasse sadevetesüsteemi rajamine ning Võiste aleviku maaparandussüsteemide rekonstrueerimine. Valla territooriumile paigutatakse nõuetekohased tuletõrje veevõtukohtad.

ÜLESANNE:

Soodustada ühistranspordi kasutust

Ühistranspordi kasutamine tehakse mugavamaks paigutades bussiootepaviljonid VIA Baltica äärde. Bussiliikluse arendamine peab toimuma koostöös maavalitsusega arvestades ümberkaudsete omavalitsuste vajadusi ja elanike paiknemises toimunud muudatusi.

ÜLESANNE:

Tõsta energiatõhusust

Energiatõhusust saab tõsta valla omandis olevatel objektidel. Energiatõhususe tõstmise eesmärgiks on vähendada küttekulusid ning soojakadusid. Uulu kaugküttesüsteem vajab arendamist ja renoveerimist samadel eesmärkidel.

7.4 Kultuur, sport ja vaba aeg

ARENGUEESMÄRK:

Läbi elujõulise kogukonna külade säilitamine ja jätkusuutlikku kultuuri arendamine - toimub aktiivne kultuuri-, spordi- ja seltsielu kõigis külates

Omaalgatuse ja seltsitegevuse toetamine ning väärtustamine on oluline eelkõige seetõttu, et kultuuritegevus saaks alguse rohujuuretasandilt ning kultuurisündmused kajastaksid kodanike vajadusi ning kohalikku kultuuripärandit. Tahkuranna vallas on probleemiks uuselanike vähenemine kaasatus valla poolt korraldatud spordi- ja kultuuriüritustes. Seetõttu on vajalik tõhustada elanike teavitustööd, et valla elanikud identifitseeriks end valla kodanikena. Tähtis on ka vaba aja tegevuste sidustav mõju, kuna probleemiks on valla kogukonna lõhestatus külade, eelkõige Uulu ja Võiste lõikes. Tuleb toetada traditsiooniliste ürituste jätkamist ja huvi säilimist nende vastu. Samas tuleb toetada kodanikeühenduse initsiatiivi uute regionaalsete ürituste korraldamiseks nt Hapukurgifestival, **Uulu Lamba Vest**. Tuleb pingutada selle nimel, et vallas jätkub kultuuri- ja vabaajategevus Pärnu kultuurielu lähedusest hoolimata. Võimalikult palju peab ära kasutama olemasolevate hoonete ressursse ja võimalusi. Lisada koostööd III sektori ja kohaliku omavalitsuse vahel vaba aja tegevuste kvaliteedi parandamiseks.

ÜLESANNE:

Tagada valla kultuuri- ja seltsielu jätkumiseks vajalike tingimuste olemasolu

Kultuuri- ja seltsielu edendamiseks jätkatakse Tahku Tare rekonstrueerimist. Tingimusi parandatakse ka Võiste suveaias, mis tahetakse muuta üheks piirkondliku vaba aja veetmise kohaks läbi uuendamise ja valgustamise. Vabaõhu ürituste atraktiivsemaks muutmiseks ja korraldamiseks on vajalik lähiaastatel toetusprojektide kaudu rajada Uulu laululava, soetada teisaldatav lava ja tantsupõrand. Vald toetab traditsiooniliste vallaülest ürituste ja külapäevade jätkamist ja värskendamist. Toetatakse ka MTÜ-de ja seltside tegevust vastavalt taotlustele. Väärtustatakse Tahkuranna valla ajaloo ja vallaga seotud isikute ja mälestuste jäädvustamist, luues ajalootoa, muuseumi, korraldades näituseid ja välja andes trükiseid. Luua Tahkuranna vallas ühtne sündmuste kalender, mis koondaks kõiki valla seotud üritusi nii valla territooriumil kui ka väljaspool.

ÜLESANNE:

Luua mitmekülgsed võimalused tervise- ja rahvaspordi harrastamiseks

Tahkuranna valla tervise- ja rahvaspordi jaoks väga olulist Jõulumäe edasist arengut toetatakse kooskõlas Jõulumäe arengukavaga. Toetatakse väiksematesse külatesse palliplatside rajamist. Planeeritakse motokrossirada ammandunud Metsaküla karjääri alale. Sisemaneerži rajamine Keskküla ratsaspordikeskusesse aitab kaasa kohalike ratsasportlaste spordiharrastusvõimaluste mitmekesistamisele.

ÜLESANNE:

Luua valla elanikele mitmekülgsed võimalused vaba aja veetmiseks

Uulu Kultuuri- ja Spordikeskuses on oluline väljaehitamata pindade kasutusele võtmine, samuti vajab parandamist akustika.

Rahva tervise ja sportimisharjumuste parandamiseks on vajalik jätkuvalt arendada uusi ja säilitada olemasolevaid sportimisvõimalusi. Probleemiks on vananenud spordiinventar sh jõusaali vahendid. Võimaluseks on väljõusaalide rajamine Uulu ja Võistes ning vananenud spordiinventari väljavahetamine avanevate projektide toel, samuti Uulu staadioni rekonstrueerimine. See aitaks kaasa erinevate ürituste korraldamise võimalikkusele. Traditsiooniliste kultuuriürituste juurutamine. Vabaõhuürituste ja kontsertide korraldamine.

ÜLESANNE:

Aktiivne ja terve vallakodanik

Terviseliikumist propageerivate tegevuste korraldamine ja läbiviimine sh. ühistegevuste. Rahva tervise ja sportimisharjumuste parandamiseks on vajalik jätkuvalt arendada uusi ja säilitada olemasolevaid sportimisvõimalusi. Probleemiks on vananenud spordiinventar. Võimaluseks on selle väljavahetamine avanevate projektide toel.

7.5 Sotsiaalhoolekanne, tervishoid

ARENGUEESMÄRK:

Turvaline sotsiaalkeskond - sotsiaalne kaitse on tagatud kõigile vallaelanikele

Vallavalitsus aitab kaasa perearsti ja apteegiteenuse pakkumise mugavusele kõigi elanikkonna gruppide jaoks. Võimaluse korral tuleks kaasata kolmanda sektori poolt pakutavat ressursi sotsiaalteenuste pakkumiseks. Edendada ennetustööd noortega.

ÜLESANNE:

Tagada kõigile elanikkonna gruppidele rahuldav elukvaliteet ja võrdsed võimalused hõives osalemiseks

Riskirühmade elamistingimusi parandatakse sotsiaalaja renoveerimise jätkamisega. Kvaliteetse esmatasandi arstiabi (perearsti ja õe vastuvõtt ja apteek) kasutuse korraldamine on tagatud. Uuritakse võimalusi kolmanda sektori tõhusamaks kaasamiseks sotsiaalteenuste pakkumisel. Parandatakse puuetega inimeste liikumisvõimalusi kaldteede rajamise ja täiendamiseks. Vajalik on koostada täpsem arenguplaan pansionaadi loomiseks eakatele ja erivajadustega inimestele.

7.6 Haridus ja noorsootöö

ARENGUEESMÄRK:

Haridus on kättesaadav, kvaliteetne ja vastab ühiskonna vajadustele

Haridusvaldkonda reguleerivad Uulu Põhikooli arengukava, Tahkuranna Lasteaed-Algkooli arengukava ning Uulu Lasteaia arengukava. Valla arengukavas on kajastatud nende asutuste suuremad investeeringuvajadused, õppekasvatustlikud tegevused ei ole siin dubleeritud. Nii valla elanikud kui omavalitsus peavad oluliseks kodulähedase hariduse andmise jätkamist. Noortekeskuste rajamisel on püütud tagada nende olemasolu valla mõlemas suuremas keskses.

ÜLESANNE:

Anda kõigile valla lastele võimalus omandada alusharidust koduvallas ja naabruses

Alushariduse tingimusi vallas parandatakse Uulu lasteaia laiendamisega. Linnalähedases, kiire rahvastiku kasvuga Reiu külas ehitatakse lasteaed. Võiste lasteaia õueala uuendatakse koos mänguvahendite soetamisega. Võiste mänguväljaku aed, välisvalgustus ja pingid on vajalik rajada olemasoleva mänguväljaku võimaluste mitmekesistamiseks ja väljaku kasutajasõbralikumaks muutmiseks.

ÜLESANNE:

Tagada võimalused kooliõpilaste mitmekülgseks arenguks

Jätkatakse Uulu kooli ümbruse, staadioni ja õueala projekteerimist ja renoveerimist.. Uulu kooli staadionile paigaldatakse uued katted.. Projekteeritakse ning rajatakse Tahkuranna kooli õueala ja spordiväljakud. Kuna suurt rõhku on pööratud spordivõimaluste parendamisele, on vajalik ka spordi propageerimine noorte hulgas. Samuti on oluline tutvustada valla koolides vallaga seotud ajalugu, ettevõtlust ja kohalikku omavalitsust.

ÜLESANNE:

Noorte huvi tõstmine kodukoha vastu läbi erinevate tegevusvõimaluste

Noori võib innustada noorsootöö tegevustest osa võtma noortele lisategevuse võimaluste loomine näiteks ning Tahkuranna Avatud Noortekeskuse olemasolevate ruumide laiendamine ja renoveerimine. Noorte parem kaasamine kultuuritöö korraldamisse.

ÜLESANNE:

Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul

Võimalusel kaasata ümberõpet pakkuvatesse projektidesse tööturult eemalolijaid.

7.7 Heakord, loodus- ja keskkonnakaitse

ARENGUEESMÄRK:

Tahkuranna valla looduskeskkond on puhas, mitmekesine, hooldatud ja meeldiv

Kuna Tahkuranna valla looduskeskkond on niivõrd mitmekesine, on arendustegevuse puhul vajalik sellega arvestamine. Oluline on koostööd teha Keskkonnaameti, Riigimetsa Majandamise Keskusega. Väärtustamiseks valla elanike tööd oma koduümbruse korrastamisel ja kaunistamisel, viib vallavalitsus läbi igal aastal Kauni kodu konkursi. Valla üldise heakorra tagamise nimel peab hooldama olemasolevaid haljasalaseid, võimaluse korral laiendades ja uusi rajades. Elanike igapäevase looduses liikumise ja tervisespordi harrastamise harjumuse tekitamiseks ja süvendamiseks on vajalik parandada olemasolevaid terviseradaseid ja luua uusi võimalusi, näiteks praegu kasutusest väljas olevate karjäärilade rekultiveerimise näol. Looduskeskkond on oluline soodustav mõjutegur ka turismi arendamisel. Looduslikud turismikohad tuleb varustada vastava infrastruktuuriga, mis aitavad kaasa loodusväärtustega tutvumisele ning selle korras hoidmisele. Loodusalade kasutamisel tuleb arvestada suure kasutuskoormusega, mis tuleneb nii valla enda elanikkonna tihedusest kui ka linnalähedasest asukohast.

ÜLESANNE:

Muuta valla veekogude rannad ja kaldad turvaliselt juurdepääsetavaks ja atraktiivseks

Tahkuranna valla rannad muudetakse juurdepääsetavateks ja atraktiivseteks, korrastades vallale kuuluvaid rannaalaseid, rajades juurdepääsuteid ja parandades ujumiskohtasid. Probleemiks on kõrkjate vohamine, neid tuleb niita enamkäidavates kohtades. Eriti oluline on roo niitmine Uulu muuli ümbruses, kuna tegemist on kasutatava rekreatsiooniobjektiga. Korrastada tuleb Uulu kanali ja Reiu ja Ura jõe ümbrus. Reiu jõe on plaanis rajada supluskoht.

ÜLESANNE:

Tagada valla üldine heakord ja väärtustada elukeskkonda

Valla üldine heakord tuleb tagada kõikjal külades, nii eramaadel kui ka valla maadel. Väärtustatakse ilusat elukeskkonda kauni kodu valimisega (igal aastal). Jäätmehooldus on korraldatud uue jäätmehoolduskava alusel. Valda iseloomustavate männi- ja muude metsade majandamine toimub neid taastades, hooldades ning uusi puid istutades.

ÜLESANNE:

Hoida korras ja laiendada valla pargialaseid

Uulu park on renoveeritud ja laiendatud vastavalt projektile. Tehakse K.Pätsi pargi heakorra- ja haljastusteid, mis hõlmavad lisaks maa kuivendamist ning ala kujundamist vastavalt projektile.

7.8 Turvalisus

ARENGUEESMÄRK:

Tahkuranna valla elukeskkond on turvaline

Tahkuranna valla üks suurimaid turvalisuseriske on Via Balticalt lähtuv liiklusohut. Valla suuremad asulad paiknevad Via Baltica ääres ning inimesed liiguvad üle maantee, kuna ühistranspordi peatused asuvad maantee ääres. Ohtlik on olukord Võiste alevikus Tahkuranna Lasteaed algkooli juures, kus lapsed on sunnitud igapäevaselt liikuma üle tiheda liiklusega maantee. Vallale kuuluvate hoonete ümbruses vandaalitsemine vältimiseks on paigaldatud turvakaameraid hoonete ümbruse jälgimiseks. Ennetustööd on vajalik teha eelkõige noortega, selgitades neile kuritegevuse ohte ja tagajärgesid.

ÜLESANNE:

Tagada elukeskkonna turvalisus

Valla elukeskkond muudetakse turvalisemaks Võiste aleviku ja Uulu keskasula liikluskorraldust turvalisemaks muutes. Eesmärgiks on tagada lastele turvaline koolitee, üle VIA Baltica on ohutud ülepääsud sildade ja tunnelite kaudu. Keskkonnariskide väljaselgitamiseks, hindamiseks ja nende ärahoidmis- ning leevendusmeetmete planeerimiseks on vajalik koostada valla riskianalüüs. Tehakse kuritegevuse ennetustööd eelkõige laste ja noorte seas.

8. Tahkuranna valla arengukava 2016-2017 investeringute prioriteedid

8.1 Prioriteedid 2016. aastal

1. Uulu lasteaia laiendamine, sõimerühma rajamine,
2. Valgustatud kergliiklustee Pärnu linnast Uuluni sh Lottemaale (Pärnu linna ja Uulu küla sidumine).
3. Tahkuranna Lasteaed-Algkooli Võiste lasteaia rühmaruumide renoveerimine, küttesüsteemi uuendamine ja õueala rekonstrueerimine(valgustus).
4. Uulu (tehnoküla) tööstusala arendamine – tööstusala juurdepääsuteede, vee- ja kanalisatsioonitrasside, tänavavalgustuse, kergliiklusteede rajamine. Ettevõtlusega alustajatele võimaluste loomine.
5. Reieuranna tee rekonstrueerimine (Lottemaa parklast Lottemaale viiva Reieuranna tee rekonstrueerimine).
6. Reiu ranna korrastamine (sh. juurdepääsutee, parkla, tualetid).
7. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvusuuringutele, vastavalt ÜVK arengukavale.
8. Kergliiklustee Laadi külas Siimu teeni ning Võistes Sadama tee äärde ehituse jätkamine.
9. Tänavavalgustusosalade laiendamine, bussipeatuste valgustamine ja valla teede rekonstrueerimine (vastavalt teehoiukavale).
10. Teisaldatava põranda ja lava soetamine vabaõhu ürituste korraldamiseks.
11. Külakeskuse Tahku Tare rekonstrueerimise jätkamine.
12. Kihnulaiu supluskohta rajamine.
13. Uulu kooli staadioni renoveerimine.

8.2 Prioriteedid 2017. aastal

1. Valgustatud kergliiklustee Pärnu linnast Uuluni sh Lottemaale (Pärnu linna ja Uulu küla sidumine).
2. Tahkuranna Lasteaed-Algkooli Võiste lasteaia rühmaruumide renoveerimine ja õueala rekonstrueerimine(valgustus).
3. Uulu (tehnoküla) tööstusala arendamine – tööstusala juurdepääsuteede, vee- ja kanalisatsioonitrasside, tänavavalgustuse, kergliiklusteede rajamine. Ettevõtlusega alustajatele võimaluste loomine.
4. Reiu ranna korrastamine (sh. juurdepääsutee, parkla, tualetid).
5. Vallamaja hoone soojustamine.
6. Uulu kooli staadioni renoveerimine.
7. Vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine- ja renoveerimine vastavalt eelprojektile ja tasuvusuuringutele, vastavalt ÜVK arengukavale.
8. Kergliiklustee Laadi külas Siimu teeni ning Võistes Sadama tee äärde ehituse jätkamine.
9. Tänavavalgustusosalade laiendamine, bussipeatuste valgustamine ja valla teede rekonstrueerimine (vastavalt teehoiukavale).
10. Teisaldatava põranda ja lava soetamine vabaõhu ürituste korraldamiseks.
11. Külakeskuse Tahku Tare rekonstrueerimise jätkamine.
12. Kihnulaiu supluskohta rajamine.